

Ad corinthios. I.

erat presertim quousque suo tpe p ipm xpm fuit reuelatu: 7 p scripturas. p betax ab eo referatas testificatu: vt in glosa.

Postilla fratris Nicolai de lyra sup eplam pauli ad corinthios incipit. Capitulum. I.

Paulus vocatus apostolus. In prima epistola pauli ad corinthios incipit scribere grece: in procedenti epistola prescripserat romanis latine: et diuidit in duas partes: quia primo scribit aliquibus ecclesiis: secundo spiritualibus personis: secunda pars incipit in prima epistola ad timotheum. prima diuidit in sex partes secundum numerum ecclesiarum que prebentur prescquendo domino procedente. Circa primum considerandum quod apostolus in epistola procedenti commendauerat gratiam dei per quam in christo gentes in unum sunt ecclesia diuinitus: per quam bene charitable adiuuante colligari. Gratia vero offertur in ecclesie sacramentis: et ideo per epistolam ad romanos. in qua fit sermo de christi gratia prouenienter ponunt epistola ad corinthios: in quibus epistolis eos instruit de ipsis sacramentis: et diuidit in duas partes: duas epistolas. in prima apostolus instruit corinthios de ecclesie sacramentis: secunda de sacrorum ministeriis. In hac autem epistola premitte apostolus saluationem: secundo prescquitur suam intentionem ad eos. Gratias ago. In salutatio ne vero tria ponit: primum est per sonam salutantis dicens a Paulus vocatus apostolus. Romo huiusmodi nominis pauli et modus sue uocationis ad apostolum ponunt. s. i. c. ad romanos. b. Per uoluntatem dei. s. p. uoluntate beneplaciti: mali uero plati sunt per eius uoluntate figurati: quod permissio in quantum a deo prouenit in tali officio.

Incipit prologus in prima epistola ad corinthios.

Epistola prima ad corinthios multas causas diuersasque complectitur. Quarum primum relatio fratrum cognouit apostolus. Partem istam ipse corinthios sunt literis indicat. Nonnullas quoque per officium sui cura: aut ordinat: aut emendat: et variis curati onibus medetur: diuersa infirmitate languentibus. Nam apostolus eos primum curat diffensionis uitium: quod multi pseudo apostolorum unitate intulerunt sancte ecclesie: ut propriis nominis faceret sectatoris: quod his exprobrat et his apostolus. Hoc autem dico: quod unusquisque uerum dicit: Ego quidem sum pauli: ego autem apollo: ego uero cephe: ego autem christi. Et obliquum horum se dicit facere nomen mentio: ut multo magis erubescant id facere sub falso apostolorum nominibus: quod etiam si sub pauli et petri fieri noie displiceret. Secunda causa est idcirco: quod per ne obliuiscatur reuerentie uxoribus sibi non erubuit facere nouerca. Quod facinus fornicatorum appellauerit apostolus: tamen ita condempnat ut in ultio facti auctore talis operis dyabolo indicauerit deputandum iposita iudiciorum et litium tercia questione. Quarto loco meritorum iura tractantur his. Quinto loco uirginitatis consilium uelut e vicino coniungitur. Sexto loco de escaz licentia disputatur. Septimo atque octa-

c. Et sosthenes frat. huc autem apostolus secum posuit salutatio: quod detulerat ad eum defectus corinthios: tanquam ad eum quod per se poterat et uolebat: et ne corinthii crederent ipsum sosthenem habuisse nisi ex charitate: sed alia causa apostolus posuit ipsum in salutatio corinthios: tanquam optate salute eorum: et per hoc ostenderet quod sosthenes

in loco de attodendo uiris: et mulieri: uelando capite: ac factorum conione precipit. Non loco emulatio que diuersitate uonorum spiritualium nascebatur sub exemplo membrorum et corporis castigat. Decimo resurrectionis spes multis et argumetis et rationibus approbat. Ultimo de colligendis ad necessitate scorum noie charitatis cura uel edificatio cultui imponit. Inferunt his pauca que autem ut quibusdam uidetur pedet ex superioribus: aut habent proprias tamen puulas actones

Explicit prologus.

Incipit argumentum.

Quoniam hi sunt se athenienses: hi sunt ab apostolo auferunt uerbum ueritatis: et subuersi sunt multifarie a falsis apostolis. Quidam a phibet uerba eloquentia: alij secta legis in daice inducti sunt. Deus reuocat apostolus ad ueram fidem et euangelicam sapientiam scribens eis ab epheso per timotheum discipulum suum.

Explicit argumentum. Incipit epistola ad corinthios prima.

Capitulum. I.

Paulus vocatus apostolus iesu christi per uoluntate dei: et sosthenes frat: ecclesie dei que est corinthi: factitatis in ipso iesu uocatus scitis cum oibus que in uocant nomen domini nostri iesu christi in omni loco iporum et nostro. Gratias uobis et pariter a deo prece nro: et domino iesu christo. Gratias ago deo meo pro uobis

charitate fraterna motu detulerat ad ipsum defectus corinthios. secundo posuit per sonas salutatas dicens. d. Ecclesia dei. i. congregatio fidelium. e. Que est corinthi. q. tanquam ad fideles in ciuitate habitantes. f. Vocatis factis. q. per gratiam diuine uocationis uenerat ad scitatem. g. Cum oibus que inuocant nomen domini etc. q. tanquam ad fideles habitantes non solum in ciuitate sed etiam in tota dyoecesi: ideo subditur. b. In omni loco iporum. i. subiecto iurisdictio episcopi et aliorum illius ecclesie ministrorum. l. Et nostro. p. hoc est quod si uicibant episcopo ciuitatis non erat exempti a prelate apostolice: cio ponit bona salutaria et optata dicens k. Gratias uobis in partem. l. Et pariter. i. gloria in futuro in qua pariter officium: quod appetit ubi tamen natus siue quietatur. Meritum quod hec bona sunt a deo solo: sicut ab actore: ideo subdit. m. A deo prece nro. quod est pariter oim per creationem sed fidelium tamen per gratie adoptionem. n. Et domino iesu christo qui est mediator salutis. o. Gratias ago. d. dicit dominus prescquitur apostolus suam intentionem seu tractatum epistolarem: in qua apostolus primum gratias agit de bonis corinthios ut libentius accipiant eius correctionem: secundo procedit ad eorum instructionem: ubi. Obsecro autem uos. Circa

primum dicit. o. Gratias ago deo meo. licet enim sit de omnium: tamen dicitur specialiter deus bonorum per fidem et deuotionem. p. Semper. i. in omnibus bonis: ubi adorandum congruis et deputatis. q. Pro uobis. sicut pro filiis charissimis.

Epistola pauli

r In gra dei q̄ data est vobis. i. pp̄ gram vobis datam. **s** In ip̄o iesu. i. a plenitudine gr̄e ei⁹ fm̄ q̄ dicit Job. j. De plenitudine eius oēs accepim⁹. **t** Quia in oibus. i. p̄tinentibus ad salutē. **v** Diuites facti estis. i. abundantē. **r** In illo. i. p̄ illū. **y** In omni vbo. q̄ linguis oibus loquebatur tūc. n. baptizat⁹ p̄ impositionē manu um ap̄torū dabat⁹ donū linguarū: vt p̄ in actib⁹ i pluribus locis vel dicit In oi verbo q̄ ab undabāt in verbis doctricē: sed q̄ verbū nō p̄ferē nec oī dīnas nisi p̄cedat ex habitu sc̄ie: t̄eo subdit. **3** In oī sc̄ia. i. intelligentia scripturarū ad salutē p̄tinentiū: h̄c̄ in intelligendū ē d̄ maiorib⁹ illi⁹ eccl̄ie: ad quos spectabat vocē. **a** Sicut testimoniu xpi. i. fm̄ p̄cordiā ad ei⁹ euāgelii: qd̄ supple. **b** Confirmatum est in vobis. i. firmiter iudicatu: aliū nō esset recta sc̄ia si a christi testimonio discordaret. **c** Ita vt nihil vobis t̄c̄. i. in hoc oñdit gr̄e p̄fectionem. **d** Expectatib⁹ reuelatōz t̄c̄. in die iudicij q̄ reuelatō tō nos faciet beatos in re sed expectatio hui⁹ reuelatōis facit eos b̄tōs i sp̄e: **e** f. a. x. x. Beati oēs q̄ expectat̄ eū. i. id̄ tali expectatōe corinthioz ap̄ls gr̄as agit t̄eo: q̄ bec expectatō nō sit vana: sed est auxilio dei firmatō subdit. **e** Qui r̄ p̄firmabit vos vsq; ad finē sine crimine. i. sine peccō mortali: q̄ p̄ctm̄ veniale nō pot̄ etiā a p̄fectis oīno vitari. **f** In die aduēt⁹ t̄c̄. h̄ dicit q̄ q̄ sine crimine in die mortis inueniē: i. die iudicij sine crimine p̄sentabit⁹: r̄ p̄ dicta p̄firmat p̄ fidelitatē dei. **g** Fidelis p̄ quē vocati estis. i. ad fidē: r̄ sic nō deficiet vobis i auxiliādo vt pueniat ad gl̄iam. Sed p̄t h̄ queri quōd ap̄ls d̄ corinthos tāta dicit p̄conia cū stati postea subdat q̄ in eos erāt sc̄ismata. Ad qd̄ dicit d̄ q̄ illa sc̄ismata nō erāt cōia: s̄ erāt ibi multi boni r̄ fr̄ati ac charitate p̄iuncti: in quib⁹ verisimiliter ab̄ vbi ap̄ls: vñ d̄. j. q̄ aliq̄ corinthioz dicebant. Ego aut̄ sū xpi: isti nō faciēbāt p̄tētōz p̄ter baptistas: q̄ rōtā efficacitā baptismi ip̄o attribuebāt. **h** Obsecro. h̄ p̄r ap̄ls in capite eos instruere: r̄ diuidit in duas p̄tes: q̄ p̄mo instruit eos d̄ factis: sc̄do d̄ q̄busdā alijs. xv. c. Circa primū sciēdū q̄ in factis tria sunt. i. ip̄s facim⁹: r̄ res significata r̄ p̄tēta q̄ est gr̄a: r̄ res signata r̄ nō p̄tēta q̄ ē resurrectōis gl̄ia: r̄ iō p̄mo agit de factis: sc̄do de gl̄ia. r̄ c. tercio de gl̄ia resurrectōis. xv. c. prima ad huc in tres: q̄a p̄mo agit de p̄tinentib⁹ ad facim⁹ baptismi: r̄ cū h̄ d̄ mō docēdit: eo q̄ scribit Mar. vlti. Docete oēs gētes baptizantes eos t̄c̄. sc̄do agit de sacro m̄mōnū. v. c. tercio de sacro eucharistie. viii. ca. Circa primū sciēdū q̄ inter corinthios erat dissensio p̄ter baptistas r̄ doctores: q̄ baptizati ab vno ap̄lo p̄ferebāt se baptizatis ab alio q̄si baptismus h̄ret efficacitā a ministro. aliq̄ etiā doctrinā p̄horū vobis ornata reputabāt magis efficacē doctrina ap̄loz talibus carente: r̄ iō circa hoc duo facit ap̄ls: q̄ p̄mo remouet ap̄ls p̄tentiōz: sc̄do p̄tentiōis cam: ca. in. p̄tia in tres: q̄ p̄mo ponit suā admonitōz: sc̄do aperit ei⁹ intentionē ibi. Significatū est. tercio a dimonitōis rōnem: ibi. Diuisus est xps. Circa primū a dimonet eos gr̄atose vt eius admonitio magis recipiat admonet. n. eos h̄uiler di. **h** Obsecro. r̄ nō p̄cipio: r̄ etiā charitatiue. d. i. Fratres. qd̄ est nomē amōis: r̄ etiā reuerenter. di. k. De nomine dñi n̄r̄ iesu xpi. r̄ etiā vtilit q̄ admonet eos de vnitāte et cōcordia seruāda inter eos d̄ vita p̄ter r̄ doctrina d. l. Et idip̄m dicatis oēs t̄c̄. ita q̄ in vobis r̄ fa

r in gr̄a dei: q̄ data ē vob⁹ in xpo iesu: q̄ in oib⁹ diuites facti estis i illo. i. oī vbo r̄ in oī sc̄ia: sicut testimoniu xpi p̄firmatū ē in vob: ita vt nihil vob t̄sit i vlla gr̄a expectatib⁹ reuelatōz dñi n̄r̄ iesu xpi: q̄ r̄ cōfirmabit vos vsq; i finē sin̄ crimine: i die aduēt⁹ dñi n̄r̄ iesu xpi fidelit̄e p̄ quē vocati estis in societate filij ei⁹ iesu xpi

ctis vestris non appareat aliqua discordia. in Si tis aut̄ p̄fecti t̄c̄. de agēdis. n. Et in eadē sc̄ia. de cō contemplādis. o Significatū est. Dic p̄r ap̄stolus agit sue monitionis intentionē: ad hoc em̄ mouerat eos de charitate r̄ p̄cordia: vt pueniētius arguerz

dñi n̄r̄. **h** Obsecro autē vos fr̄es p̄ nomē dñi n̄r̄ iesu xpi vt idip̄m dicatis oēs: r̄ nō sint i vob sc̄ismata. **h** Sitis at̄ p̄fecti i eod̄ iesu: r̄ i eadē sc̄ia Significatū ē. n. mihi t̄c̄ vob fr̄es mei ab his qui sūt cloes: q̄ p̄tētōes sūt in ter vos. **h** Doc autē dico: q̄ vnusq; vsq; v̄m dicit: Ego q̄ dē suz pauli: ego aut̄ apolo ego vo cephe: ego aut̄ xpi

discordia ip̄oū auditiō dicit. o Significatū est mihi de vob fratres mei. charitatiue eos alloquit vt correctio eius melius suscipiatur. p Ab bis q̄ se cloes. fm̄ alijs nō mē est matrone deuote: in cuius domo plures fideles manebāt fm̄ alios est nō mē loca. p̄e corinthi vbi habitāt fideles d̄ cōtentione corinthioz volētes:

et si primo mō accipit vel sc̄do: solitudo erat in illa societate: a qua fuit missus ex bono zelo hoc denunciare ap̄stolo: Quia cōtentionis sunt inter vos. Cōsequenter exprimit modū p̄tentiōes. d. q. Doc autē dico. i. refero. s. Q. vnusquisq; v̄m t̄c̄. quilibet em̄ nō minabat se ab illo a quo baptizatus erat: quasi baptizatus vnus eēt maioris efficacitē q̄ alterius: cū in oēs deberent se nominare a xpo: q̄ solus baptizat interius: fm̄ q̄ d̄ Joban. j. sup̄ quē videtur sp̄m̄ sc̄m̄ descēdētē r̄ manentē sup̄ eū: b̄t est q̄ baptizat in sp̄sco: r̄ iō baptism⁹ nō b̄t efficacitā a ministris: sed a solo xpo: pp̄ qd̄ ad euitandū errorem corinthioz fuit introductus in grecia: cui⁹ qd̄ ps est acharian qua est corinth⁹ vt baptizaret in hac forma. i. baptizat⁹ vnus iesu xpi t̄c̄. sed cessante errore eccl̄ia cōmunit̄ baptizant sub hac forma. Ego baptizo te t̄c̄. in qua melius exprimit forma baptismi a xpo tradita. Math. vlti. Docete omnes gentes baptizantes eos in nomine patris t̄c̄. q̄ in forma eccl̄ie exprimit p̄sona baptizatis ministerialit̄ cum d̄. Ego baptizo. vt videtur verba xpi sonare. t. Diuisus est xps. Dic p̄r ap̄ls ponit rōnem sue monitionis. i. q̄ dissensionem nō dñt esse inter eos: r̄ p̄mo oñdit hoc in baptismo: sc̄do in doctrine verbo: ibi. Iō in sapientia verbi. prima ad huc in duas: q̄ p̄mo ponit sue monitionis rationem: sc̄do excusat a se suspiriōz abi. Gratias ago. Circa primū dicit. t. Diuisus est xps. q. d. videtur sequi ex verbis v̄ris q̄ maiorē efficaciam vnus baptism⁹ q̄ baptism⁹ alterius attribuit: q̄a solus xps baptizat interius: vt dictu⁹ est: et ideo si baptismatibus plurium varias virtutes attribuit: sc̄datur q̄ christus sit diuisus aliter operādo in baptismatibus a diuersis ministris. Et ad maiorē intelligentiam sciēdum q̄ christus in baptismo duplicem habet virtutē: p̄tia: vna est diuina: q̄ cū p̄r t̄ sp̄s sancto mundat interius a peccatō: r̄ bec potestas nulli creature communicari potuit: sicut nec veritas. alia competit ei fm̄ naturam humanam que dicit p̄as excellentie in factis: r̄ cōsistit in quatuor: primū est q̄ solus deus instituit facta: sc̄dm̄ q̄ effectū facti q̄ est character potuit cōferre sine sacro: si aut̄ de gr̄a q̄ est effectus sacramenti loq̄mur: datur a solo deo principalit̄: a xpo nō h̄oie ministerialit̄ t̄m̄: t̄n̄ principalit̄ ceteris ministris q̄ est iustit̄m̄ veritatis cōiunctū. Tercium est q̄ virtus passionis eius operat̄ in baptismo r̄ in alijs factis Quartum q̄ ad eius inuocationē sacramenta conferunt: hac aut̄ p̄tatem excellentie maxime q̄tū ad hoc vltimū potuit ministris p̄ferre. i. q̄ i eoz nō oib⁹ p̄ferre

316
Dicitur et
paulus erat
aut in mōn
ti eho: h̄
q̄ t̄m̄ v̄
h̄ cr̄p̄ r̄ ga
q̄ i nōie me
baptizati
t̄m̄: c̄te
aliū v̄m b̄

Ad corinthios. I.

tur baptismus: sed tñ cōmunicare noluit ne scilicet fieret in ecclesia q̄ tot baptismata crederentur quot ministri: propter quod subdit. **v** Nunquid paulus crucifixus est p̄ vobis. q. d. non: q̄ baptismus non habet efficaciam a passione alicui? sancti nisi solius xpi. p̄ q̄d est? efficaciam non d̄z alci attribui.

Rut in no. pau. bapti. estis. q. d. nō: s̄ tñ in noie xpi: quia d̄ xpo d̄z actu. iiii. Nec em̄ aliō no me est sub celo datū boiq̄ in q̄ oporteat nos saluos fieri. **S**z hoc v̄ esse illud q̄ d̄z Mathei vi. Doceat oēs gentes baptizātes eos in no mie p̄is et filij: et sp̄s sancti: et sic nō erant boies baptizandi in noie solius xpi: sed in nomine totius trinitatis. Ad quod dicendū q̄ in primitiua ecclesia nomē xpi erat odiosum multis pcuratibus hoc iudeis in sua malicia obstinatis: p̄ q̄d v̄ no me xpi amabile et venerabile reddēt: apli baptizabāt in noie xpi: vt b̄z act. viii. et hoc fecerūt sp̄ali ordinatio ne sp̄s sancti: verūt̄ in noie xpi tota trinitas intelligit̄ q̄ xps idē est quod vnctus: et sic intelligit̄ p̄ vnctus et sp̄s sanctus q̄ est ip̄a vnctio. Postq̄ autē nomē xpi factū est magnū et celebre in gentib̄: ecclesia v̄t̄ forma a xpo instituta: baptizando in noie p̄is et filij et sp̄s sancti illi q̄ sic etiā baptizānt in noie xpi baptizānt: q̄d nomē in noie filij intelligit̄: igit̄ q̄ xpi nomē et ei? passio et nō alterius p̄ferūt efficaciam baptismi: id q̄ hanc efficaciam alijs tribuit xpm diuidūt. **v** **H**as ago. **H** p̄r apls excludit a se suspicionē: ne forte crederet aliq̄ hanc diuisionē ex xpo habuisse occasione. d. **H**as ago deo meo q̄ ne. **v** **b**ap. nisi crispiū t̄c. paucos em̄ baptizauerat et illos signat̄ noiat̄: q̄ de illis nō erant q̄ illaz diuisioz faciebāt. **3** **B**aptizauit autē et stephane domū. i. eius familiā. **a** **C**eterū nescio t̄c. hoc adiuugit ne forte aliquis alius cū istis ab eo fuisset baptizatus? **3** quo nō aduerterat: eo q̄ memoria hominis labilis est: et sic falsitas verbis eius imponeret a falsis apls. **L**ōsequēter assignat cām q̄re paucos baptizauit. **d**. **b** **N**ō em̄ mi. me xps bap. sed euā. sed hoc v̄ esse q̄d d̄z mathei vlti. **E**ntes in mundū vniuersum doceat oēs gentes baptizantes eos t̄c. et sic apli a xpo missi fuerūt ad baptizādū sicut ad docendū. Ad q̄d dicendū q̄ h̄ xps miserat aplos ad vtrūq̄: tñ p̄cipaliē ad docendū: et id p̄ seipos p̄dicabāt p̄ ministros aut inferiores vt frequētius baptizabant: et rō ē: q̄ virtus vel sapia baptizantis nihil opat̄ in baptismi: p̄ q̄d nō refert p̄ ministrū maiorē vel minorē baptizari. virtus autē et sapia p̄dicantis multū valde p̄ferūt in p̄dicatōe: et id apli q̄ maioris erāt: circa p̄dicatōe se maḡ occupabāt exemplo xpi q̄ p̄ seipm̄ docebat et p̄ suos discipulos baptizabat: vt b̄z Jo. iiii. **c** **N**ō in sapia. **H**ic p̄r reprobat cōtentionē corinthioz ex pte doctrine: q̄ eoz aliq̄ doctrinā pseudo aploz ornata verbis et rōib̄ humane sapientie p̄ferēbāt doctrine aploz xpi: que nō erat in folijs v̄boz sed in virtute sp̄s sancti: p̄ter q̄d apls p̄mo oñdit modū illū nō esse pueniētē doctrine xpi: scdo declarat se nō fuisse vsum tali modō docendi. **c**. **f**. **C**irca p̄m̄ ponit intentū. **d**. **N**ō in sapia t̄c. et p̄nuat̄ cū p̄cedēt̄ ista sic: q̄ dixerat **N**ō em̄ misit me xps baptizare sed euāgelizare. i. euāgelij p̄dicare. **c** **N**ō in sapia vbi. i. i sapientia mūdāna q̄ vbi ornatis et rōib̄ sup̄tis ex appetit̄ v̄m sensuz innitit̄: illa at̄ q̄ sic fidei cecedit̄ bñanaz

Diuinus est xps: **N**unquid paulus crucifixus est p̄ vobis: aut in noie pauli baptizati estis? **H**as ago deo meo q̄ neminē v̄r̄ baptizauit nisi crispiū et gaiū: neq̄s dicat q̄ in noie meo baptizati estis. **B**aptizauit autē et stephane domū: ceterū nescio si quez aliū v̄m baptizauerit. **N**ō

rōnē et sensum: et id ille modō docēdi nō est pueniēs doctrinē fidei. **S**z hoc v̄ esse q̄ multi doctores catholici vt Augusti. et alij in doctrina fidei v̄t̄ sunt rōnibus humanis et verbis ornati. Ad q̄d dicendū q̄ aliud est docere i doctrina verbi et aliud v̄t̄ sapia verbi in bis que sunt fidei: quia docere in sapia verbi est q̄n̄ accipit̄ humana sapia p̄ p̄ncipali radice doctrine: vt solū quis ap̄probet q̄ sapientia mundana p̄tinet: et hoc ē fidei corruptiū: vt autē sapientia verbi est sup̄positis fundamentis fidei si q̄ vera i dicitis p̄boz fidei ac comoda reperiamtur in obsequiū fidei assumere: et hoc est bonū et merito: v̄n̄ dicit Augusti libro. ij. de doctrina

em̄ misit me xps baptizare: sed euāgelizare nō in sapia vbi: vt n̄ euacuet̄ crux xpi. Verbum. n. crucis p̄cutib̄ q̄ dē stulticia ē h̄is autē q̄ salui sūt. i. nobis t̄c. v̄rus est scriptū est em̄. Perdant sapientia sapientium: et prudentia prudentium reproba. vbi scriba

christiana. Si qua vera n̄re fidei accōmoda p̄bi dixerunt non solum formidanda non sunt: sed etiā ab eis tanq̄ ab iniustis possessoribus in nostrū v̄sum vendicanda. **d** **U**t nō euacuet̄. **H**ic p̄r manifestat p̄positū: et primo ex parte doctrine: scdo ex parte docentū ibi. **C**idete. p̄ma in duas: q̄ primo ponit suā p̄bationē: scdo p̄bationis manifestationē: ibi. **O**m̄ et iudei. **C**irca p̄m̄ sciendū q̄ idē modus nō puenit oī doctrine: vt d̄z. ij. metaphy. r. j. et b̄. **M**odus. n. procedendi p̄ demōstrationē nō cōpetit rhe torice sed geometrie: et cōuerso p̄suadere nō p̄petit geometrie sed rhetorice: vt ibidē d̄z: et filij si aliquis in natura actuali: v̄pote angelica demōstrationibus geometricis v̄t̄ v̄t̄ inconueniēt. p̄cederet: q̄ nō sunt applicabiles nisi materie corporali. **E**t bis format talis rō: ille modō docendi nō est conueniens alicui doctrine p̄ quā destruit id q̄ est in ea p̄ncipale: sic est in p̄posito: quia p̄ncipale in doctrina fidei est salus p̄ fidem xpi crucifixi: p̄ter q̄d apostolus dicit. j. se. c. **N**ō iudicauit me aliq̄d scire in v̄s nisi tñ iesum xpm et hunc crucifixum. inuiti vero p̄ncipaliē sapie verbi est destruere salutē facta p̄ crucē xpi: vt dicit statim: et hoc est q̄d dicit apls. **N**ō in sapia verbi misit me christus euāgelizare. **d** **U**t nō euacuet̄ crux xpi. i. si des passionis eius: q̄ p̄tinet aliqua que vident̄ humane sapie impossibilia: vt q̄ deus moriat̄ et p̄similia et aliq̄ videntur huic sapie contraria: vt q̄ aliquis mortem et confusionē nō refugiat: sed magis ad hoc voluntarie se offerat et p̄similia: p̄ter quod sapientib̄ mundi stulta videt̄ doctrina fidei: et id subdit. **e** **V**erbum em̄ crucis. i. p̄dicatio passionis christi. **f** **P**ercutibus quidez. i. infidelibus s̄m mundanā sapiam tñ sentientib̄. **g** **S**tulticia est. rōnibus dicitis. **h** **H**is autē qui salui sūt. i. fidelibus i **V**irtus dei est. q̄ p̄ crucē aduersarius eoz dyabolus deuictus est: et q̄ experim̄t in se virtutem xpi in voluptatū carnaliū repressione: et sic impleta ē scriptura: **E**sa. lxxix. **k** **P**erda. i. destrua i **S**apientia sapientium. i. stultā oñdā sciam humanitus inuentā ad veritates euāgelij cōparatā: et dicit: **S**apientia. q̄tū ad cognitionē de speculabilibus. **m** **E**t prudentia. q̄tū ad noticiā de agibilibus: p̄ter q̄d christus ad ap̄latum non vocauit p̄bos: sed simplices: ne profect̄ fidei christiane ascribere tur humane sapientie sed diuine: id subdit. **o** **V**bi sapies: qui alta speculabilia scrutatur. quod refert̄ ad gētes sapie mundane inuitentes p̄ **V**bi scriba. i. p̄ritus in lege: quod refertur ad doctores iudeoz. **a** **V**bi inquit̄ hui? seculi. i. prosperitatum huius mundi: quod refert̄ ad v̄t̄rosq̄. q. d. nullus talis aut rarus est in uocatione fidelium christi: bec autē scriptura ab illo loco. **V**bi sapies t̄c. accepta est de **E**sa. lxxix. c. **V**m trāslationem. lxx. vbi h̄ sunt alia verba q̄ in trāslatione n̄ra: tñ est cadē lūia: vt p̄

Epistola pauli

intuenti: et cepto terco vbi dicit. q. **U**bi inq̄sitor hui? seculi. p̄ q̄ in traslatiōe nra ponit. **U**bi doctor puuloz. eadē tñ est s̄nia: qz puuli solent instrui de bis q̄ p̄tinent ad moralē vitam status p̄ntis: ad subdit. **r** **M**ōne stulte fecit deus sapiam̄ huius mūdi. q. d. sic: qz demōstrauit eam stultāz faciēdo qd̄ impossibile iudicabat: r qz sapiētib? hui? mundi n̄llos: aut paucos in p̄cipio elegit. p̄ p̄dicatiōē euangeliij: c? rō assignat: cui? dicit. **s** **M**ā qz in dei sapia. i. cogitōne creaturaru que sunt quoddam dei speculū t̄. **N**on cognouit mūdi. i. sapientes mundi. **v** **P**er sa. s. mundana. t̄. **D**eu. in cogitōib? dicit speculū creaturaru: fm q̄ dicit **Ro. i.** **Q**ui cū cognouissent deū nō glorificauerūt aut gr̄as egerūt: sed euāsiuerūt in cogitatiōib? suis: r obcurati est insipiens cor eoz rē iō dicit. **y** **P**lacuit deo p̄ stult. p̄di. sal. fa. credentes. i. p̄ aliū modū q̄ p̄ sapiam̄ pbilo. s. p̄ p̄dicatōz crucis quod p̄bi stultū reputabāt: p̄pter defectū intellectus eoz: multo em̄ est rōnabilius credere alicui p̄positioni p̄positę p̄ seicatos mortui vel aliquid b̄mōi: de quo certus est q̄ non p̄t fieri nisi a deo q̄ nō p̄t eē testis vel p̄firmator: falsitas: q̄ cuiusq̄ p̄dusioni humana rōne. p̄bate q̄ p̄t deficiere: in hoc em̄ egit sicut doctor tenuolus q̄ dicit discipulos nō cape veritatē ab ip̄o. p̄positā: p̄ vnā viā p̄cedit ad aliā. **z** **Q**ui r iudei. **h**ic p̄nt apls manifestat suā p̄bationē. s. q̄ inimiti sapie vbi nō p̄uenit doctrinē fidei quia euacuat salutē p̄ crucē xp̄i: dicit. **Q**ui r iudei signa p̄tūt. **L**ex em̄ iudeoz data fuit in terroze diuine p̄tatis: **Exo. xx.** r iō a q̄cunqz afferēte doctrinā aliquā p̄tebāt signa diuine virtutis ad eius p̄bationē. **a** **E**t greci sapiam̄ q̄runt. **Cr**āt em̄ inbuti scientijs pbilosophicis q̄ p̄ rōes p̄cedūt: r ideo nihil recipere volebāt nisi rōe. p̄bare: **b** **M**os at xp̄iani. **c** **P**redicam? xp̄m crucifixū. est at rōis nomē supposito duplicē naturam b̄ntis: diuinā ab eterno: et humanam ex tpe. p̄pter quod illud quod est. p̄m̄i cūlibz nature de isto supposito dicit veritate q̄ est ibi p̄municatō idiomatū: sicut em̄ hec est vera de xp̄o q̄ dicit hō creauit stellas ita ista deus crucifixus est. **d** **J**udeis q̄dem scādaliū. i. occasiōne ruine: nō ex natura rei p̄dicatē sed ex iudeoz r̄i occitate: q̄ xp̄m expectabāt r̄ ad huc expectāt venturū in maxima p̄tate: r iō p̄siderās infirmitatem carnis assūpte acciperūt occasiōz ruine: negātes ip̄m r̄ manētes in sua infidelitate: r tñ p̄be eis declarauit vtrūqz. s. p̄tate r̄ infirmitatē v̄turi xp̄i: **Zach. ix.** **E**t stulta factis filia syō: iubila filia bierlm: ecce rex tu? venit tibi iustus r̄ saluator: r ip̄e paup: p̄ hoc. n. q̄ dicit: rex iustus r̄ saluator: oñdis eius p̄tās. p̄ hoc autē qd̄ subdit: r ip̄e paup̄ oñdis ei? assūpta infirmitas: s̄ et multe alie. p̄betie q̄ loquūtur de aduentu xp̄i cū p̄tate magna: r alie de eius aduentu i infirmitate et passibilitate: r p̄me vt i plurib? referūt ad aduentū xp̄i ad iudiciū: scōdo ad aduentū ei? i carne: vtrūqz r̄ in isto aduentu p̄mo venit in p̄tate miraculoz q̄bus declarata fuit eius diuinitas sicut p̄ passibilitatē ei? carnis humanitas r̄ sic eoz scādaliū nō fuit datū s̄ acceptū. **S**cienduz tñ q̄ hāc ruina iudeoz ex p̄sideratione infirmitatis xp̄i p̄cessit oñdiū r̄ inuidiā xp̄m eo q̄ publice p̄dicabat contra vicia eoz: r̄ sic cognitio quā habebāt de xp̄o p̄ impletionez p̄phaz fuit in eis obcurata: r̄ tūc ceperit scripturas p̄uer. sc̄ interpretari: vt dicit. **i. se. c. r̄ plen? dicit fuit **Mat. 13.****

q vbi inq̄sitor h? secti? **M**ōne stultā fecit de? sapiāz h? mūdi? **M**ā qz i dei sapia n̄ cognouit mōs? p̄ sapiāz deum? placuit deo p̄ stulticiā p̄dicatōis saluos facere cretentes? **Q**ui et iudei signa petunt: **e**t greci sapientiā querunt. **M**os autē predicamus xp̄m crucifixum: in teis quidē scandalum genitū aut stulticiā: iplis autē

b gentibus aut stulticiā. stultū em̄ videbat eis dicere deū fuisse mortuū: qz nesciebāt vtrāqz naturā i vno supposito p̄siderare: qd̄ xp̄iani credūt et p̄sent tanq̄ veritatē opib? diuinis testificatā r̄ a veris p̄betis p̄nunciatā: in q̄bus nō p̄t esse falsitas: iō subditur. **i**

vocatis iudeis atqz grecis xp̄m dei virtutē: r̄ dei sapientiā. **Q**uia qd̄ stultuz est dei: sapientius est hoib?: r̄ quod infirmū est dei: fortius est hoibus. **V**idete em̄ vocatōz v̄iaz fratres: **qz** n̄ multi sapientes fm̄ carnem nō multi potētes nō mlti nobiles: sed q̄ stulta s̄ mūdi elegit d̄s: vt p̄fūdāt sapientes: r̄ infirma mūdi ele-

Iplis aut vocatis. s. ad fidē xp̄i **k** **J**udeis atqz grecis. i. iudeis atqz gentib? m̄diferenter. **I** **E**bstū dei v̄tute. suple esse p̄dicamus. **m** **E**t dei sapientiā. maxima em̄ dei virtus r̄ eius sapientia appare in xp̄i crucifixio ne: naz hoc modo p̄uenitissimi me facta est humani generis retempio: velle qui erat debitor satisficeret rōe

humanitatis assumptē: et redimeret q̄ poterat rōe dei tatis adiunctiō subdit. **n** **Q**uia qd̄ stultuz est dei. i. dicit de deo fm̄ erroz gentiliū: vt dicit. **o** **S**apientius est hoib?: i. p̄tinet maioram sapiam̄ q̄ ab hominibus possit capi ad plenū. **p** **E**t qd̄ infirmū est dei. i. quod videtur infirmitatē attribuere deitati: vt q̄ de us passus sit r̄ mortuus. **q** **F**ortius est hominib?: i. p̄tinet mariam virtutē: qz veritas passa est nihil: sed humanitas tm̄: cuius meriti ratione veritatis sui adūcta est efficacitā habuit ad redimendū gen? humanū: qd̄ tota humana natura nō potuit facere. **r** **V**idete. **h**ic p̄nt oñdis q̄ modus docendi p̄ sapientiam vtrūqz nō conuenit fidei: caebolice ratione sumpta ex p̄te docentium: modus em̄ docendi d̄z conformari fac̄ docētis: p̄m̄i vero v̄tute apli et alij xp̄i discipuli p̄ maiorē p̄te carebant hac sc̄ia ergo r̄. quia p̄m̄is dnt ceteri conformari. **h**uius ergo rōnis p̄mo ponit minorē: scōdo defectus mundanā sapiē in dictis doctorib? suppletōz ubi. **Et ip̄o.** **C**irca p̄m̄i dicit. **r** **V**idete etem̄ vo. r̄. fratres. i. diligēt considerate modū vocatiōis v̄ie. **s** **Q**uia nō multi. vocatiū vos p̄ suā p̄dicatōz t̄ **S**apientes. i. pbilosophicis lris excurati: qz p̄ maiorē parte erant illiterati r̄ simplices. v̄t de petro r̄ **J**ohanne d̄ **Actū. iij.** **V**identes autē petri p̄stantiā r̄ **J**ohannis comperto q̄ homines essent simplices: et idiote admirabantur r̄. **v** **M**ō multi potētes. sed paupes victum p̄m̄is manibus acq̄rentes. **r** **M**ō multi nobiles. sed rustici et de plebe bumili. dicit autē non multi: quia aliqui de sapientibus l̄tatis r̄ nobilib? r̄ potentibus a p̄m̄i capio crediderūt: r̄ fidem predicauerunt: sicut nico demus: gamaliel: r̄ manaen herodis retrarthe collactaneus: sicut em̄ p̄ maiorē parte p̄m̄i credentes fuerunt simplices r̄ illiterati r̄ impotētes: ne fides b̄iane attribuere industrie v̄l potētia: sic aliq̄ lz pauci cōpatiue fuerūt l̄tati r̄ nobiles ne fides ascriberet ignoratiē r̄ ruditati: sic de lege machometi quā null? sapiēs r̄ l̄tāt a p̄cipio recepit: s̄ tm̄ boies rudes r̄ carnales: q̄bus p̄posuit carnalia q̄b? boies affectū d̄ facili: r̄ fret? multitudine coegit ceteros ad receptiōē legis. **d.** se missus a deo i armoz potētia r̄ nō i miracul. **y** **S**ed que sunt stulta m̄di elegit de? i. boies illiteratos r̄ simplices q̄ reputabant idiote: vt dicit ē d̄ petro r̄ iohāne. **z** **E**t p̄fūdāt sapientes. i. oñdāt eos cōfūsibiles abscondēdo ab eis p̄ supbiā suā celestia mystria q̄ simplicib? reuelauit. **a** **E**t infirma mundi elegit de? i. boies impotētes fm̄ mundū. **b** **E**t p̄m̄i

[Marginal notes in a smaller script, likely a commentary or gloss on the main text.]

Ad corinthios. I.

est fortia. i. fortes b^o m^o: on d^o q^o p sua fortitudie psequit salutē. c Et ignobilia m^o i. boies d^o plete bulli. d Et ea q^o nō sūt. i. boies nulli^o reputationis. e Et ea q^o sūt. reputationis magne in hoc m^odo. f Destrueret. i. ad hūilitatē reducēt sicut p^o in p^ostano imperatore: qui beato siluestro xpi vicario officiū stratoris exhibuit. g Et non glief omis caro. i. null^o b^o elueet p^o p^obia in p^ospectu eius s^o magis hūiliet p^o q^o mod^o docendi in humilitate pueniens ē fidei doctrine. h Ex ip^o autē. dicit p^o nē p^odi catores euage li^o vilipendēt: vt abiecti ondit q^o defect^o sapie mū danc et potētie suplebat i ipis. i. ex virtute dei cui^o infra erāt apli: r iō totum

attribuēdū est sibi: sic p^oncipali agēti: r est tāte potētie q^o oēm defectū pōt suplere: r hē q^o d^o. h Ex ipso autē. i. ex virtute ip^o dei. i. Vos estis in xpo iesu. i. facti xpi mēbra p^o fidei r charitatē. k Qui facit^o enob sapia. r pōt suplere oēm ignoratiā. l Et iusticia. s^o impotētiā. m Et scificatio r redēptio. p^otra igno bilitatē q^o p^o grāz scificatē p^ongimur deo: vbi est maxi ma nobilitas: r p^o redēptōz xpi liberamur a fuitute peccati q^o est maxima vitia. n Et quēadmodū scri pti est. dicit. i. o Qui glia i dno glief. r non in potētia vel sapia carnali r hūana: q^o talia nō est boim vocatio ad fidē r salutē: sed p^o dei grām: vt dicitū est.

Quo ad corinthios. i. c. vbi dicit in postilla: Paulus vocatus apostolus.

Additio. **A**d 3 glo. Dicit aliē icipit q^o ad romanos: q^o alia cā est hic q^o ibi: h cū nō vocat se suū sicut ibi: q^o potius erat hic vtendū auctoritatē s^o supbiam corinthioz apud q^o viluerat apls: dicit etiā p^o volūtatē dei s^o pseudo aplos: q^o nec missi sunt a deo: nec verū est quod dicunt. hec in glofa.

In eo. c. vbi dicit in postilla: Ubi doctor puuloz.

Additio. **I**n esa. xxxij. Hec auctoritas hic dicit: vbi est lra tus: vbi verba legis pōderās: vbi doctor puulo rū: Et in hoc q^o d^o. Ubi est lra^o. intelligit p^ohs fm glo. vbi dicit: Ubi est verba legis pōderās. intelli git p^orie pbarisē r scriba q^o vba legis pot^o q^o mentes legis pōderāt: vñ Math. xij. c. Curari boies i sabbato dicebat eē illicitū verba legis ponderātes nō mentem In hoc autē q^o dicit. Ubi doctor puuloz. intelligit le gisputus q^o d^o doctor puuloz: q^o ad gal. iij. Lex p^ocedo gus noster fuit in xpo.

Capitulum. ij. **E**go cū venissey. Onso q^o sit mod^o puenies fidei doctrine hic p^o ondit se illo m^o vti: r di uidit i tres ptes: q^o p^omo ondit se nō fuisse vsū apud corinthios aliqua excellentia seculari: scdo offē dit apud q^o vtebat hoc m^o docēdi: ibi. Sapiam loqui mur. scio assignat rō dicitū. Que r loquimur. Circa p^o mū dicit. c. **E**go cū venissey ad vos frēs. i. ad p^odi cādū fidē carbolica. b. **U**enū nō i sublimitate p^omo nis. vt dō v^ois r tētoz. c. **A**ut sapie vt dō v^ois

philosophicis: r subdit cā d^o nō. n. iudicam me scire aliqd rē. i. nō ostendi me scire grossa et plana q^o p^oinēt ad salutē p^o crucē xpi factā. Cōsequit ondit se nō fuisse vsū excellētia potētie. d. c. **E**t ego i infirmitate r tremore mltō sui ap^o vos. r dicit. In infirmitate. q^o tū ad mēt^o sus ferentiā tribulatō nū. Et timore q^o tū ad mentis p^ocussio nē. ip^o maiora ma la immunita. Et tremore: ip^o redū dātā interior^o cō cussionis ad carnē Cōsequit ondit se nō fuisse vsū ex cellētia eloq^ontie di. f. **E**t sermo meus. docendo ali quos in secreto s. **E**t predicatio mea. docendo po pulū in publico. b. **N**ō est in p^osua sibilib^o bu. fa. ver bis. i. r betozice lo q^ondo. i. **S**z in onōie spūs. q^o rē cipientes p^odicatio nē c^o accipiebant a deo spūsēm in si gno visibilis: sicut de p^odicatōe d^o petri actu. r. **A**dhuc lo quente petro vba hec: cecidit spūs sanct^o sup oēs q^o audi erunt verbū rē. r q^o spūs sanctus in aplo loquebat. k. **E**t virtutis. q^o miracula faciebat virtute diuina ad p^ofir mandā suam doctrinā: r etiā q^o virtuose viuendo dabat exempla virtutē. l. **E**t fides nra nō sit in sapia boim. id est imitat sapie hūane q^o est ruinofum fundamentum n. **S**ed in dute dei. q^o est fundamentū stabile r firmus n. **S**apiam autē. dicit p^o nē ondit apls ap^o quos vtebat excellentia sapie: r diuidit in duo: q^o p^omo ondit. p^oposi tū: scdo qualis sit hec sapia dicit. bi. **S**apia v^o. Circa p^o mū dicit. n. **S**apiam autē loquimur int pfectos. Circa q^o sciendū q^o pfectō hois attendit in eo q^o d^o ē supmū i ip so. i. in intellectu r volūtatē r circa excellētissimū obiectū q^o est ip^o deus: r iō pfect^o est ille q^o bz mentē eleuat sup corpalia r ad intelligendū diuina r amādū: r talib^o p^opo nenda sunt ardua fidei carbolice: r sic faciebat apls. o. **S**apiam vero. dicit p^o nē ondit qualis sit hec sapia: ondit p^omo q^o sit infidelib^o occultata: scdo q^o est fidelib^o mani festata: bi. **N**obis autē. Circa p^o mū dicit. o. **S**apientiam v^o nō huius seculi. i. inter pfectos nō loquimur sa pientiam mundanam rationibus p^oncipalē immitentē. o. **H**ecq^o p^oncipum huius seculi. i. potētū a q^o bus ortū et auctoritatē habet sapientia legum. vel p^oncipes h dicuntur sacerdotes et scribe iudeozum qui frēs quēter nominantur p^oncipes eozum in euangelio r in actibus apostolorum: eo q^o p^ols p^o eos gubernabat: et sapia isto rum fuit r adhuc reputatur inter iudeos volētes scriptu ras. p^obaz de chusto aliter interpretari: r huius scdo expo sitioni consonat magis litera sequens vt videbitur. p. **Q**ui destrunt. i. destruentur de p^oin quo: q^o cito post romani hierusalem r sacerdotes iudeoz destruxerunt ex ordinatōe diuina in vindictam mortis xpi. vñ videtur hic apls hoc. p^obetando p^odicatū: p^o hoc autē q^o dicit qui destruntur excludi videt q^o ab aliquib^o d^o. f. p^o p^oncipes hui^o seculi hic dicunt demones: q^o sunt immortales: nisi eozum destructio dicatur hic huc potēstatis ablatio: que ablata est ex pte per mortem chusti: r mag^o auferetur in iudicio finali. q. **S**ed loquimur dei sapientiam. i. p^odicamus dei filium qui est virtus et sapientia patris. r. **I**n mysterio que abscondita est. i. in secreto in carnationis: q^o nunc videmus tm in enigmatē r p^o speculum. s. **Q**uā p^odestinavit deus. i. ordinauit ab eterno.

re aliqd int vos nisi ibz xps r hūc crucifixū. **E**t ego in infirmitate r tiorer tremore multo fui apud vos: r fmo me^o r p^odicatio mea: n in p suasibilib^o hūane sapie ver bis: h in onōie spūs r vir tutē: vt fids v^oam sit i sapia boim: h i virtute dei **S**apientia at loquimur int pfectos **S**apiaz v^o n hui^o seculi q^o rē struunt: sed loquimur dei sapiaz i mysterio q^o abscon dita est quā p^odestinavit

quo visibilis: sicut de p^odicatōe d^o petri actu. r. **A**dhuc lo quente petro vba hec: cecidit spūs sanct^o sup oēs q^o audi erunt verbū rē. r q^o spūs sanctus in aplo loquebat. k. **E**t virtutis. q^o miracula faciebat virtute diuina ad p^ofir mandā suam doctrinā: r etiā q^o virtuose viuendo dabat exempla virtutē. l. **E**t fides nra nō sit in sapia boim. id est imitat sapie hūane q^o est ruinofum fundamentum n. **S**ed in dute dei. q^o est fundamentū stabile r firmus n. **S**apiam autē. dicit p^o nē ondit apls ap^o quos vtebat excellentia sapie: r diuidit in duo: q^o p^omo ondit. p^oposi tū: scdo qualis sit hec sapia dicit. bi. **S**apia v^o. Circa p^o mū dicit. n. **S**apiam autē loquimur int pfectos. Circa q^o sciendū q^o pfectō hois attendit in eo q^o d^o ē supmū i ip so. i. in intellectu r volūtatē r circa excellētissimū obiectū q^o est ip^o deus: r iō pfect^o est ille q^o bz mentē eleuat sup corpalia r ad intelligendū diuina r amādū: r talib^o p^opo nenda sunt ardua fidei carbolice: r sic faciebat apls. o. **S**apiam vero. dicit p^o nē ondit qualis sit hec sapia: ondit p^omo q^o sit infidelib^o occultata: scdo q^o est fidelib^o mani festata: bi. **N**obis autē. Circa p^o mū dicit. o. **S**apientiam v^o nō huius seculi. i. inter pfectos nō loquimur sa pientiam mundanam rationibus p^oncipalē immitentē. o. **H**ecq^o p^oncipum huius seculi. i. potētū a q^o bus ortū et auctoritatē habet sapientia legum. vel p^oncipes h dicuntur sacerdotes et scribe iudeozum qui frēs quēter nominantur p^oncipes eozum in euangelio r in actibus apostolorum: eo q^o p^ols p^o eos gubernabat: et sapia isto rum fuit r adhuc reputatur inter iudeos volētes scriptu ras. p^obaz de chusto aliter interpretari: r huius scdo expo sitioni consonat magis litera sequens vt videbitur. p. **Q**ui destrunt. i. destruentur de p^oin quo: q^o cito post romani hierusalem r sacerdotes iudeoz destruxerunt ex ordinatōe diuina in vindictam mortis xpi. vñ videtur hic apls hoc. p^obetando p^odicatū: p^o hoc autē q^o dicit qui destruntur excludi videt q^o ab aliquib^o d^o. f. p^o p^oncipes hui^o seculi hic dicunt demones: q^o sunt immortales: nisi eozum destructio dicatur hic huc potēstatis ablatio: que ablata est ex pte per mortem chusti: r mag^o auferetur in iudicio finali. q. **S**ed loquimur dei sapientiam. i. p^odicamus dei filium qui est virtus et sapientia patris. r. **I**n mysterio que abscondita est. i. in secreto in carnationis: q^o nunc videmus tm in enigmatē r p^o speculum. s. **Q**uā p^odestinavit deus. i. ordinauit ab eterno.

Epistola pauli

a In gl'am nram. quā p'cedimur p' xpm dei sapiam: et qz in ipō ē obiectiue gl'ia nra: qz bti reficiunt inter? aspectu sue deitatis: et exteri? in aspectu sue humanitatis: sicut dicit Aug? sup Joban. **b** Quā nemo pncipiū. i. pito? ile. geudeoz. **c** Cognouit. eo q' pauci coz' respectiue cognouerūt: sicut dicit nemo est i foro qm pauci sunt ibi respectu multitudinis: q' solet pncipire: d' pncipib' em iudeozū plures crediderūt: licet pauci compatiue respectu n' crederūt: sicut patz d' Marcō d' q' credidit: Jo. in. 7. xij. d' Er pncipibus mlti crediderūt in eū.

d Si em cognouissent: nunq' dñs gl'ie crucifixissent. **e** Contrariū autē hui? v' Mat. xij. sup illud: Agricole autem videntes filij dixerūt intra se: H est heres: venite occidamus eū. vbi dicit Hiero. Manifeste dñs pbat his verbis iudeoz' pncipes nō p ignorantia: sed p inuidia dei filij crucifixisse. de hoc plenius dixi sup. xij. c. Mat. c. Et breuiter pōt re pti cōclusio. i. q' periti iudeoz' q' pncipes hic dicunt cognouerūt iēsum nazarenū esse messiā in lege et pphetis. p missum: qz videbāt ip' etias de ipō impletas qm ad tps et locū et alias circūstātiās: sed qz cepit p'dicare. ptra vicia eoz' publice: cognitio illa p odiū et inuidiā cōtra xpm insurgentē fuit in eis obscurata: et ceperūt pphetias aliē int' p'etari: et sic dī. Si cognouissent dñm gl'ie nūq' crucifixissent nō em cognouerūt tpe crucifixionis lz an cognouissent: q' fm hoc intelligitur d' em Hiero. allegatū: p hoc autē q' dī de pncipib' q' dñm crucifixerūt: v' q' nō dicit h' pncipes potentes h' seculi dātes leges gētib': qz nō crucifixerūt xpm nisi hoc referat ad pylatū: q' nō v' rōnabiliter dicit: qz nō fecit hoc nisi impulsus a pncipib' iudeoz'. nec erat impator: q' leges d'ere poterat: ad p'badū autē dicitā igno rātiā allegat scripturā: Esa. lxxij. **e** Quod ocul' n' vidit rē. i. sapia p'dicta i mysterio abscondita nō fuit cognita cognitōe sensitiua: q' potissime b' p visū et auditū: nec cō cognitōe intellectiua nālī: qz excedit facultatē intellect' p' qd' subdit. **f** Nec i cor' hoīs ascendit. i. p'ua v'ute: p reuelatōz' tñ pgnoscat vt pñr dicit. **g** Que p'pauit de. his q' diligūt illū: qz radit merēdi ē dilectio charitatis: et iō diligētib' p'pauit de? filiū suū h'ndū i via p fidē et charitātē: et i p'ia p clarā v'itōz' et pfectā fruitōz'. **h** Nobis autē. hic pñr ondit q' dicta sapia ē fidelib' manifestata. **d**. Nobis autē reuelatū p spm scm. q' docet oēm v'itatē Jo. xij. et q' sit efficit ad h' pbat p h' qd' h' dicit. **i** Spūs ei oia scri. et. p'fun. dei. i. i'ntima: qd' sic reuelat p sile cū v'f. **k** Quis. n. scit hoim rē. p. co. n. q' spūs hoīs est sibi p'ubstātiālis cognoscat oia i'ntima et null' ali' nisi ip' de? q' est i'ntimoz' hoī q' spūs p'rius: sic spūs dei q' ē p'ubstātiālis sibi: cognoscat oia i'ntima dei: et p' oīs p't ea reuelare qm vult et expedit ecclie qd' fecit pncipalr apl's: iō subdit. **l** Nos autē nō spm h' mōi accepim'. i. noticiā mūdāz' et amorē q' b' impellit hō ad q'rēdū et amādū t'palia: spūs. n. impo rat quedā impulsūz' vitālē p'grediētē a corde i exteriora mēbra: ppter qd' noticiā et amorē impellētēs ad aliqd' agē dū spūs similitudinariē noianf. **m** Spm q' ex deo est. i. amorē in flāmātē ad diuina. **n** Et sciam'. q' a deo donata s' nobis. i. grās grat' d'atas: vt p'betia et scriptura

te an secula in gl'am nram quā nemo pncipiū h' seculi cognouit. Si. n. cognouissent: nunq' dñm gl'ie crucifixisset. Sic scriptū ē qd' oculi nō vidit nec auris audiuit nec i cor' hoīs ascendit: q' p'pauit d's his q' diligunt illū. Nobis autē reuelatū ē p spm suū. Spūs. n. oia scriptat: etiā p'funda dei. Quis em scit hoim q' sūt hoīs: nisi spūs hoīs q' i ipō ē? Ita et q' dei sūt nemo cognouit nisi spūs dei. Nos autē nō spm h' mōi accepim'. I' spūritum qui ex deo est: vt scia

ntelligētia rē. et h'mōi d' q' b' agif. j. xij. c. et cognoscat tur ab h'ntē qz dant ad vtilitatē ecclie: pōt etiā dicit q' apl's loquit de hoīs future gl'ie q' donata sunt nobis in spe sed nō ad huc in re. o Que et loquimur. Hic pñr reddit rōnē quare talia loquebat iter pfectos tm: qz

illis tradēda s' documenta i qui pnt ea cape et n' alijs: qz hoc eēt frustra: iō dicit. Que et loquimur nō indoctis humane sapiētie verbis: sed in doctrina spūritualibus: spūritualibus spūritualia compantes. Ania. lis autē hō: non percipit ea que sunt spūs dei. Stulticia em est illi et non pōt intelligere: qz spūritualit' examinat. Spūritualis at iudicat oia: et ip'e a nemine iudicatur: sicut scriptum est. Quis em cognouit sensum domini: aut quis instruit eum? Nos autē sensum christi habemus.

illis tradēda s' documenta i qui pnt ea cape et n' alijs: qz hoc eēt frustra: iō dicit. Que et loquimur nō indoctis humane sapiētie verbis: sed in doctrina spūritualibus: spūritualibus spūritualia compantes. Ania. lis autē hō: non percipit ea que sunt spūs dei. Stulticia em est illi et non pōt intelligere: qz spūritualit' examinat. Spūritualis at iudicat oia: et ip'e a nemine iudicatur: sicut scriptum est. Quis em cognouit sensum domini: aut quis instruit eum? Nos autē sensum christi habemus.

sunt spūs dei. i. spūalia bona: sicut lingua febricitantis infecta cholera amara nō p'cipit dulcia sed magis iudicat illa amara: iō subdit v' Stulticia em est illi. cū tñ fm v'itatē sit ibi maxima sapia: et subdit cā tal' falsi iudicij: cū subdit. Quia spūalr' examiat. i. vere cognoscat. s. bonū spūale: iudicij. n. de superior' id qd' est inferius nō h'f: s' magis eōuerso: iudeo subditur. y Spūalis autē iudicat oia. s. bona: p'ut sunt in re: qz qualis vnusquisq' est talis finis sibi videt: ppter qd' iudicij verū accipiendū est fm q' iudicat bñ disposit' sic iudicium verū de saporib' accipiendū est p respectum ad gustū sanū: et nō ad infectū: vt d' em est de lingua febricitantis: spūalis autē hō bz intellectū illustrat et affectū ordinatū: optimē de spūalib' iudicat: nō autē aialis q' bz intellectū et affectum recuruat ad sensibilia: iō subdit de spūrituali. Et ip'e a nemine iudicaf. i. a nullo boie aiali: qd' pbat pñter au' t'ontate scripture: Esa. xl. Quis em cognō. sensū dñi rē. q. d. nullis nisi ip'e: et iō illi q' nō h'nt spm dei nō pnt d' diuina iudicare qz illa cognosca de q' b' iudicij fir: spūales autē v'ri qui h'nt spm dei ip'os illustrantē de diuina hoc pnt: quales fuerunt apostoli: iudeo subdit. Nos autē sensum christi habemus.

In ca. n. vbi dicit in postilla: In mysterio absconditū. i. in secreto incarnationis.

Edm glofa apli loquebant sapiam. i. christum in quo oīsa est dei sapia. s. filius dei incarnatus que quidem sapia d' in mysterio abscondita: qz in scripturis veteris testamenti significatur seu figuratur rē.

In eodem. c. vbi d' in postilla. Si em cognouissent nunq' dñm gl'ie crucifixissent.

Hoc quod dicit apostolus: Si em cognouissent nunq' dominum glorie crucifixissent. referendum est ad veritate christi quā pncipes iudeorum nunq' cognouerunt fuisse in christo psonaliter: de qua veritate statim. s. dixerat q' fuit in mysterio abscondita quā nemo pncipiū hui? seculi cognouit: Et ideo de ip'a immediate subiūgit. Si em cognouissent scilicet

illis tradēda s' documenta i qui pnt ea cape et n' alijs: qz hoc eēt frustra: iō dicit. Que et loquimur nō indoctis humane sapiētie verbis: sed in doctrina spūritualibus: spūritualibus spūritualia compantes. Ania. lis autē hō: non percipit ea que sunt spūs dei. Stulticia em est illi et non pōt intelligere: qz spūritualit' examinat. Spūritualis at iudicat oia: et ip'e a nemine iudicatur: sicut scriptum est. Quis em cognouit sensum domini: aut quis instruit eum? Nos autē sensum christi habemus.

Edm glofa apli loquebant sapiam. i. christum in quo oīsa est dei sapia. s. filius dei incarnatus que quidem sapia d' in mysterio abscondita: qz in scripturis veteris testamenti significatur seu figuratur rē.

In eodem. c. vbi d' in postilla. Si em cognouissent nunq' dñm gl'ie crucifixissent.

Hoc quod dicit apostolus: Si em cognouissent nunq' dominum glorie crucifixissent. referendum est ad veritate christi quā pncipes iudeorum nunq' cognouerunt fuisse in christo psonaliter: de qua veritate statim. s. dixerat q' fuit in mysterio abscondita quā nemo pncipiū hui? seculi cognouit: Et ideo de ip'a immediate subiūgit. Si em cognouissent scilicet

Ad corinthios. i.

deitate xpi immediate audicta: **M**agis dñs glie crucifixus. **r**ps. n. est deus glie fm q' e' d' & id cogitudoz d' qua bic loquit apls manifestu e' ee referade ad cogitacione deitatis xpi. **O** aut' arguit in dñi de illo verbo **M**atb. xxj. Agricole dixerunt intra se: bic est heres ve nite occidamus eu. et q' s' b' b'ie ro. infert q' prin cipes no p' igno rantia sed p' inuidiam filii dei crucifixerunt: intelligedu est q' illi maiores no babuerunt igno rantia de hoc q' iesus nazarenus erat messias in lege et p'betis promissus: q' d' hoc erant fati in formati p' p'betias de ipo imple tas. put in postilla. Sed de deitate ipius o'z dice' ipol' babuisse ig norantia: si em' agricole illi q' dixerunt. **H**ic est heres. est i massent xpm herede fm diuinitate. s. q' eade e' deitas patris & filii: sicut in tpalibus eade re b'z filius per hereditate qua pater h'ebat: nulla eos amicitia ad tan tam potuisset trahere infamia: vt crederent diuina ma icestate in p'pria p'sona supare: q' em' de' seu dñi trāscen dit ocs p'ates: cōiter tene' etiā apud idolatras: q' no veros deos sed fictos h'nt. vñ ridiculu e' d' dicere q' co ipo q' p'ncipes illi credebāt ipm herede. s. deū: co nari' e' cu interficere. sed licet crederet ipm e' p'phas seu sanctissimi boiem puz' tñ: no esset multum miran du q' ex inuidia seu rancore vellent occidere eu. **J**am em' moysen & aaron qui sanctissimi fuerūt & a deo ap probati p' multa miracula p'ls iudaic' voluit lapidare **N**umeri. xij. c. & s'lt' p'rigit de plurib' scis vt. tc. **E**nd q' d' **H**ic est heres. intelligendu de regno tpali ipius dauid: q' ipi p'ncipaliter expectabāt ad huc spectāt re situentu p' messia. nec valet d' dicere q' tpe crucifixiois no cognouerāt is an' cognouissent: put vt dice' postilla toz: q' p'abola euāgelica manifeste loquit de tpe cruci fixationis cu dicit: **H**ic est heres veyite occidamus eu. et attēdēdu q' postillator: i hoc loco no apit mentē suā sez an p'dicti p'ncipes iudeoz tpe passiois xpi cognouerūt xpm esse deū vel no: s' sup. c. s. dicitu **M**atb. xxj. exp'sse asserit: q' cognouerūt ipm e' deū: qd etiā ibi conat' probare: sed fuit improbatu satis in additioe sup illud. c. put plenius ibidē pot' haberi.

Ego frēs nō po. iij. **E**t vniūq; sicut dñs dedit. **E**go plantauit: apollo rigauit: sed deus nūc incrementū dedit. **I**taq; neq; qui plantat est aliqd: neq; qui rigat: sed q' incrementū dat deus. **Q**ui plantat autē & qui rigat: vñ s'c. **U**nusquisq; autem p'p'iam mercedem accipiet sicut sūmz laborum. **S**ed enim sumus

pollo: **Q**uid vobis pal? **M**inistri eius cui credidistis. **E**t vniūq; sicut dñs dedit. **E**go plantauit: apollo rigauit: sed deus nūc incrementū dedit. **I**taq; neq; qui plantat est aliqd: neq; qui rigat: sed q' incrementū dat deus. **Q**ui plantat autē & qui rigat: vñ s'c. **U**nusquisq; autem p'p'iam mercedem accipiet sicut sūmz laborum. **S**ed enim sumus

co q' a pluribus integre hū no pnt: sed ex diuisione dimi nuntur ps vniūscuiq;: & sic o'z p'tētio: q' d' libet vult fa cere p'te suā meliore. **S**pūalia vō bona a plib' p'fecte pnt possideri: imo p'fecti q' ab vno: pp qd int' viros spūales q' talia bona querūt n' e' zel' nec p'tētio. **I** Et fm hoies ambulatis. q. d. sic. **M**odus. n. intelligendi cōnaturalis hoim e' p' reflectōz ad fantasmata: & volēdi p' p'ersionē ad appetitū sensitiuū: & id fm hoim ābulare e' p' modum aialitatis: nisi spūs hois a deo sursum eleuet qd sit i spūa lib' viris. **Q**uid igit'. **H**ic pñr remouet attributioz ex q' d' em' dāni incurrebāt: & diuidit in tres p'tes: qz p'mo ostē dit qd ministris ecclesie cōuenit fm ditate: scdo excludit errozē ibi. **N**emo. scio infert p'clusionē ibi. **I**taq; nemo. p'ima ad huc in duas: qz p'mo ostēdit actionē ministroz: scdo mercedē eoz ubi. **U**nusquisq; autē. **C**irca p'mū dicit. **K** **Q**uid igit' est apollo: qd vō paul'. vt p' hoc intelligat ali' ecclesie ministri: & r'ndet ad q'stionē p'positā. **L** **M**inistri e' cui credidistis. i. xpi. q. d. ipi no sūt p'nci pales doctores fidei vel opatores baptismi: sed solū ministri xpi. in q'stū ministeriali' opant' exteri: r'ps aut' do cet & baptizat' interi: pp q' talia ministris n' s' attribuentur. **M** **E**t vniūq; sicut dñs dedit. q. d. ad huc tale ministeri um no est in eis ex v'tute p'pria: s' solū ex dei g'ra: q' at open tur solū exteri: pbat pñr. d. **N** **E**go plātavi. annūcian to vobis p'imo ea q'st' fidei. **O** **A**pollo rigauit. p' me docēdo p' s' d' nūc incrementū dedit. q. d. ego & ipse ni hil egim' ad salutē & fidē v'iaz interi' opando: s' sol' de' illuminādo vōs p' fidē: & mūdādo p' g'ra: & sc'ificādo: nos aut' solūmō egim' exteri' ministrando: sic plātator arbor' vel rigator: no faciunt e' radicationē vel incrementū sed virtus nature: p'ter quod d'cludit q' **I**taq; neq; qui plātāt rē. s. opando interi': sed solus de'. **R** **Q**ui plātāt qui ri. vñ sūt. s. d' ditione nature & ministeri' op'ra tione: p'ter quod vñ' no est p'ferendus & alē cōtemnēd' s' **U**nusquisq;. **H**ic pñr ostendit mercedē ministroz: ne forte crederet aliquis ipos non esse remunerādos eo q' dixerat: **I**taq; neq; qui plantat est aliqd neq; qui rigat: et diuiditur in tres: qz p'imo declarat ministrozū mercedem: secundo eozū varietatem ubi. **S** **E**cdm gra tiam dei. tercio infert quandam conclusionem ubi. **N**esci tis. **C**irca p'imum dicit. **P** **U**nusquisq; autem. ministrozū ecclesie. **T** **P**ropriam mercedem accipiet fm suū laborē. qz no oēs equaliter laborāt extēsiue nec intensiue. **V** **D**ei em' adiutores sumus & c. q. d. s' nos agam' interi' illuminādo v' iustificādo tñ agim' aliqd ad hoc exteri' ministeriū adhibēdo qd no caret p'imo

Replica. **I**n epla p'ma ad cor. ij. c. vbi d'f. **S**i. n. cognouit sent nūq; dñm glie crucifixissent. dicit burg. bic postillatorē metē suā nō aperuisse qd falsū est. nā p'clusionē p'batā **M**atb. xxj. h' repetit & ad locū il lū r'mittit: & q' burg. dic' illā p'clusionē i illo loco **M**atb. xxj. satis p' se improbatā est falsū: qz vt p' i corup. ibi d'cm burg. nihil. p'bat sed replet quaternos.

Ego frēs nō po. iij. **E**t vniūq; sicut dñs dedit. **E**go plantauit: apollo rigauit: sed deus nūc incrementū dedit. **I**taq; neq; qui plantat est aliqd: neq; qui rigat: sed q' incrementū dat deus. **Q**ui plantat autē & qui rigat: vñ s'c. **U**nusquisq; autem p'p'iam mercedem accipiet sicut sūmz laborum. **S**ed enim sumus

pollo: **Q**uid vobis pal? **M**inistri eius cui credidistis. **E**t vniūq; sicut dñs dedit. **E**go plantauit: apollo rigauit: sed deus nūc incrementū dedit. **I**taq; neq; qui plantat est aliqd: neq; qui rigat: sed q' incrementū dat deus. **Q**ui plantat autē & qui rigat: vñ s'c. **U**nusquisq; autem p'p'iam mercedem accipiet sicut sūmz laborum. **S**ed enim sumus

q. d. n' subtrati vobis hāc doctrinam ex inuidia: s' ex v'stra impotentia. **E** Sed nec nunc q'dē potestis q'diu in tali carnalitate manētis: qd ei ca. p'cedēti vocauit ai malitatē: bic vocat carnalitatē: & q' ad buc sit tale fōndie dices s' **C**ū em' inter vōs sit zel'. i. inuidia. **S** **E**t p'tentio. o'z em' ex ipa. **H** **R**ome canales estis: q. d. p' q' sic: qz bec non sunt nisi inter car nales. q' de b'ois cō p'ralib' contēdēt:

Epistola pauli

a **Secūm** gram. **Hic** p̄r ponit ministrantiū variatōz dice: **Secūz** gr̄az dei q̄ data est mihi. r̄ nō pp̄ria virtute.
b **Et** sapiēs architect̄. i. p̄ncipal̄ inē ministros q̄ nō dicat ad iactātia: s̄ ad dei gl̄iaz: p̄pter q̄ p̄misit s̄m dei gr̄tia. c **Fundamētū** posui. p̄ma initia vobis fidei annūciādo. d **Alius** autē sup̄edificat. i. alij docētes p̄ me vos docētes de ceteris sequētia. e **Unusquisq̄** at̄ videat. i. diliget artē dat. f **Quō** sup̄ edifi. i. q̄lic doceat vt ei? doctrina n̄ dif crepet a fundamēto: sed magis ei cōueniat r̄ qd̄ sit hoc fundamētū subdit. g **Fundamētū**. n. aliud r̄. i. sol̄ r̄ps vt f̄d̄s ignis est fūdamētū. Sed cōtra hoc vt ap̄c. xxi. vbi d̄i q̄. xij. apl̄i s̄ r̄j. fundamēta ciuitat̄ dei p̄ quā intelligit eccl̄ia. Ad q̄ dicendū q̄ fundamētū duplicat̄ p̄t accipi: vno mō pp̄rie. s̄ illud quod habet firmitatem r̄ stabilitatē et se: et sic solus r̄ps est fūdamētū eccl̄ie. Alio mō improprie r̄ large. s̄ illud q̄ adheret p̄mo fundamēto iam posito: sicut sunt lapides p̄mari fundamēto iher̄cetes: r̄ sic apl̄i dicūt fundamēta: qz p̄mit̄ ad h̄erit r̄p̄o. b **Sigs** autē sup̄edi. supra fūda. hoc au. ar. r̄ la. p̄ciosos. p̄ hoc intelligitur sana doctrina fundamēto fidei recepte apposita: p̄ aurū doctrina circa amorē diuinū: p̄ argentū doctrina p̄tinēs ad cōtemplatiōz sp̄ualiu creaturaz p̄ quā ascenditur ad dei cognitiōē: p̄ lapides p̄ciosos doctrina p̄tinēs ad alias virtutes aiām ornātes. i **Ugn̄a** f̄m̄m: stipulam. Dix̄r̄t aliqui q̄ p̄ hoc intelligit̄ falsa doctrina cōbustione digna: sicut subdit̄ cothea: sed hoc nō videt̄ intentio apl̄i: p̄mo qz dicit̄ ista fundamēta fidei sup̄addi: falsa v̄o doctrina non sup̄addi: sed magis p̄ eā fundamētū hoc destruit̄: sedo qz subdit̄ q̄ h̄ tale opus arserit: opus t̄n̄ finaliter saluus erit: qd̄ nō potest dici de doctorib̄ falsam doctrinā h̄ntib̄. Et iō dicit̄ dū q̄ p̄ ista itelligit̄ v̄a doctrina: curiosa t̄n̄ r̄ vana seu cupiditate questus deprauata: nō in se sed ex pte docētis: et talis doctrina stat cū fundamēto: doctor t̄n̄ meret̄ pena purgatoriū: r̄ sic finaliter saluari: r̄ de vtraz doctrina subditur. k **Unusquisq̄** opus. s̄. doctoris boni r̄ curiosi. l **Manifestū** erit. in die iudicij q̄ accipit̄ hic. p̄ die mortis: qz ql̄is vnusquisq̄ in die mortis inuenit̄. s̄. in statu saluando r̄ vel dānādo: r̄ talis in die iudicij p̄ncabit̄: iō subditur. m **Dies**. n. dñi declarabit. venit. n. dñs ad iudicij cuiuslibet in p̄ncipali in die mortis sue. n **Quia** in igne reuelabit̄. s̄. purgatoriū q̄ idē est cū igne inferni: s̄ qz dicit̄ Bregō. Sicut. n. in eod̄ igne aurū rutilat r̄ palea s̄matis idē ignis purgat electos r̄ dānat reprobos: s̄ reprobis est ad temp̄: electis t̄n̄ ad tempus: iō subditur. o **Et vnusq̄**. op̄. s̄. doctoris vtilis r̄ inutilis eccl̄ie. p **Quale** sit ignis p̄babit. i. manifestabit. q **Si cui** opus māserit qd̄ sup̄edificauit. i. si edificauit doctrinā bonā sanā r̄ stabiliē. r **Mercedē** accipiet. euolando ad patriā. s **Si cuius** opus arserit. eo q̄ est doctrina curiosa vel dicto mō deprauata. t **Detrimētū** patiet̄. qz ad tempus pena sensus r̄ pena damni punietur: t̄n̄ si

naliter saluabit̄. Alij v̄o exponunt h̄ac sup̄edificatiōē de opibus sup̄additis fundamēto r̄ in eodē homine q̄ si sup̄ illud fundamētū se accepit̄ sup̄edificat faciens bona opa p̄ aurū argētū lapides p̄ciosos s̄mgnificata euolet ad gl̄iam. Si autē sup̄edificet p̄ctā vniuersalia p̄ lignū f̄m̄ stipulā significata: eo q̄ n̄ destruit fundamētū sed stant cūz corpe punietur in purgatorio r̄ finalit̄ saluabit̄ s̄ bec expositio s̄m s̄ram p̄cedētē r̄ subsequētē magis vt moralis q̄ literalis. v **Mecis**. s̄ p̄r ex p̄dict̄ in hoc seculo: stultus fiat: vt sit sapiens. Sapia. n. hui mundi stulticia est apud deum. Scriptū est enī. Comprehēdā sapiētes i asturia eorum. Et iterū dñs nouit cogitatōes sapiētū: qm̄ vane s̄t. Nemo itaqz gl̄iet̄ in hoibus. Omnia n. vestra sunt: siue paulus: siue apollo: siue cephas: siue mūd?

vobis. p̄ gram. 3 **Siquis** autē templum violauerit p̄ falsam doctrinā fundamēta fidei subuertendo. a **Disperdet** illū deus. eternaliter damnando. b **Nemo**. Qñs q̄ p̄ueniat ministris eccl̄ie s̄m veritatē: hic p̄r remouet̄ p̄rariū errorē. d **Nemo** se seducat. sic est in greco r̄ libris correctis: corinth̄ enī s̄met ip̄os seducebāt attribuendo ministris eccl̄ie quod ē p̄riū r̄p̄i: vt dcm̄ est. s̄. pp̄ h̄ qd̄ apl̄s h̄ p̄b̄c̄t. d **Nemo** se seducat. mō dicto. e **Siquis** int̄ vos vt sapiens esse. asserēs dñi b? doctrine p̄ aliquā rōem apparetem. d **Stultus** fiat. i. illā estimatiōē r̄ ponat: r̄ bis que sunt fidei humiliē se sup̄ponat. e **Ut** sit sapiens. Sapia que desursum est: vñ d̄i. puer. xxx. Locutus est vir cum quo deus erat r̄ q̄ deo secum commorāte confortat̄ ait: Stultissimū sum viroz r̄. iō subdit̄ rō de abiectiōe mūdane sapiētū d̄i. f **Sapientia** huius mundi stulticia est apud deū. maximū. n. p̄ncipium erroris est velle metiri diuina: et illa que totalit̄ transcendūt̄ intellectū humanū p̄ rationē humanam simile enī est ac si noctua veller̄ iudicare de luce solis facultatē sue visus totaliter excedente: r̄ ad hoc inducitur scriptura Job. v. g **Comprehēdā** sapiētes in astucia eoz. p̄ hoc enī cōprehēdūt̄ q̄ sapia eoz falsa oñdit̄: r̄ s̄m̄ auctoritate. ps̄. xcij. b **Dñs** nō. co. sa. qm̄ vane sunt. applicat̄ ad diuina q̄ ip̄as transcendunt. a **Nemo** itaqz. Hic apl̄s p̄clusionē p̄cludit̄ principalit̄ intentā. s̄. q̄ nō sit gloriā dñi d̄ ministris eccl̄ie ille mō q̄ gl̄iant̄ corinth̄. sed de solo r̄p̄o: iō dicit̄ a **Nemo** itaqz gloriē in hoibus. diuina ministrantibus: et iō subdit̄ rō. b **Quia** v̄a sunt siue paul? r̄. r̄ noiat̄ ministros maiores: p̄ hoc intelligēs multo fortius miores: r̄ oēs sunt ministri eccl̄ie: r̄ p̄ oēs quodā mō subiecti fidelit̄ cōmunit̄: t̄n̄ q̄tū sunt missi a r̄p̄o p̄ salute fidelit̄: de subiectis nō est gloriā dñi sed de lup̄oibus. c **Sive** mundus. i. creature: qz deservit̄ hoibus ad necessitatē hui? viter r̄ instructionē: t̄n̄ tum ex ip̄is accipit̄ cognitio de creatore.

o Sine vita. f. pns. q. debuit boi in qtu ordinat vt in ea bo mereat. e Sine mors. q. iust ei fuit si patiet toleret. f Sine pntia. i. dona r vtutes qb? in pnti iuuat ad bntudis pfectoz. g Sine futura. i. bda eterna q. spant? r sic oia creata ad fideles ordinant. p

per glam eoz Ro. viij. Dilige tib? deo oia coo perant in bonu bis q. fm. postu tu vocati se fcti. b Vos at xpi. qm fideles vite rius ordinatur ad xpm sicut ex eratus ad ducē et mebra ad ca pur: pp hoc d ip lo solo fides de bent glia: r nō d ministris infe rioribus. i Ebustus at dei i. sicut xps glia tur d pie. Sapi entie. v. Glia se ptes hic deum. r Joh. viij. Ego hono rifico ptem r vos in hono rasti me. In. c. iij. vbi d: in postilla: Ego plantavi.

siue vita siue mors siue pntia siue futura. Dia. n. via se. vos aut xpi: xps aut dei. **S**cnos existet. iij. hō vt mistros xpi: et dispesatores misterioz dei. **H**ic iā qrit int dispensato res: vt fidel q. s iueniat. **A**bi hi aut p minimo ē vt a vob iudicer: aut ab hūano die. **S**ed neq meipsuz iudico.

apls aliqn allegat scripturā in sensu mystico: et q dicto r prius dicto sequit q apls frustra allegat: qz bmoi allega ta efficaciter nihil probant: qd nō est de aplo legis pto sen tiendum: q etiā nō ab hōie sed p reuelationē habuit euas gelium: vt pz ad gal. j.

Nihil. n. mibi pscā sū: s; n in hoc iustificat? suz. **Q**ui aut iudicat me dñs ē. **I**ta qz nolite an tps iudicare: q adu s; veniat dñs q et illu miabit abscondita tenebra r: et manifestabit consilia cordium: et tunc laus erit vnicuiqz a deo. **H**ec au tem fratres trāfigurauī i me: et apollo propter vos

Capitulū. iij.

Scnos exi stinet ho mo rē. **P** apls respēdit corinthios de h q aliqbus ministris nimis attribuebāt hic pñr arguit eos d hoc q aliquos ni mis ptennebant: isti em corinthij q glabāt de ministris

philsophia imbutis minus debito restabat alios mi nistros talib? nō vtentes in docendo: r diuidit in duas p tes: qz primo eos redarguit: scdo corectioni eoz insilit ibi. **N**ō pfundam vos. **C**irca primū sciendū q psumptuo se r temere eos iudicabāt: r iō pmo arguit iudicij temer tate: scdo psumptionē ibi. **H**oc aut fratres. **C**irca primū sciendū q ministri fideles ecclie sunt q diuina ministrāt: r docent ppter dei gloriā infideles at q hoc faciūt. ppter lu crū tpale vel pñā laudē: talis aut intentio ad secreta cor dis ptinet: qz iudiciū ipsius dei est pñā: fm illud. j. Reg. xvj. **N**ō videt ea q patēt: deus aut ituef cor. pp qd psum ptiofus ē hōi d talib? iudicare: r maxie circa ministris ec clie q nō se ptenendi: s; magis reuerēdiō dicit apls.

additio. **R**osa: Ego plantavi. i. pdicatōe ad fidem puer ti. **A**pollo rigauit. f. baptismo. **S**z ds. nō nos: **I**n crementum dedit: quia deus tm dat incre mentum in se.

In co. c. vbi d: in postilla. Aliq exponit hāc supedi ficationē de opibus sup additis fundamento fidei.

Hec expositio scda quā postillato: dicit eē mora lenō min? lralis vt q. pma. **D**octrina. n. curiosa r vana nō magis significat p lignū fenū et sti pulā fm pñā lre significatōz qz pcta venalia: s; i vtra qz significatōe oz q lignū fenū r stipula intelligātur pabolice seu silitudinarie: r sic ptenēt i sensu lrali. put hnt dcm i qone sup. plogū hēn. i rnside ad qrtū arti. **I**n eplis. n. apli nō ē querendus sensus lralis: non em ipi? s; ba fuerit allegozāda seu moralizanda: s; potius enudicianda: put onsum fuit in pdicta qone arti. v. vii q aliqn allegat auctoritates sacre scripte i sensu my stico: vt Gal. iij. **D**e duob? filiis abrae dicit q se p alle goziā dicit: hoc et faciūt aliq doctozes q allegat aucto ritates sacre scripture in diuersis sensibus s; illa q ipsi tradunt nō sunt exponenda nisi ad lram rē.

Replica. **I**n ca. iij. vbi apls dicit. **S**iqs at sup edificat su pra fundamentū hoc an r argētū fenū stipulaz rē. dicit postilla q. s; illā sup edificatōz exponē de opib? vite sup additis fundamēto fidei. **S**ed dicit postilla illā expositōz magis moralē qz litteralē eo q lra sequens r pcedēs est de doctrina fundamentali r sup edificata: s; hoc egreferēs burgē. dicit q in dictis apli nō d; qri moralizatio: sed mirū v; cū qlibet scriptura ptenēs aliqd moralitatis possit moralizari r pns pass? sic exponit multipliciē et fm burg. quaz vna expositō ptinet ad fidē r doctrinā: alia ad actus r opa: r vulgo dicit q credere ptinet ad allegozā: agē aut ad mores r troplogiā: igit ille duc expositōes ad vnum sensum nō ptinent: put vult burg. **S**i igit dñus sensus est al legozicus r lralis: scds erat moralis qz de agendis. **H**ec est incoueniens moralitatē sup allegozia fudari: qstione sui. plogi p eū allegata nō obstantem q mul tis dubia ptenēt. **N**e dixerim falsa: de qb? differē n est pntentis opis. **E**t notandū hic q burg. in qstione illa al legata r in multis alijs locis ponit. p certo q ex solo sensu lrali pōt fieri efficax argumentū dicit aut ponit q

philosophia imbutis minus debito restabat alios mi nistros talib? nō vtentes in docendo: r diuidit in duas p tes: qz primo eos redarguit: scdo corectioni eoz insilit ibi. **N**ō pfundam vos. **C**irca primū sciendū q psumptuo se r temere eos iudicabāt: r iō pmo arguit iudicij temer tate: scdo psumptionē ibi. **H**oc aut fratres. **C**irca primū sciendū q ministri fideles ecclie sunt q diuina ministrāt: r docent ppter dei gloriā infideles at q hoc faciūt. ppter lu crū tpale vel pñā laudē: talis aut intentio ad secreta cor dis ptinet: qz iudiciū ipsius dei est pñā: fm illud. j. Reg. xvj. **N**ō videt ea q patēt: deus aut ituef cor. pp qd psum ptiofus ē hōi d talib? iudicare: r maxie circa ministris ec clie q nō se ptenendi: s; magis reuerēdiō dicit apls.

a Sic nos existimet hō vt mistros xpi rē. q. d. l3 ecclie sic ministri nō sint pncipales oparij tm deo coopant in qz tuz ministrāt plo sacra r doctriaz: iō subdit. b Et di spesatores misterioz dei. ppter qd se mediū int deū r po pulū sicut dispesator vni? inter dñm r familiā: r qz coim thij aliquos ministroz nō sic reuerabant: ideo subditur. c **H**ic iam querit int dispent. vt si. q. s; inueniat. q. d. inf vos sit dissensio r ptenio de fidelitate ministroz. q. d. ali quos ptenitis tanqz infideles: sed qz viri sancti tale iudiciū hūanū p nibilo reputabāt: p qto eos tāgit: l3 toleāt pto qto malū ecclie inde puenit: iō subdit apls. d **N**ibi aut pro minimo est vt a vobis iudicer: dicto mō. e **A**ut ab hūano die. i. ab hōib? q iudicat in tpe pntenti. f **S**ed neq meipm iudico. l3 em hō iudicare se debeat iudicio discussionis. pzie pscie: sicut. j. xj. c. dicef. **S**i nos metipos diiudicarem? nō vtiqz iudicaremur: tm nō d; se iudicare iudicio absolutiōis a culpa innocētē oino scere putādo: qz d; ecclie. ir. **N**escit hō vtrū odio vel amore dē gnus sit. iō subditur. **H**ecq meipm iudico. hoc mō r mul tominus d; hō iudicare de secretis cordis alteri? qz hoc est pñm dei: ppter qd subdit s. **Q**ui aut iudicat me dñs est. r qm eius iudiciū in quo manifestabunt oia erit in fine mudi: iō subditur. b **I**taqz nolite an tempus iudicare rē. q. d. hoc est temerariū. i **H**ec aut fratres **H**ic pñr apostolus arguit psumptionem corinthioz: q a ministros aliquos ecclie ptenebāt: r diuidit in duas p tes: qz primo arguit hāc elatōz: scdo redarat dicti ptem ptem cām ibi. **P**uto. n. **C**irca primū sciendū q ptenio erat inter corinthios: maxime ppter pseudo aplos in sapia ver bi docentes: q a pluribus pferbant: et veri apostoli pte nebant: verūtm apostol? scribēs corinthijs illoz noia nō expssit. s. j. c. sed nomē suū r apollo: ne videret ex inui dia contra alios loqui: r hāc veritatem hic aperit dice. i **H**ec autem fratres trāsi. in me et apollo. propter vos. i. propter vstram instructionem.

Epistola pauli

A **T** i vobis discatis ne supra q̄ scriptū ē. s. i. bacēpla. **B** **A** n̄ aduersus aliū inflet. p̄ntōe. **C** **P** ro alio. i. p̄ q̄cūq; ministro ecclie n̄imis ei ascribēdo vel aliter p̄tē nēdo. **D** **Q** uis. n. te discernit. i. facit te eleuari sup ali os p̄ supbia. **E** **S** i dicat h̄ ē pp̄ aliqua gr̄am sp̄ale scie vel facundie. hoc erudū dit. **F** **Q** uid aut hēs qd̄ nō acce p̄isti. q. d. nihil. q̄a totū est a deo. i. cō cludit. **G** **Q** uid gloriaris quasi nō accepisti. q. d. nō est occasio supbiendi sed maḡ humiliā di. vñ dicit Grego. **H** **A** tō em̄ hu miliōz. z ad seruien dū deo promptior quisq; dz ex miere quāto obligatiōe se esse cōspicit i red tendā rōc. i. s. dicit **I** **A** saturati estis. i. repleti doctrina si dei. ironice lo q̄tur vt oñdat p̄sup̄tiōz eoz. **K** **A** saturati estis. i. repleti doctrina si dei. ironice lo q̄tur vt oñdat p̄sup̄tiōz eoz. **L** **A** saturati estis. i. repleti doctrina si dei. ironice lo q̄tur vt oñdat p̄sup̄tiōz eoz. **M** **A** saturati estis. i. repleti doctrina si dei. ironice lo q̄tur vt oñdat p̄sup̄tiōz eoz. **N** **A** saturati estis. i. repleti doctrina si dei. ironice lo q̄tur vt oñdat p̄sup̄tiōz eoz. **O** **A** saturati estis. i. repleti doctrina si dei. ironice lo q̄tur vt oñdat p̄sup̄tiōz eoz. **P** **A** saturati estis. i. repleti doctrina si dei. ironice lo q̄tur vt oñdat p̄sup̄tiōz eoz. **Q** **A** saturati estis. i. repleti doctrina si dei. ironice lo q̄tur vt oñdat p̄sup̄tiōz eoz. **R** **A** saturati estis. i. repleti doctrina si dei. ironice lo q̄tur vt oñdat p̄sup̄tiōz eoz. **S** **A** saturati estis. i. repleti doctrina si dei. ironice lo q̄tur vt oñdat p̄sup̄tiōz eoz. **T** **A** saturati estis. i. repleti doctrina si dei. ironice lo q̄tur vt oñdat p̄sup̄tiōz eoz. **V** **A** saturati estis. i. repleti doctrina si dei. ironice lo q̄tur vt oñdat p̄sup̄tiōz eoz. **X** **A** saturati estis. i. repleti doctrina si dei. ironice lo q̄tur vt oñdat p̄sup̄tiōz eoz. **Y** **A** saturati estis. i. repleti doctrina si dei. ironice lo q̄tur vt oñdat p̄sup̄tiōz eoz. **Z** **A** saturati estis. i. repleti doctrina si dei. ironice lo q̄tur vt oñdat p̄sup̄tiōz eoz.

U **T** i vobis discat ne supra q̄ scriptū ē. vñ aduersus alte rū inflet. p̄ alio. **Q** uis ei te discernit. **Q** uid at hēs qd̄ n̄ accepisti. **S** i aut̄ accepisti. qd̄ gl̄iaris q̄ nō accepe ris. **I** a saturati estis. i. az diuites facti estis. **S** i n̄ nob̄ regnatis. **E** t vtinā r̄gnetz vt z nos vobiscū regnemz. **P** uo. n. q̄ d̄s non aplos nouissimos oñdit tāq̄ mor ti destinatos. qz spectaclm̄ facti sumz m̄ dō. z angelis z hoibz. **N** os stulti p̄t̄ xp̄z. vos autē prudētes in xpo. **N** os infirmi. vos autē for tes. **G** los nobiles. nos autē ignobiles. **U** sq; in hāc ho rā. z esurimz. z sitimz. z mū di sumus. et colaphis cedi mur. z instabiles sumz. z et laboramz opātes manibz n̄ris. **M**aledicimur. z b̄ndi cimz. **P**ersecutōz patimur z sustinemus. **B**lasp̄hema

Minus voluerit. hoc additur quia voluntas diuina est in oibus p̄supponēda. **E**t cognosca nō f̄monē eoz q̄ inflati sunt. i. f̄monē rethoricū. de quo gloriatur m̄. **S**ed virtutē. in opibus deuotis z miraculosis. q. di. in his quidē sunt impotentes. cū tñ p̄dicatio. euāgē lij p̄ talia deberet p̄firmari. vt b̄i. **M**ara vlti. **D**ño co opante z sermonem confirmante. saquentibus signis. iō subdit. **N**on em̄ in sermone zc. **Q**uid vultis. in virga veniā ad vos. i. ad vos corrigēdo cū flagello si inuenero vos rebelles. **B**abebat em̄ apostolus p̄tātes tradendū tales sathane cruciādos corporaliter adeo rum correctionem. vt b̄i. j. ca. sequenti. **A**n in charitate et in spiritu mansuetudinis. si inuenero vos humiles et emendatos saltē in parte. p̄ hoc aut̄ qd̄ di citur hic. **A**n in charitate. non eruditur charitas a correctione apostoli. fienda cum flagello. qz si flagella ret charitativē faceret. sed dicitur ad designandum qd̄ correptus actu per flagellū non ita sentit dulcedinēz charitatis illius qui corrigit sicut sentiret si per verba consolatoria hoc faceret. n̄ transeunte flagello b̄n̄ po stea cognoscitur charitas flagellantis. **I**n capitulo. iiii. vbi d̄z in postilla. **H**oc autē fratres transfiguravi in me

Q uis. n. te discernit. i. facit te eleuari sup ali os p̄ supbia. **E** **S** i dicat h̄ ē pp̄ aliqua gr̄am sp̄ale scie vel facundie. hoc erudū dit. **F** **Q** uid aut hēs qd̄ nō acce p̄isti. q. d. nihil. q̄a totū est a deo. i. cō cludit. **G** **Q** uid gloriaris quasi nō accepisti. q. d. nō est occasio supbiendi sed maḡ humiliā di. vñ dicit Grego. **H** **A** tō em̄ hu miliōz. z ad seruien dū deo promptior quisq; dz ex miere quāto obligatiōe se esse cōspicit i red tendā rōc. i. s. dicit **I** **A** saturati estis. i. repleti doctrina si dei. ironice lo q̄tur vt oñdat p̄sup̄tiōz eoz. **K** **A** saturati estis. i. repleti doctrina si dei. ironice lo q̄tur vt oñdat p̄sup̄tiōz eoz. **L** **A** saturati estis. i. repleti doctrina si dei. ironice lo q̄tur vt oñdat p̄sup̄tiōz eoz. **M** **A** saturati estis. i. repleti doctrina si dei. ironice lo q̄tur vt oñdat p̄sup̄tiōz eoz. **N** **A** saturati estis. i. repleti doctrina si dei. ironice lo q̄tur vt oñdat p̄sup̄tiōz eoz. **O** **A** saturati estis. i. repleti doctrina si dei. ironice lo q̄tur vt oñdat p̄sup̄tiōz eoz. **P** **A** saturati estis. i. repleti doctrina si dei. ironice lo q̄tur vt oñdat p̄sup̄tiōz eoz. **Q** **A** saturati estis. i. repleti doctrina si dei. ironice lo q̄tur vt oñdat p̄sup̄tiōz eoz. **R** **A** saturati estis. i. repleti doctrina si dei. ironice lo q̄tur vt oñdat p̄sup̄tiōz eoz. **S** **A** saturati estis. i. repleti doctrina si dei. ironice lo q̄tur vt oñdat p̄sup̄tiōz eoz. **T** **A** saturati estis. i. repleti doctrina si dei. ironice lo q̄tur vt oñdat p̄sup̄tiōz eoz. **V** **A** saturati estis. i. repleti doctrina si dei. ironice lo q̄tur vt oñdat p̄sup̄tiōz eoz. **X** **A** saturati estis. i. repleti doctrina si dei. ironice lo q̄tur vt oñdat p̄sup̄tiōz eoz. **Y** **A** saturati estis. i. repleti doctrina si dei. ironice lo q̄tur vt oñdat p̄sup̄tiōz eoz. **Z** **A** saturati estis. i. repleti doctrina si dei. ironice lo q̄tur vt oñdat p̄sup̄tiōz eoz.

U **T** i vobis discat ne supra q̄ scriptū ē. vñ aduersus alte rū inflet. p̄ alio. **Q** uis ei te discernit. **Q** uid at hēs qd̄ nō accepisti. **S** i aut̄ accepisti. qd̄ gl̄iaris q̄ nō accepe ris. **I** a saturati estis. i. az diuites facti estis. **S** i n̄ nob̄ regnatis. **E** t vtinā r̄gnetz vt z nos vobiscū regnemz. **P** uo. n. q̄ d̄s non aplos nouissimos oñdit tāq̄ mor ti destinatos. qz spectaclm̄ facti sumz m̄ dō. z angelis z hoibz. **N** os stulti p̄t̄ xp̄z. vos autē prudētes in xpo. **N** os infirmi. vos autē for tes. **G** los nobiles. nos autē ignobiles. **U** sq; in hāc ho rā. z esurimz. z sitimz. z mū di sumus. et colaphis cedi mur. z instabiles sumz. z et laboramz opātes manibz n̄ris. **M**aledicimur. z b̄ndi cimz. **P**ersecutōz patimur z sustinemus. **B**lasp̄hema

Minus voluerit. hoc additur quia voluntas diuina est in oibus p̄supponēda. **E**t cognosca nō f̄monē eoz q̄ inflati sunt. i. f̄monē rethoricū. de quo gloriatur m̄. **S**ed virtutē. in opibus deuotis z miraculosis. q. di. in his quidē sunt impotentes. cū tñ p̄dicatio. euāgē lij p̄ talia deberet p̄firmari. vt b̄i. **M**ara vlti. **D**ño co opante z sermonem confirmante. saquentibus signis. iō subdit. **N**on em̄ in sermone zc. **Q**uid vultis. in virga veniā ad vos. i. ad vos corrigēdo cū flagello si inuenero vos rebelles. **B**abebat em̄ apostolus p̄tātes tradendū tales sathane cruciādos corporaliter adeo rum correctionem. vt b̄i. j. ca. sequenti. **A**n in charitate et in spiritu mansuetudinis. si inuenero vos humiles et emendatos saltē in parte. p̄ hoc aut̄ qd̄ di citur hic. **A**n in charitate. non eruditur charitas a correctione apostoli. fienda cum flagello. qz si flagella ret charitativē faceret. sed dicitur ad designandum qd̄ correptus actu per flagellū non ita sentit dulcedinēz charitatis illius qui corrigit sicut sentiret si per verba consolatoria hoc faceret. n̄ transeunte flagello b̄n̄ po stea cognoscitur charitas flagellantis. **I**n capitulo. iiii. vbi d̄z in postilla. **H**oc autē fratres transfiguravi in me

Q uod dicitur hic. **H**oc autē fratres transfigura ui zc. sic vt exponendum p̄formiter ad glo. di. terat em̄ apls nō esse gloriandum in ministris. a q̄bus fuerunt edocti. **S**ed transfiguravit. i. p̄posuit figurā in se z apollo. alios non nominando sigillati nē

Additio. **Q** uod dicitur hic. **H**oc autē fratres transfigura ui zc. sic vt exponendum p̄formiter ad glo. di. terat em̄ apls nō esse gloriandum in ministris. a q̄bus fuerunt edocti. **S**ed transfiguravit. i. p̄posuit figurā in se z apollo. alios non nominando sigillati nē

[Marginal notes in a smaller script, partially illegible due to fading and angle.]

Ad corinthios. I.

maior nasceret materia discordie. Memo enim audiens nomen suum in rixa contentus est tacere: sed tacito nomine audiens de se aliquid dictum quoniam dissimulat: et hoc apostolus fecit ad instructos corinthios: id dicit. Propter vos ut in vobis discatis. non gloriari. Supra quam scriptum est. In diebus ubi beatus quod nullus gloriatur in sapientia sua: nec fortitudine etc. in domino etc.

Capitulum v.

Omnino auditur. Postquam apostolus instruit corinthios de baptismo per quem fit regeneratio spiritualis. hunc in-

Omnino auditur .v. Inquit vos fornicatio: et talis fornicatio qualem nec in gentes: ita ut vrozem patris sui aliquis habeat. Et vos inflati estis: et non magis luctum habuistis: ut tollat de medio vestrum quod super opus fecit. Ego quidem absens corpe: presens autem spiritu: iam iudicavi ut presens: eum qui sic operatur est in nomine domini nostri iesu christi: congregatis vobis et meo spiritu cum virtute domini iesu: tradere huiusmodi homines sathane in interitum carnis: ut ipsius sal-

fruit eos de infirmo. **O**mnino quod sit debite generatio canalis: et dividit in duo: quod primo viciam dicit arguit: secundo de infirmo in instruit. c. vii. prima in duas: primo arguit viciam fornicationis: secundo quedam alia vicia que erant in eis. c. se. prima adhuc in duas: quod primo facit propositum: secundo remouet dubium. **S**cripsi vobis. prima adhuc in tres: quod primo arguit culpa: secundo preedat penam. **E**go quidem. tercio reprehendit culpe radicem. **N**on est bona gliatio. **C**irca primum sciendum quod in proposito duplex erat culpa: vna particularis cuiusdam fornicatoris ingeniosus: et hoc est quod dicitur. **O**mnino auditur inquit vos fornicatio. et dicit oino: quia hoc erat publicum: et talis fornicatio erat tam horrida que nec inter gentes reputata fuit licita: sed fornicatio simpliciter licita reputaretur: et sic sit illa subdit. **b** Ita ut vrozem patris sui aliquis habeat. quod a principio motus fuit eductum tanquam illicitum. propter. n. reuerentiam naturalem que debet ad patrem: et in rem: iste dicitur plene a infirmo semper fuerit excludit tanquam de dictamine iuris naturalis. **C**um quod aialia tale dicitur abhorretur: sic debet de quodam elephante quod adducit ad marem ut per coitum eius cum ea haberent fetum: tale coitum oino renuit: postea vero reductus ad marem optata pallio in pre anteriori coitum cum ea: quia postea disceptata agnosces infestat ductore suum: et elephas in alia aialia multum disciplinabile: ut dicitur per in libris de aialia. **E**rat autem circa hoc alia culpa cois. s. illoz que debebat hoc corrigere et negligebat: et quod ad hoc subdit. **c** Et vos inflati estis. excoitionibus enim quod debebat in se habere correctionem sic alia charitatis opera face negligebat: id subdit. **d** Et non magis luctum habuistis. de peccato frus volendo: et ad eorum correctionem preededo: id subdit. **e** Et tollat de medio vestrum. per excoitionem quod hoc opus fecit ne peccipes ipsius culpe sitis. **f** Ego quidem. hic omnino determinat dicti fornicatoris punitio. **d** Ego quidem. habens auctoritate a domino super vos. **g** Absens corpe: presens autem spiritu. i. charitatis affectu: vel quod in spiritu sciebat que agebant in corinthios ac si presens esset: sicut heliseus vidit giesi accipientem miera a naaman. iij. reg. v. **h** Iam iudicavi ut presens. modo dicto. **i** Eum qui sic operatur est. accipiendo vrozem patris sui. **k** In nomine domini nostri iesu christi per gratiam vobis. tum quod ois congregatio fidelium est fienda in nomine christi: tum quod crimina publica que istud erat vni publico puniri. **l** Et meo spiritu. quod notum erat modo preedico. **m** Tradere huiusmodi homines sathane. sicut enim apostolus dicitur

habere potestate eiciendi demones de corpore obsessis: ita habebat potestate tradendi eos demonibus affligendos per enormibus peccatis: sic et in primitiua ecclesia affligebat excoicati: id subdit. **n** In interitum carnis. i. ad eorum afflictioem ut sic peccateat pena docente culpa. **o** Et spiritus saluus sit. i. aia saluetur. **p** In die domini nostri iesu christi. i. in die mortis vel iudicij extremi: per eodem enim die accipiuntur: quod quis inuenit in morte talis in iudicio preetabit. **q** Non est bona. hunc arguit culpe radicem. s. peccatorum quam habebat ad inuicem per quam correctionem negligebat: et sic non solum peccati: sed etiam alius iminebat periculum infectiois: id dicit. **q** Non est bona gloriatio vestra. et hoc enim quod in mis gliabantur de aliis quibus ministris alios ostendebat. precedebat inter eos ostentio et correctiois. **r** Quia modicum fermentum totam massam corrumpit. **C**irca quod sciendum quod in fermento duo sunt. s. sapor: et ualid in gustu reddit panem sapidum: et sic doctrina euangelica per se fertur: **M**atth. xiiii. Aliud est corruptio: et sic coram peccato: et hunc accipit bicus: quod ex vno peccatore alij inficiuntur: id subdit. **s** Purgate vetus fermentum: ut sitis noua conspersio. per aspersionem baptismalis. **t** Sicut est. i. esse debetis. **v** Azimi. i. sine fermento peccati: quod declarat per figuram veteris testamenti. **u** Et in pascha nram etc. agnus. n. pascha: et que habet. **x** Et in figura fuit immolationis christi per quem liberati sumus a veteris potestate: sicut filij israel per sanguinem agni paschalis ab angelo deuastate. carnea autem illius agni cum azimis panibus comedebant: quod septem diebus filij israel vtebantur: et per hoc significabat quod vita christi christiani debent esse sine fermento mortalis peccati id subdit. **y** Itaque epulemur. i. vitam presentem traieciamus. **z** Non in fermento veteri. i. in peccato quod aiaz inueterasce facit spiritualiter. **a** Neque in fermento malicie et neque in neque. per hoc intelligitur peccatum ex certa malicia et a proposito factum: quod atigit duplur: vno modo ex habitu acquisito ex actibus malis: quod intelligitur per fermentum malicie: vno de puer. **j** Qui letantur cum malefecerint et exultant in rebus pessimis. signum enim habitus generati est delectatio in opere. et ethicoz. **l** Alio modo ex corruptione nature sicut alij ex malicia complexionis inclinantur ad aliqua que sibi se sunt horrida: ut effusio sanguinis humani: viciu domini maxime cum bestis: et hoc vocat hic fermentum neque. **b** Sed in azimis sinceritatis. quod ad puritatem affectus. **c** Et veritatis. quod ad puritatem intellectus. **d** Scripsi vobis. **h**ic omnino apostolus remouet quoddam dubium: scripsit enim corinthios in quadam epistola que in canone non habetur quod non commiserentur fornicatoribus: circa quod plures dubitabant credentes quod intelligeret tamen de fornicatione spirituali que est idolatria: deo apostolus hoc remouet ostendens quod intellexerit de omnibus criminosis generaliter ne inficerentur ex eorum societate: et hoc est quod dicit. **o** Scripsi vobis in in epistola. alia ab ista. **e** Ne commiscamini fornicariis. i. cum criminosis generaliter qui fornicant a deo: propter quod subditur. **f** Non utique fornicariis huius mundi. qui communitur nominantur ribaldi et aut avaris. qui per vsum et alias malicias exquisitas subtrahunt bona aliorum: vno videtur avarus quali auidus eris.

Epistola pauli

Aut rapacibus? q. bona aliorum accipiunt per violentiam: et per ista intelligunt alia crimina quae non sunt expressa. b. Alioquin debuerit ex his esse modo. q. d. melius est vobis mori quam communicare talium operibus malignis. c. Nunc autem scripti sunt. q. d. sic intelligendum est de omnibus generaliter: et applicat magis in specie de separatim a talibus criminosis.

Diis qui fratres nominantur. i. christiana mensura quae hic accipitur fraternitas religionis: aliquid libri sunt. **Supernominantur.** i. supra nomen personae habet nomen religionis christiane: et sic eadem sententia. c. **Est fornicator manifestus.** f. **Aut maledictus.** i. blasphemus. g. **Aut ebriosus.** i. ebrietate assuetus: osus enim importat plenitudinem: unde christus osus plena notat bundus similitudo: bilis aptat. b. **Cum in modo nec sumerentur.** i. sic vere profundant et emendentur. **Quid enim mihi de his qui foris sunt.** i. de infidelibus qui sunt extra ecclesiam numerantur et merito.

Aut rapacibus aut idolis seruientibus alioquin debuerat hoc mundo exisse. Nunc autem scripti sunt vobis non miseri. **Diis qui fratres nominantur in vos:** est fornicator: aut auarus: aut idolis seruiens: aut maledictus: aut ebriosus: aut rapax: cum habuistis modum nec cibum sumere.

Quid enim mihi de his qui foris sunt iudicare? **Mone de his qui in vos sunt iudicatis?** **Ma eos qui foris sunt reus iudicabit.** **Auferite malum ex vobis ipsis.** **Capitulum vj.**

Audet aliquis vestrum in negotiis aduersus alterum iudicari apud infideles? **An nescitis?** quod

Judicare. q. d. ad me non pertinet: quia sunt extra forum ecclesiae. **Homo de his qui in vos sunt iudicatis.** i. iudicare debetis eorum vitia puniendo. n. **Ma eos qui foris sunt iudicabit.** b. **addit apostolus ne ex hoc qui infideles dicuntur habere excepta a iudicio ecclesiae crederent esse meliores: additis quod est falsus: quia per hoc non effugit dei iudicium quod est grauius.** **io. cludit vltimus.** o. **Auferite malum ex vobis ipsis.** i. sepe pate malos christianos per excommunicationem: ut sic corrigantur pena docente culpam.

In ca. v. vbi dicitur in psilla: Quod declarat per figuram agni paschalis: Etenim pascha nostrum.

Er hac figuram agni paschalis quas allegat apostolus sat. ostendit quod legalia quae a pseudo apostolis percipiebant obseruari imperfecta erant et nulli valoris respectu rei figurate per ea sicut expurgare vetus fermentum ad framentum intellectum: et epulari in azimis nullius compositionis est in ratione virtutis respectu purgationis a peccato mortali: et respectu transitu vite praesentis in azimis puritatis et veritatis: et sic de alijs dicitur in hac figura: in qua omnia praesentia solius spiritualiter intellecta modo dice spiritualitatis et virtutis sunt respectu rei figurata: et sic per quod adueniente perfectione rei figurate euacuantur in figura quam pseudo per adhibere obseruari.

Capitulum vj. **A**udet quis vestrum postquam apostolus redarguit corinthios de fornicatione et negligentia correctionis: hic primum eos arguit de quibusdam alijs vitijs: et diuidit in duas partes: quia primo facit propositum: secundo reuertit ad increpandum fornicationis beneficii: ubi. **Corpus autem prima ad huc in duas quod primo arguit eos de iudicijs coram quibus litigabant: secundo de causis quas habebant. Jam quidem. Circa primum dicit.** **Audet quis vestrum in negotiis aduersus alterum iudicari apud infideles?** **Quid enim mihi de his qui foris sunt iudicare?** **Mone de his qui in vos sunt iudicatis?** **Ma eos qui foris sunt reus iudicabit.** **Auferite malum ex vobis ipsis.** **Capitulum vj.** **A**udet quis vestrum postquam apostolus redarguit corinthios de fornicatione et negligentia correctionis: hic primum eos arguit de quibusdam alijs vitijs: et diuidit in duas partes: quia primo facit propositum: secundo reuertit ad increpandum fornicationis beneficii: ubi. **Corpus autem prima ad huc in duas quod primo arguit eos de iudicijs coram quibus litigabant: secundo de causis quas habebant. Jam quidem. Circa primum dicit.** **Audet quis vestrum in negotiis aduersus alterum iudicari apud infideles?** **Quid enim mihi de his qui foris sunt iudicare?** **Mone de his qui in vos sunt iudicatis?** **Ma eos qui foris sunt reus iudicabit.** **Auferite malum ex vobis ipsis.**

fecti. e. **De hoc mundo iudicabitur.** n. assessores iudicis: **Matth. xij. Sedebit super sedes iudicantes etc.** f. **Et si in vobis. i. p. vos:** i. iudicabitur de vobis etc. p. omnes melius tomagis digni estis iudicare bonorum temporalium negotia: quam sunt quae minima respectiue. b. **Nescitis quomodo angelos iudicabimur?** ap. probatio finiam iudicis de punitione malorum angelorum: et praesentiarum tunc bonorum praesentium ad bonorum praesentium accidentale: i. est angelus mali et tunc boni babuerint suum principium iudicium a principio mundi de bonis: quos ad malum incitauerunt mali: et ad bonum sancti recipiunt penam et praesentiarum tunc boni dicuntur et iudicandi a sanctis vitijs: per approbationem sine iudicio et multo magis digni sunt bonis iudicare: quod quod concludit. i.

Secularia iudicium. si ha. inter vos conueniunt se in ecclesia. i. minorum reputationis et valoris. k. **Allos constituit ad iudicandum.** frequenter enim pergit quod illi qui par sciunt de spiritualibus clarius vident in temporalibus: pro quod talibus se occupandi vespicientes in spiritualibus doctrine vacent et contemplationi: sic enim fecerunt apostolus act. vj. **constituentes dyaco nos circa temporalia: ut praesentiarum literam vacarent spiritualibus.** l. **Ad verecundiam viam dico.** q. d. ex facto vobis vi quod non sit inter vos aliquis fidelis sufficiens ad iudicandum quod debet esse vobis verecundum: i. istud apostoli dicitur videtur esse illud quod dicitur. j. petri. ij. **Subiecti estote omni creaturae humane.** propter deum: siue regi tanquam excellenti: siue duabus ab eo missis etc. **Ad quod dicitur quod apostolus non prohibet hic fideles sub principibus infidelibus constitutos coparere coram eis quod vocant hoc enim esset subiectio: siue duabus principibus debet: sed prohibet ne voluntarie recurrat ad iudices infideles in illis negotijs quae determinari possunt per fideles.** m. **Ja quidem.** **Dic primum arguit corinthios de causis quas inter se habebant: et diuidit in duas partes: quia primo eos arguit: secundo circa propositum errores dicit: ubi. Nolite errare. Circa primum dicit. m. Ja quidem etc. iudicia habetis. i. litigia per iudices determinanda: licet enim cuiuslibet licitum sit rem suam in iudicio repetere etiam religiosis: tamen quod non repetatur: ut pro pria: eo quod non licet eis bene propria: tamen repetere rem suam in iudicio peccatum est in aliquo casu: ut pote quod de tali repetitione surgit scandalum vel aliud malum magnum: propter cuius vitiationem debet exponere rem suam: et multo magis non petere ab alio iam possessam: saltem quousque offendat talem repetitionem sibi licere: et sic si postea lem offensionem adbucremaneret scandalum vel aliud malum magnum: iam videtur ex malitia procedere quod est contemnendum. litigare autem ex malicia et fraude semper est peccatum: corinthij autem utrunque faciebant. i. repetendo res suas modo indebito et cum scandalo actuo et etiam aliqua per fraudem et iniustitiam: cum tamen deberent magis iniuriam et fraudem pati quam ista facere. io. subdit: **Quare non magis etc. et patet ista vsque ibi.** a. **An nescitis.** q. d. per effectum videtur quod nescians.**

Secularia iudicium. si ha. inter vos conueniunt se in ecclesia. i. minorum reputationis et valoris. k. **Allos constituit ad iudicandum.** frequenter enim pergit quod illi qui par sciunt de spiritualibus clarius vident in temporalibus: pro quod talibus se occupandi vespicientes in spiritualibus doctrine vacent et contemplationi: sic enim fecerunt apostolus act. vj. **constituentes dyaco nos circa temporalia: ut praesentiarum literam vacarent spiritualibus.** l. **Ad verecundiam viam dico.** q. d. ex facto vobis vi quod non sit inter vos aliquis fidelis sufficiens ad iudicandum quod debet esse vobis verecundum: i. istud apostoli dicitur videtur esse illud quod dicitur. j. petri. ij. **Subiecti estote omni creaturae humane.** propter deum: siue regi tanquam excellenti: siue duabus ab eo missis etc. **Ad quod dicitur quod apostolus non prohibet hic fideles sub principibus infidelibus constitutos coparere coram eis quod vocant hoc enim esset subiectio: siue duabus principibus debet: sed prohibet ne voluntarie recurrat ad iudices infideles in illis negotijs quae determinari possunt per fideles.** m. **Ja quidem.** **Dic primum arguit corinthios de causis quas inter se habebant: et diuidit in duas partes: quia primo eos arguit: secundo circa propositum errores dicit: ubi. Nolite errare. Circa primum dicit. m. Ja quidem etc. iudicia habetis. i. litigia per iudices determinanda: licet enim cuiuslibet licitum sit rem suam in iudicio repetere etiam religiosis: tamen quod non repetatur: ut pro pria: eo quod non licet eis bene propria: tamen repetere rem suam in iudicio peccatum est in aliquo casu: ut pote quod de tali repetitione surgit scandalum vel aliud malum magnum: propter cuius vitiationem debet exponere rem suam: et multo magis non petere ab alio iam possessam: saltem quousque offendat talem repetitionem sibi licere: et sic si postea lem offensionem adbucremaneret scandalum vel aliud malum magnum: iam videtur ex malitia procedere quod est contemnendum. litigare autem ex fraude semper est peccatum: corinthij autem utrunque faciebant. i. repetendo res suas modo indebito et cum scandalo actuo et etiam aliqua per fraudem et iniustitiam: cum tamen deberent magis iniuriam et fraudem pati quam ista facere. io. subdit: **Quare non magis etc. et patet ista vsque ibi.** a. **An nescitis.** q. d. per effectum videtur quod nescians.**

Ad corinthios. I.

b Quia iniqua facit iniquitate iusticie primis. c Regnu dei no possidebit. qz ab eo excludet. d No lite errare. Hic remouet duos errores circa pdicta: scilicet: ubi. Oia mihi licet. Primus error e qz credebant aliqz fidez baptisimū sufficere ad salutē sine opib? boīs etiā cu3 opibus malis qd falsuz ē: qz hōs sū ope ribus mortua ē illi etiā q̄ sūc ba ptizati si reuer tant ad p̄sina vitia grau? pec cant qz an qz vi dent p̄tēne gra tiā baptismalez ideo dicit. d

Molite erra re. p̄tēne gra tiā ex dicit. b Excepto e Neqz molles Est aut mollici es quedā spec ies pcti d̄ naf az qua aliqz scipz pollut p̄ emissi onem seminis i seipo p̄caran to f Oia mihi. b remouet scdm erroz. Ex h̄ em̄ qz dixerat res n̄ eē repetēdas in iudicio: p̄ssz a liquis credet qz hoc eēt illiatū p̄ oēm modū: nō hoc excludit: r scdo cām reddit dictū: ubi. Esca vētri. Circa p̄mū dicit f Oia mihi licet. i. licitū est oia mihi repetere in iudicio cū n̄ sit phibitū diuina legemisi in casu vt p̄dictū est. vel illd̄ dicit apli p̄o referri ad p̄tate accipiēdi sumptus ab il lis q̄bus p̄dicabat: vel et ad p̄tate vtendi cibis indiffe renter. q. d. apls. Licet oia ista sint mihi licita absolute loquedo: tū in casu sunt dimittēda: nō subdit qz nō oia expedit. d̄ aut expediēs qd sine impedimēto p̄t fieri: r nō expediēs quod p̄stat impedimētuz ad p̄secutionē finis intēti: p̄dicta vō sunt h̄mōdi in cāu vt qn̄ p̄ hoc pturbat par ad. primū: v̄l qn̄ dā occasio scā dali infirmis vel malefaciēdi: aliq̄n̄ et p̄ hoc redigat ho mo sub alteri p̄tate: vt qn̄ repetit res i iudicio submit tit se iudici: r fm̄ hoc subdit. b Sed ego sub nul. re di. pote. magis em̄ volebat sibi debitū dimittere. i Esca vētri. Hic reddit cām quare p̄dicta q̄bus sint li cita nō expediūt: p̄ sile de ventre q̄ est locus escariū in q̄ decoquit alimētū: vt inde ad mēbra cetera deferat: r sic p̄ qz esca debet vētri: r tū aliq̄n̄ nō expedit. f. qn̄ ē nocumētū sanitatis: r simile est d̄ p̄dictis: vt d̄cm̄ est qz p̄ re corruptibili nō est sustinēdus detrimētū i re incorruptibili: dicit igit̄ i Esca vētri. debet mō dicto k Et venē escis. vt eas decoquat mō dicto l De us aut hūc r bas destruet. qz h̄ p̄ resurrectionē rema neat venē hoīs q̄tū ad substantiā: nō tū q̄tū ad officiū decoquēdi escā. m Corp? aut. Hic reuertit ad in crepādū fornicationis viciū: de quo. s. fecerat mentō nē: r ad hoc inducit quatuor rōnes. prima sumit ex or dinatione diuina: aliq̄ em̄ de hoc viciō se excusant dice tes: qz vtunt̄ corpe suo ad actū institutū a nā: qd̄ ex du dit apls. di. m Corpus aut nō fornicationi. i. nō ē ordinatū ad actū fornicandi: sicut nec vēter ad vten dum cibis indēbito mō vt ad crapulā: nec corpus la pari debet ad fornicationem: quē est act? inordinat? n Sed dno. i. finaliter ordinat ad fruēdū deo: qz cor pus est. p̄pter aiām: vt b̄. ij. d̄ aiā: aiā vero immediate

ordinatur ad deū r sic deus est finis corporis: et iō subdit. o Et dno corpi. in q̄tū ipm̄ resuscitabit gloriosum: qd̄ de clarat p̄ resurrectionē xpi que iā p̄cessit. v. p De dno dnm̄. sicut xpm̄. q Suscitauit in corpe gloriozo. r Et nos suscitabit. vt cōformemur corpi d̄aritatē ip̄: sic

vētri: r vēt escis: reus at r hūc r hac destruet. m Corp? aut nō fornicationi: sed dno: r dno corpi. De vō r dno? suscitauit r nos suscitabit per v̄tutē suā. nescit qm̄ corpa v̄t mēbra s̄ xpi: Tol les ergo mēbra xpi: faciāz mēbra meretricis: Absit? An nescitis: quoniā q̄ ad heret meretrici: vnum cor pus efficitur: Erunt enim in q̄t duo i carne vna. Qui autē adheret v̄mino: vn? spiritus est. Fugite forni cationem. Omne em̄ pecca tum quodcumqz fecerit hō extra corp? est: q̄ aut forni catur: in corp? sunz peccat.

mēbra capiti: forni catio vero statū h? incorruptōis impe dit: gal. vlc. Qui se minat in carne sua de carne metet cor ruptionē: p̄ter qd̄ fornicatio est vitā da. s. nescit. Hic ponit scda ra tio q̄ accipit ex af finitate corporis hu mani ad corp? xpi cui? fidelis efficit p̄ baptismū mēbra: r iō horrendū est qz fiat mēbra meretricis p̄ forni cationē: q̄ idē ē ac tus specie fm̄ natu ram cū actu matri moniali p̄que3 vir z mulier efficit v na caro: gen. ij. r h̄ est quod dicit. s. nescit qm̄ cor. v s̄tra mēbra sūt xpi. p̄ baptismuz. q. di. scire debetis. t

subtrahens me ab ip̄o. v Faciā mēbra meretrici. p̄ cōcubitū carnalē. r Absit. q. d. hoc est horrendum. y An nescitis. q. d. scire debetis. z Qui q̄ adhēt me retici. p̄ fornicatōis actū. a Anū corp? efficit cū ea q. d. sic. qd̄ p̄bat p̄ scripturā: gen. ij. b Erunt in q̄t duo in carne vna qd̄ d̄ de actu matrimoniali: s̄ sile est de actu fornicarij in p̄te: vt d̄cm̄ est: licet nō in toto. c Qui at adheret v̄o. p̄ fide r amorē. d Anus spūs est. nō fm̄ rem sed fm̄ affectionē. e Fugite fornicationē. Hic ponit tertia rō q̄ accipit ex corporis iniquatione q̄ nō sic est in alijs vitijs: hoc em̄ redundat viciū ad corpus p̄ af fectū impudiciū: p̄ auditū r loquelā turpiū: r postea p̄ totius corporis tactū immūdiū: p̄ter quod fornicatio est vi tanda: huius aut rōnis primo ponit p̄ductionem dicens e Fugite fornicationē. qz hoc viciū nō vincit nisi p̄ fu gam: in alijs aut vitijs q̄to plus descendit hō ad cogitā dū pticulares p̄ditiones: tanto plus inuenit v̄n peccatū sibi displiceat r se retrabat. in fornicatiōe vero q̄tū plus descendit ad cogitandū pticulares delectationes in oscu lis in tactibus et consimilibus: tanto plus inuascit tēta tio: p̄ter quod viciū hoc vincit occasiones fugiēdo r co gitationes: r subdit fugiēdi rō cū d̄. f Omne em̄ pec. quodcū. fece. hō. extra cor. est. alia em̄ peccata cōiter insiciunt solā aiām qz nō p̄ficiunt in delectatiōe corporis sicut auaricia: odium r inuidia: r huiusmodi: sed fornicatio non solum animam sed etiā corpus inquinat: quia p̄ficiat in delectatione corporali intatū: qz protic absorbe tur intellectus et efficitur homo quasi equus et mul? gu la vero licet p̄ficiat in delectatione corporis: illa tū delecta tio non est ita vehemens qz absorbeat intellectuz: potest tū dici qz cum apostolus dicit. Omne peccatum est extra corpus p̄ter fornicationem. sub fornicatione etiā intel ligitur gula: eo qz gula preparat luxurie materiā sicut ab ars dolatiua lignozum: quia preparat sibi materiā. a An nescitis. Hic ponit quarta ratio q̄ accipit ex san ctis p̄s dignitate: q̄ habitat i renatis p̄ gram baptismalē

Epistola pauli

et sic corpa eorum sunt quodammodo spiritus sancti templum quia vivificatur ab aia spiritus sancti inhabitata: hoc est quod dicitur. **A**n nescitis: per ipsa ex dictis versus ibi. **B** Et non estis viri. i. viri iuris: sed christi: cuius ratio subdit. **C** Empti enim estis pretio magno. scilicet christi sanguine pretioso: res. n. empti tenent ad ius emptoris: id est ad dicitur. **D** Glorificate et portate deum in corpore vestro. quod sit quasi mansuetudo diuini obsequio: sic equum portat dominum suum quasi eius obsequio mansuetudo: talis enim mansuetudo in diuinis obsequiis exigit mundicia castitatis: et per omnia fugam fornicationis. **In ca. vi. vbi dicitur in postilla. Secularia igitur iudicia si habueritis inter vos preceptibiles que sunt in ecclesia.**

Sicut apostolus reprehendit eos qui causas agebant apud infideles contemptis fidelibus: hic nunc reprehendit eos qui preceptibiles iudices sed fideles constituebantur dicitur. **S**i iudicia habueritis constituite preceptibiles. i. discretos qui sunt in ecclesia. **q. d.** hoc est quod fecistis vos: et qui coacti fratres recurrerent ad infideles: quod redarguit in eis apostolus ironice loquens: et id subiecit. **A**d verecundiam vestram dico ut verecundemini quod non est in vestros quosque sic sapiens qui possit iudicare inter fratrem et fratrem suum etc. **h**ec i. glo. **f**in qua sententia huius dicitur vertitur in spiritu illius quod est in postilla: tunc expositio postillatoris in hoc loco videtur magis concordare planiori sensu litere.

In co. c. vbi dicitur in postill. Esca ventri debet modo dicto.

Quia dixerat quod non erat repetenda bona hoc dicitur quod quicquid licet repetere. scilicet propter necessitatem videtur: et hoc est quod dicitur. **E**sca debet ventri. **R**estiam? enim quotidianas ruinas corporis edendo et bibendo: unde per esca notatur necessaria nature. **E**t veter debet escis. quod aliter non potest sustineri. **E**t id est nisi repetere propter necessitatem: sed quod non est in multis per his laborandum cum sint transitoria: et subdit. **D**e autem et hunc et bas destruet. **h**ec in glo. etc. **L**apl. vii.

Quibus autem scripsistis. **P**ostquam apostolus instruit Corinthios de vitando fornicationis vicio. hic primum eos instruit de matrimonio: et diuidit in duas partes: quod primo instruit matrimonium habentes. secundo imper meliori bono fugientes ibi. **D**e virginibus autem. prima ad huc in duas: quod primo instruit eos de matrimonio habendo: secundo de ipso dissoluedo: ibi. **H**is autem. **C**irca primum sciendum quod aliquid zelus habentes: sed non secundum scientiam: in detestatione fornicationis etiam matrimonium detestantur: et aliquid faciebatur hoc ex hypocrisis ut magis eis tanquam scitionibus crederetur: et idem fiet circa finem mundi: prima timo. **iiij.** **P**robibentium nubere etc. hoc autem videbatur durum fidelibus Corinthiis: id super hoc scripsit apostolus ad quod hic respondens: ostendit primo quid sit perfectio: secundo quod necessitatis: ibi. **P**ropter fornicationem. **C**irca primum respondens dicit. **A** De quibus autem scripsistis mihi. circa matrimonium. **b** Bonum est homini. **c** Perfectum. **c** Mulierem non tanquam: sed simpliciter continere. **C**irca quod sciendum quod sicut vis nutritiva ordinatur ad preservationem individui: ita vis generatiua ad preservationem speciei: et idem sicut dicitur non potest quod bonum sit homini quantum ad individuum alimentum non vitata non potest dici quod bonum sit homini quantum ad speciem: mulierem non tanquam: sed bonum homini quantum ad individuum: et primo ratione aie: quod per hoc eleuatur ad cognitionem vitat: unde dicitur **Aug.** **ii.** soliloquiorum: **N**ihil sic deicit ab actu vitatis cognoscere: sicut tactus iste corporum si ne quo viro: huius non potest: tunc ei reddere debitum per actum carnis in quo absorbet intellectus: unde et ipse lege diuinam accepturo preceptum fuit **Exo. xix.** **N**e appropinquet viros: unde vis: secundo ratione corporis: quod per matrimonium subiicit perpetue fuituti coniugis. **C**irca enim non habet preceptum sui corporis sed viros

nec sibi viros: sed viros: ut b. j. eo. c. fuit? autem de se est amara. **E**t ratio ex parte exteriorum: quare occupatio de sollicitudine multum implicat matrimonium: quod oportet putare: et necessarium non solum per se sed etiam pro viros et libris. **D** Propter fornicationem. **H**ic ultimo ostendit quod sit necessitatem: et primo quantum ad matrimonium dicitur: secundo quantum ad eius usum ibi **Exo. i.** **C**irca primum sciendum quod vis generatiua ordinatur ad conservationem speciei per filios generationem: ad quod oportet mulierem

Quia dicitur autem scripsistis mihi: bonum est homini mulierem non tanquam: sed propter fornicationem autem vnusquisque suam viros re habeat: et vnusquisque suorum virum habeat. **Exo. i.** **v**ir

ta est in adiutorium viro: propter quod prima necessitas instituti matrimonium fuit: propter preservationem proles: **gen. i.** **M**asculum et feminam creauit eos benedixit eis et ait **C**rescite et multiplicamini etc. sed hec necessitas fuit maxime circa institutionem generis humani: quoniam oportebat multiplicari populum dei per generationem carnalem: et idem apostolus considerans genus humanum sic multiplicatum: et populum dei per regenerationem spirituale multiplicatum **Jo. iij.** **N**isi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto non potest introire in regnum dei. idem apostolus hic pretermissit hanc necessitatem quod matrimonium fuit institutum in subsidium seu officium nature: propter hanc necessitatem qua institutum est in remedium culpe. **I**n renatis enim per baptismum remanet adhuc concupiscentia carnis: et maxime ad actus venereos propter venenositatem delectationis: licet autem maioris perfectionis sit hanc concupiscentiam superare totaliter per continentiam: tamen hec perfectio non potest in omnibus esse sed in paucioribus propter pronitatem ad sequendum concupiscentiam: unde dicit saluator **Matth. xix.** **N**on omnes capiunt verbum hoc: idem necesse est ut primum concupiscentie cedat: et primum superet: quod fit dum actus generatiuis ratione ordinatur: et sic homo non totaliter concupiscentiam: sed magis concupiscentia subditur rationi. **H**abet autem hoc ratio naturalis quod homo sic videtur actus generatiuis prout conuenit generationi et educationi filiorum: unde in brutis animalibus hoc inuenitur quod in illis speciebus animalium in quibus sola femina non sufficit ad educationem proles masculus cum femina nutrit prolem: ad hoc autem requiritur quod masculus propria plenam cognoscat: propter quod in omnibus talibus animalibus naturaliter est indita masculis sollicitudo de certitudine proles: ut patet in turribus et colubis et huiusmodi: et sic eis non sunt vagi concubitus: et quibus incertitudo proles queretur: sed determinatis masculis determinate specie coniunguntur: saltem versus ad proles educationem factam. **I**n canibus autem et huiusmodi vbi sola femina nutrit prolem sunt concubitus vagi: nunquam autem ita est quod in specie humana maxime requiritur masculus ad nutrimentum proles: que multo diutius est inualida ad querendum necessaria quam in alijs animalibus: et non solum propter nutritionem filiorum requiritur masculus: sed etiam propter instructionem ad quam adhuc requiritur magnum tempus: unde ad **hebr. xij.** **P**atres quidem carnis nostre habuimus? eruditores etc. propter quod ratio naturalis dicitur: quod in specie humana non sunt vagi concubitus: et in certitudine cuiusmodi sunt concubitus fornicarij: sed sunt determinati viri ad determinatam feminam: et hec determinatio fit per matrimonij legem: ideo dicit apostolus. **D** Propter fornicationem autem. **f** vitata: in illis quibus non possunt continere. **e** **A**nusquisque suam viros re habeat. ad quam determinate accedat: et ipsa ad eum: sic tollunt concubitus vagi. **f** **Exo. i.** **H**ic primum persequitur de usu matrimonij: et diuidit in duas partes: quod primo agit de debiti redditione: secundo de eius intermissione: ibi. **N**olite. **C**irca primum dicit. **f** **Exo. i.** **v**ir debetum reddat. per carnalem copulam: et similiter e converso: quia hic

Ad corinthios. I.

est vsus inrimoniū in q̄ vir 7 vxor ad paria iudicā: p/ pter qd mulier d̄ latere viri formata fuit non de capite nec de pedib⁹: qz nō d̄z eē dña nec ancilla s̄ socia 7 ratō nē h⁹ debiti s̄dit. d. b. Mulier sui p̄tatem corporis nō h⁹ zc. qz vn⁹ coniugū nō pōt p̄tinere altero inuito: v̄l alteri se tradere ad generatōnis actū: s̄ ad vnicē debet hie vsū. p/ p̄ij corpis q̄tū ad hūc actū im/ pedimēto legiti mo cessante.

I Nolite. Hic p̄nr agit de debiti intermissioe: z scdo de ei⁹ reite/ ratōe: ibi. Et ite/ rā. Circa p̄mū sciēduz q̄ actus coniugalis h̄t ali q̄n intermitten/ dus: maxime sa/ cris t̄pib⁹: vt cō/ iuges melius vacēt sp̄nālibus: z hoc est qd dicit. i.

debitum reddat: s̄l̄r aut̄ et vxor viro. **M**ulier sui cor/ poris p̄tate nō h⁹ s̄ vir: s̄l̄r ter aut̄ z vir sui corpis p̄tate nō h⁹: s̄ mulier. **M**olite fraudare inuicē nisi forte ex p̄sensu ad t̄ps vt vacet: i. oio ni: 7 itez reuertimī in id/ ipm. **M**e tentet vos sathanas p̄pter icōtinētā v̄iam. **H**oc at̄ dico fm indulgen

tia: nō fm imperiū. **V**olo aut̄ oēs vos hoies esse sicut meipm. **S**ed vnusq̄sq̄ p̄p̄riū v̄nū habet ex deo: ali⁹ quidē sic: ali⁹ v̄o sic. **D**ico aut̄ nō nuptis 7 viduis bonū est illis si sic perman serint sicut 7 ego. **Q**uod si nō se p̄tinent: nubāt. **M**e lius est enim nubere q̄ v̄i. **D**is autē q̄ m̄rimonio iun

erat fm indulgentiā: ibi. **V**nusq̄sq̄ aut̄. Circa p̄mū sciē dum q̄ nullus sapiens sc̄p̄it d̄ illud qd vult: m̄rimoniū aut̄ d̄bere 7 vti p̄cto p̄nat virginitati: nisi p̄trabens certū sc̄p̄it fuerit q̄ actus m̄rimonialis ab eo nō exiget: sicut fuit de brā virgine: virginitatē aut̄ volebat apostolus: iō

bñ dicit: q̄ **V**olo aut̄ oēs hoies esse sicut meipm. i. oēs d̄gnitate suare su/ it aut̄ apls d̄go: v̄n in eius decollatiōe in festimoniūz sue virginitatis fluxit lac te eius co: porē q. d. loq̄ns de m̄rimonio 7 ei⁹ actu. p/ pter b̄ac volūtatēz nō fuit locut⁹ fm imperiū. Sed vide tur q̄ volūtas apli nō fuerit rōnabilis qz si oēs a tpe eius fuissent p̄tinentes extūc cessasset ge/

neratō hoim: z sic nō fuisset p̄pletus numerus electozum. **A**d hoc dicunt aliq̄ q̄ reuelatū fuerat aplō: q̄ si oēs sui tē poris p̄tinuissent ad hūc sufficiērent ad implendū nume/ rū electoz: sed hoc dictū nullū h⁹ scripture vel rōnis fun/ damentū: p̄ter quod d̄cedū q̄ apls volebat hoc volū tate antecede: s̄ nō volūtatē p̄sequente: sicut. j. **T**imo. ij. ca. v̄: q̄ d̄ vult oēs hoies saluos fieri. s̄ volūtatē antecede/ te: nō t̄n oēs saluauit: qz nō vult volūtatē p̄sequente. v̄l cū autem volūtas antecedens qua aliq̄s vult aliquid ab solue 7 in generali tanq̄ meli⁹ simpliciter. **C**onsequens v̄o qua vult aliq̄d p̄sideratis p̄ditioibus. p̄p̄rijs 7 circum/ stantijs: primo mō vult homo merces suas seruare: scdo modo nō vult eas seruare: q̄n in piculo positus. p̄icit eas in mare: z hoc modo consideratis meritis 7 demeritis ho minū deus vult t̄m aliq̄s saluari 7 aliquos dānari: licet ve lit oēs saluari in quodam generali: in quatuor ad ima/ ginem suā facti 7 beatitudinis capaces. **E**t eodez modo volebat paulus apls hoies p̄tinentes esse in quantūz p̄ti nentia est maius bonū q̄ m̄rimoniū: p̄siderata t̄n fragili/ tate hoim volebat aliquos m̄rimonio iungi. **S**ed vnusq̄sq̄. **H**ic p̄nr assignat ratiōem quare de m̄rimonio p̄cesso dicit fm indulgentiā: qz. f. q̄libet nō est tante virtu tis q̄ possit p̄tinere: z hoc est quod dicit. **S** vnus/ q̄sq̄. p̄p̄riū donum h⁹ ex deo: ali⁹ q̄dem sic. f. possit p̄ tinere. **S** Alius v̄o sic. i. q̄ possit castitatē maritalez cu stodire: z i ea deo h̄uere. v̄n matb. xvj. v̄: d̄ r̄po sub pabola hois peregre p̄ficifectis: q̄ vocatis seruis suis tradidit il lis bona 7 vnicūq̄ fm p̄p̄riam virtutem. **D**ico aut̄ qd obscure dixerat magis declarat. v. **D**ico aut̄ nō nupt̄ i. d̄gnibus. **V** Et viduis bonū est zc. i. p̄tinenter vi uendo. **X** **N** si nō p̄tinent. i. si donū p̄tinendi non ac ceperint a deo. **Y** **N**ubant m̄rimoniū contrabendo. **Z** **M**eli⁹. n. est nubere q̄ v̄i. i. q̄ p̄cupiscētia superari: p̄cupia eē q̄dam ignis est: z iō q̄ ab ip̄a impugnat inca/ lesat. q̄ aut̄ sup̄at p̄ p̄cupiscētiā v̄i. **E**t p̄sideranduz q̄ apls hic v̄t p̄p̄tione abusiua: qz p̄cupia v̄i malum est simpliciter: nubere aut̄ v̄nū: minus t̄n q̄ p̄tinere. **P**ost igi⁹ sensus: **3** **M**eli⁹ est zc. i. magis eligibile est q̄ homo minus bonū habeat q̄ q̄ malum incurrat. **A** **H**is au/ tē. **H**ic p̄nr instruit eos q̄ m̄rimonio iūcti sūt d̄ ip̄o nō dis soluēdo. **E**t diuidit in duas p̄tes: qz p̄mo facit p̄positum: scdo occasione eius dat generale d̄cumētū: ibi. **E**t vnū quēq̄. **P**rima ad hūc in duas: qz p̄mo agit de indissolubi litate m̄rimoniū q̄n vterq̄ coniugū est fidelis: scdo q̄n alter est infidelis: ibi. **E**teris aut̄. **P**rima ad hūc in duas: qz p̄ mo docet eos de indissolubilitate m̄rimoniū: scdo quid sit agendū q̄n p̄tingit ip̄m aliquomō separari: ibi. **D** si disces/ serit. **C**irca p̄mū dicit: **H**is aut̄ zc. p̄cipio nō ego s̄ d̄ns. i. nō p̄cipio instinctu. p̄p̄rio: s̄ auctoritate diuina.

Epistola pauli

a **Uxor** a viro nō discedere. sic em̄pictū est. s. m̄rimo-
nū p̄mo fuit institutū ad legitime. plis p̄creatōem: in cu-
ius nutritōe & instructōe de moribus requir̄t magnū t̄ps:
p̄pter qd̄ r̄atō dicit q̄ vir & vxor p̄ totā vitā inseparabilē
p̄iungāt: & iō m̄rimoniū sic diffinit̄ q̄ ē p̄sonaz legitimaz
p̄iunctō idividuā. i. in diuisas vite p̄sue-
tudiez retines. p̄p̄
qd̄ nō discedē vxor
rem a viro cadit s̄b
p̄cepto excepta
cā fōnicatōis: quē
casū excipit salua-
tō math. xxv. & idē
de discessu viri ab
vxore: in hoc. n. ad
paria iudicantur.

b **Qz si discesserit.**
Hic p̄r̄ on̄d̄ qd̄
sit agendū q̄n aliq̄-
liter sep̄at m̄rimo-
niū: s. n. vinculu
m̄rimoniū p̄suma-
ti sit indissolubile
nisi p̄ mortē alteri-
us corporalē: t̄n̄ ex
cā fōnicatōis. p̄ba-
ta p̄t̄ dissolui q̄tū
ad thorum et q̄ ad
cohabitātōez: & sic
dicit apostolus: **Qz**
si discesserit. vxor a
viro in casu dicto.

c **Manere in nu-
ptis.** supple p̄cipit
d̄ns. d. **Aut vi-
ro suo recōciliari.** sicut. n. poterat nō discedere a viro sub
spe correctōis eius: ita post discessum potest ei reconcilia-
ri: & etiā debet si non possit p̄tinere: quia non potest al-
teri nubere ipso vivente. e. **Nā ceteris.** Hic p̄r̄ agit
de dissolutōe & solutōe m̄rimoniū q̄n alter p̄iungit ē infide-
lis. Et diuidit in duas partes: quia primo agit de recessu
ex p̄te fidelis: scd̄o ex p̄te infidelis: ubi. **Qz si infidelis.** Cir-
ca p̄mū dicit: e. **Nam ceteris.** qui sūt disparis culte.
f. **Dico ego nō d̄ns.** i. d̄ p̄siliū s̄ nō est ad hoc diuinū p̄-
ceptū. g. **Siq̄s frater.** i. xp̄ianus. h. **Uxorē habet**
infidelē. vt pote q̄n vir cōuertit̄ ad fidē & nō vxor. i.
Et hoc p̄sen. ba. cū illo. pacifice & sine p̄tumelia fidei xp̄ia-
ne. k. **Nō dimittat illā.** & idē subdit de vxore fidelis
viz infidelē h̄ntē cū d̄: Et si q̄ mulier t̄. in h. n. sūt ad pa-
ria: & subdit rō talis mansionis fidelis cū infideli cū d̄.
m. **Sanctificat̄ est em̄.** i. p̄uersus ad fidē. n. **Cir-
cumcisus.** p̄ mu. fidelē. ip̄m ad hoc inducētē: hoc em̄ fr̄q̄nter si
ebat in p̄mitiua ecclia. s. q̄ vxor fidelis p̄uertebat viz infi-
delē: & cōuerso vir vxore. o. **Alioq̄n.** Hic ponitur ad
idem secūda rō ex p̄te plis q̄ p̄ uersionē pentis infidelis
mō dicto adducebat̄ ad fidē si aut̄ fidelis p̄imū discede-
ret. p̄les cū infideli remaneret: q̄ t̄nc ps infidelū cū tali-
bus p̄ualebat̄: t̄n̄ q̄ erāt pauci fideles & sub infidelib̄ cō-
stitut̄: & hoc ē qd̄ dicit̄: o. **Alioq̄n filij v̄ri imū. eēt. i.**
in infidelitate remaneret rōne d̄cā. p. **Hūc aut̄ sancti**
sunt. i. adducti ad fidē mō dicto. videt̄ aut̄ q̄ apli dicunt
sit p̄ sacra scripturam: q̄. j. **Esdre. x.** S̄c̄s. n. esdras fecit
ab̄q̄ci vxores alienigenas cū filiis suis a filiis isrl̄ fidelib̄.
Item p̄ sacros canones: q̄. xxviii. q. j. ca. iudei. dicit̄ q̄ nō
p̄t̄ infidelis in ei⁹ p̄iunctōe p̄manere q̄ iā ad xp̄ianā trāsla-
ta est fidē. Ad p̄mū d̄cedū q̄ m̄rimonia illa erāt p̄ta d̄
dei. p̄hibitionem queb̄ deute. viij. iō nulla erāt: q̄ nullū ma-
trimoniū p̄tra dei. p̄hibitionem p̄t̄ eē ratiū: p̄pter quod
esdras fecit illa separari & b̄n̄. Ad scd̄m d̄cedū q̄ in p̄miti-
ua ecclia passim p̄uertebant̄ aliq̄ de iudeis & sicut de gen-
tibus: & illo t̄pe loq̄tur apls: q̄ t̄nc spes erat q̄ infidel tra-
beret̄ ad fidē p̄ fidelē p̄sonā in m̄rimonio sibi iunctā: p̄ce-

cti sūt p̄cipio nō ego s̄ d̄ns
vxorē a viro nō discedere.
b. **Qz si discesserit:** manere
inuptā: aut viro suo recō-
ciliari. **Et vir vxorē non di-**
mittat. **Nam ceteris** dico
ego nō d̄ns. **Si q̄s frater**
vxorē h̄z infidelē: & h̄ p̄sen-
tit habitare cū illo: nō di-
mittat illā. **Et si quis m̄lier**
h̄z viz infidelē: & h̄c p̄sen-
tit hitare cū illa nō dimit-
tat viz. **Sanctificat̄ est em̄**
vir infidel̄ p̄ m̄lierē fidelē
& sc̄tificata ē m̄lier infidel̄
p̄ viz fidelez. **Alioq̄n filij**
vestri imūdi eēt nūc aut̄
sc̄ti sūt. **Qz si infidelis di-**
scedit: discedat. **Nō enim**
fuituri su b̄iect̄ ē frater v̄l

dēte v̄o t̄pe iudei fuerūt obstinati: nō sicut gētilēs: et
iō fidelis p̄mittebat̄ habitare cū infideli de gentib̄: nō
t̄n̄ d̄ iudeis: nō v̄o pari passu abulant: q̄ v̄triq̄ repu-
tant̄ obstinati: & sic nō p̄mittit̄ fidelis habitare cū infi-
deli de istis necillis: & hoc mō loq̄r̄ de retū allegatum.

foror̄ in eiusmōi. **In pace**
aut̄ vocauit vos d̄. **Un-**
em̄ sc̄is m̄lier si viz saluum
facies: **Hūc vnde sc̄is vir si**
m̄lierē saluā facies: **Nisi**
vnicuiq̄ sicut dimisit d̄ns.
c. **Unūquēq̄ sic vocauit** de
us ita abulet: & sicut i oib̄
eccl̄ijs voceo circumcisus ali-
q̄s vocat̄ ē: nō adducat p̄-
putiū. **In p̄putio aliquis**
vocat̄ est: nō circumcidat̄
Circumcisio nihil est & p̄-
putium nihil est sed obser-
uatio m̄datoy dei. **Unus**
quisq̄ in qua vocatiōe vo-
catus est: in ea permaneat.
Seruus vocatus es: non
sit tibi cure. **Sed et si po-**
tes fieri liber magis vt̄re.

q. **Qz si infidel**
hic p̄r̄ loq̄r̄ de
discessu infidelis
cū d̄: **Qz si infi-**
disces. in odiū fi-
dei xp̄iane. r.
Discedat. q. d. li-
berat̄ ē fidelis a
p̄iunctōe ei⁹ & p̄t̄
alteri p̄trahere:
& subdit cā cum
d̄: r. **Nō ē em̄**
ser. s̄c̄. fra. aut
foror. i. xp̄ianus
vel xp̄iana.
s. **In eiusmōi.**
vt teneat infide-
lē aliquo modo
sequi: aut p̄cedē
in iudicio v̄l ali-
bi p̄ ei⁹ cobabi-
tatiōe: & subdit
cā: t. **In pa-**
aut̄ vo. vos d̄
nō in litigis & cō-
tentōibus. Sed
q̄a possit aliq̄s
arguere in d̄nū
s. q̄ teneat hoc
facere: vt possit
infidēlem p̄ co-

habitationem ad fidē conuertere: iō hoc renouet. d.
v. **Unde enīz sc̄is mu. si vi. sal. facies. q. d. non potest**
hoc scire nisi per diuinā reuelatōem: p̄pter qd̄ subdit.
r. **Nisi vnicuiq̄ sicut dimisit deus. i. ordinavit reuelā-**
ri: s̄m aut̄ viā h̄mānā magis p̄abile videt̄ q̄ infidelis
subuerteret̄ fidelē si sequeretur cum discedentem et
odio fidei cōstistiane.
y. **Unūquēq̄.** Postq̄ apls egit de solutōe & iudic
solutōe matrimoniū: ubi dixerat q̄ fidelis debet ma-
nere cū infideli si potest absq̄ p̄tumelia xp̄i. hic p̄r̄ et
incidenti dat̄ generale nōcumentū standi in statu in q̄
quis vocatur ad fidē. d. y. **Unūquēq̄ sicut vo-**
deus ita ambulet. q̄tum ad illa que nō repugnant sta-
tui fidei. s. **Et sicut in oi. ecclē. voceo. q. d. non solū**
vobis corinth̄is: sed & alijs hoc dixi. quia doctrina fi-
dei debet habere vnitatē: & maxime in hoc q̄ quilibet
sit cōtentus de statu in quo vocatus est ad fidē: nisi im-
pediat̄ dei seruitutē: & explicat̄ magis in sp̄ali. d.
a. **Circumcisus aliquis vocatus est non adducat p̄pu-**
tium. i. non sequat̄ ritum gentiliū qui sp̄ sunt illicitus.
b. **In p̄putio aliquis vocatus est non circumcidatur.**
volens obseruare legalia que cessauerūt in morte xp̄i
maxime q̄tū ad ceremonialia de quibus fuit circū-
cisio cui succedit̄ baptismus in noua lege: iō subdit.
c. **Circumcisio nihil est. i. nihil facit ad salutē.**
d. **Sed obseruatio m̄datoy dei.** Math. xii. Si vis
ad vitam ingredi serua mandata. sunt. n. de dicamie
iuris naturalis. p̄pter quod obligatio eorum sp̄ manet
e. **Seruus vocatus es. ad fidē.** f. **Hō sit tibi cu-**
re. i. nō feras h̄c p̄diti onem moleste: nam in illa po-
tes ch̄usto seruire. g. **Sed et si potes fieri heri**
et gratia domini tui: vel alia via defacili. h. **Magis**
vt̄re. i. seruitute q̄ ante seruiendo ch̄usto in mēb̄s
suis exemplo ch̄usti: qui sicut minister erat cū discipul.
Et p̄t̄ h̄ papa seruū seruoꝝ dei se vocat in lris suis.
i. **Qui. n. in d̄no vo. ē seruus. cōstruat̄ sic litera. Qui**
enīz seruus existens in conditione. k. **In d̄no vo.**
est idēst vocatus ad fidē.

Ad corinthios. I.

a Libertus est dñi. i. libere potest deo seruire: et equalis est merito apud deum: sicut ille que vocat existet in libertate: **b** Sicut qui liber vocatur est seruus est christi. sicut ille qui vocatus est seruus est dñi existens: vnde dicit apostolus: Apud deum bona seruus: et bona libertas equa lance appedunt. et quod vterque sit equaliter seruus christi: ostendit dominus cum dicit:

c Precio empti estis. i. sanguine christi qui equaliter effusus est pro vtroque: empti vero sunt efficiuntur emptoris. **d** Nolite fieri serui hominum. dimittendo seruitutem dei. pro seruitute hominum: vtraque enim potest similitudine: vnde cum quis propter deum humiliter sustinet bonis seruitutem. **e** De virginibus autem. Postquam apostolus egit de matrimonio hic ostendit agit de fugiendis matrimonium pro meliori bono: et primo pro continentia virginali secundo de fugiendis pro continentia vidualibus. **f** Mulier alligata. Prima in duas: quod primo agit de virginibus: secundo de virginum custodibus: ibi. Quis autem turpe. Prima in tres: quod primo declarat perfectionem que est in statu virginali: secundo quod possit precipari in statu coniugalibus: hoc itaque. tertio quid circa hoc magis debeat optari: ibi. Volo autem. Prima ad huc in duas: quod primo ostendit quid sit perfectio: secundo quid licitum. **g** Alligatus es. Circa primum dicit apostolus: **e** De vobis autem peccato. non bene. i. quod peccata continentem esse necessariam ad salutem: quod tante altitudinis perfectionis est quod pauci possunt eam attingere. vnde dicit saluator: mat. xix. Sunt eunuchi qui castrauerunt seipos propter regnum celorum qui potest capere capiat. q. d. pauci inueniuntur ad hoc idonei.

f Consilium autem dicitur. tanquam de meliori bono propter rationes supra dictas eodem ca. **g** Tanquam. i. se. a deo ut sim fidelis non solum in christianitatis statu: sed etiam in apostolatus: quem auctoritate et scientiam consulendi bene: propter quod subdit suum consilium. **d** Existimo ergo bonum esse. i. simpliciter continere. **i** Propter instantem necessitatem. i. ad curandum occupationes circa necessitatem vite presentis: que incubit coniugatis circa provisionem virorum et plures: per quas bene retrahit a bono contemplationis et diuine dilectionis. **k** Alligatus es. Hic dominus ostendit quod sit licitum. i. matrimonium contrahere et in dicto manere ideo dicit: **k** Alligatus es vir. non. quod solutus. quod forsitan caderes pro incontinentia: ex parte enim delectationem venereorum in actu coniugali reuertitur ad ea de facili. **l** Solutus es ab vxo. noli. i. vxorem. si potes continere quod est maius bonum: id non est dimittendum pro minori. **m** Si autem accipere. vir. non peccasti. quod hoc est licitum viro et etiam mulieri: ideo subdit: Si nupserit virgo etc. **n** Tribulationem tamen carnis habebunt homines. i. in matrimonio iuncti: quod inuenit eis anxietas metus et labor corporis circa provisionem sue domus et plures: et quod alter coniugum de facili suspicatur fraudem in altero de corpore: et sic anxietas in mente cuius anxietatis redundat fit in carne. **o** Ego autem

vobis pro. q. d. non solum ostendo vobis viam perfectionis que difficilis est in obseruatione continentis sed etiam in matrimonium ad quod licite et bene declinare potestis. **p** Docitaque. Hic dominus ostendit quod perfectio coniugum possit haberi aliquid modo a coniugatis. i. a licitis abstinentes quantum fieri potest bono modo: et ad superna tendendo: dicit igitur. **Docitaque dico fratres vos ad perfectionem neque inuitando.** **q** Tempus breue est. i. vite humane propter quod quilibet debet quantum potest ad perfectionem conari quod diuinitus tempus mercedis: id subdit: **r** Reliquum est que habent vxores: tanquam non habentes sunt: et que flent: tanquam non flentes: et que gaudent: tanquam non gaudentes: et que emunt: tanquam non possidentes: et que vtuntur hoc mundo: tanquam non vtantur. **Preterit. n.** figura huius mundi. **Volo autem vos sine sollicitudine esse.** **Qui sine vxore est sollicitus est que dñi sunt: quod placeat deo.** **Qui autem cum vxore est sollicitus est que sunt mundi: quod placeat vxori: et diuinus est.** **Et mulier inupta et vgo cogitat que dñi sunt: vt sit sancta corpore et spiritu.** **Que autem inupta est: cogitat que sunt mundi quod placeat viro.** **Porro hoc ad vtilitatem vestram dico:**

v Et qui gaudent. i. materiam gaudendi habent ex aliqua temporali prosperitate circa se prolem et familiarum contingente. **r** Tanquam non gaudentes. cogitando quod non multum est gaudendum nisi bonis spiritualibus et eternis prosperitas enim temporalis frequenter vergit in nocumetum. **y** Et qui emunt tanquam non possidentes. cogitando quod non habemus hic manentem quietatem sed futuram iniquitatem: **Hebr. xij. ca. 3** **Et qui vtuntur hoc mundo. i.** possunt vti bonis huius mundi eo quod sint diuites et in corpore famuli. **Et tanquam non vtantur accipiendo de bonis presentibus quantum minus potest fieri: salua tamen decetia status et personarum: et quia hec sunt difficilia: id subditur ad hoc ratio motiua cum dicit: **b** Preterit. n. figura huius mundi quia est in continua variabilitate: propter quod parum curandum est de bonis presentibus vite: quia nihil est ibi stabile: vel potest hoc referri ad finem mundi appropinquantem: tunc enim cessabit figura. i. cursus huius mundi: quod tamen manebit eius substantia. i. corpora celestia et elementa: id non dicit: **Preterit substantia huius mundi: sed eius figura.** **c** Volo autem hic ostendit dominus quod circa peccata sit magis eligendum quantum est de se. i. continentia virginalis que aufert mundum sollicitudinem et aiam eleuat ad cognitionem dei et eius dilectionem: et hoc est quod dicit: **e** Volo autem vos sine sollicitudine. loquendo de sollicitudine bona spiritualia impediende. **d** Qui autem sine vxore est sollicitus est que dñi sunt. i. bz aptitudinem vt sollicitus sit de bonis spiritualibus et eternis. **e** Qui autem cum vxore est sollicitus est que sunt mundi. ad prouidendum necessaria sibi familie et vxori. **f** Quod placeat viro. non solum pro dicta sollicitudine: sed etiam pro redditionem debiti. **g** Et diuinus est partim seruus mundo et partim deo: quod bene viuat in matrimonio. **h** Et mulier inupta quia idem est ex parte mulieris sicut ex parte viri: et propter dictis litera. **i** Porro hoc ad vtilitatem vestram dico. ostendendo vobis id quod est melius et magis eligibile potentibus continere.**

Epistola pauli

k Nō vt laqueū vobis iniūciā. qz nō dico hoc tāq; necel
sariū ad salutē: hoc. n. eēt illa qare infirmos qui nō possūt
pōnere. **l** Et ad id qd̄ honestū est. p̄nētia. n. ē bone
stissima. **m** Et qd̄ facultatem p̄beat sine impedimēto
cō dño obsecrādi. i. sacre seruendi quā facultatē p̄bet cō

tinētia auferēs im
pedimēta deo libe
re seruendi: q̄ fre
q̄nter p̄tingunt ex
p̄iūctōe infirmitatū
p̄pter solitudinē
ānerā circa t̄palia
z p̄ p̄dca. **n**

Si q̄s aut̄ turpem
h̄ic p̄n̄r ap̄ls agit
de virginū custodi
bus q̄ in p̄mitiua
ecc̄ia erāt patres
carnales z patres
sp̄iales. i. ep̄i q̄b
a parentib; trade
bant aliq̄ virgi
nes custodiende:
iḡt si custos virgi
nis postq̄ ipsa ve
nerit ad etatē adul
t̄a videat p̄ signa p̄
babilia ip̄am volū
tariā de v̄ginitate
suāda v̄s eā sic cu
stodire: sin aut̄ in
p̄tū tradere: z hoc
est qd̄ d̄: **n** Si
q̄s aut̄ turpē. i. ma
le gratiosum.

o Se videri existi
mat sup̄ v̄gine sua
.i. sup̄ virginē que
est in sua custodia.

q Et ita optet fieri. qz cursus t̄p̄is z etatis nō pōt impediri:
pōt aut̄ custos talis virginis male gratiosus videri dupli
citer. vno mō a v̄gine cui displicet a nuptijs r̄tardari: alio
mō ab alijs q̄ timet de lapsu v̄ginis cuius verēcūdia in cu
stodem reuertet: iō subdit: **r** Qd̄ vult. v̄go custodi
ta. **s** Faciat. infirmitatē v̄bedō: qz in hoc. **t** Non
peccat nec ei; custos peccat. **u** Mā q̄ statuit r̄. fir. de
custodia v̄ginis. **x** Nō ha. ne tradendi eaz nuptijs: qz
nō vidit eā ad hoc inclinari: nec timet de ei; lapsu verēcū
dari. **y** P̄tate aut̄ h̄is sue volūtatis. de custodia secu
ra v̄ginis. **z** Et h̄ iud̄. in cor. suo ser. vir. suā. absq; cō
iugio. **a** Benefacit seruās eā in statu p̄fectionis: p̄pter
qd̄ deducit: **b** Iḡt r̄. z p̄ l̄ra ex dictis. **c** Mulier
er. h̄ic vltimo agit de viduis. **d** Mulier alligata ē legi. i.
vinculo iugali. **e** Quāto t̄p̄e vir ei; viuūt. vita cor
porali. **f** Qz si si cor. vir ei; p̄ mortē corporā. **g** Li
berata ē a lege. i. dicto vinclo. **h** Qui vult nubat t̄m in
dño. i. dum t̄m vir sit fidelis: qz nō pōt h̄ere cū infideli.
i Beatior ergo erit si sic p̄mā. s̄m meū p̄siliū. i. in p̄nē
tia v̄dualit̄: tū qz sic p̄manēdo liberi; seruire pōt domino:
tū qz sc̄de nuptie sūt signū incōtinētie. **b** Puto aut̄ q
ego sp̄m dei habēa. Hoc aut̄ addit ad ostendēdū q̄ suo p̄sili
o sic credendū: nec dicit puto dubitatur: qz certus erat
p̄ reuelatōz sp̄m dei se h̄e: s̄ dicit hoc ad tollēda aliquoz
sactat̄ā ne se assereret p̄suptuose spiritū dei se h̄e: qz ne
scit dō vtrum amore vel odio dignus sit: ecclesiastes. ix.
Capitulum. viii.

Quis aut̄. Postq̄ ap̄ls coim̄tios instruit d̄ ma
trimonio: h̄ic p̄n̄r eos instruit d̄ eucharistie sacro.
Et diuidit in duas pres: qz p̄mo excludit vitiiū cō
trariū qd̄ est p̄cipatio mente ydolor: sc̄do accedit ad p
positū ostendēdū ca. xj. Pr̄ma in duas: qz p̄mo excludit p
cipatōis occasionē: sc̄do ipsam p̄cipatōem: ca. x. Pr̄

nō vt laqum vobis iniūciā
h ad id qd̄ honestū est: **m** et
qd̄ facultatē p̄beat: sine im
pedimēto dñm obsecrādi.
Si quis aut̄ turpē se vide
ri existimat sup̄virgine sua
q sit supra dulta: z ita optz
fieri: qd̄ vult faciat. **Non**
peccat si nubat. **Mā** q̄ sta
tuit in corde suo firm^o nō
h̄is necessitatē: potestatē
āt h̄is sue volūtatis: z h̄ iud̄
dicauit in corde suo serua
re virginē suam: bñ facit.
Igit z qui m̄rimonio iun
git virginē suā: bñ facit: et
q̄ nō iūgit: meli^o fac. **Mul**
lier alligata ē legi: quanto
t̄p̄e vir eius viuūt. **Qz** si cor
p̄morit vir ei;: liberata ē a
lege. **Cui** autē vult nubat:
t̄m in dño. **Beatior** autē

ma ad huc in duas. qz p̄mo excludit dictā occasionem:
sc̄do inducit ad oppositā p̄fectionē: ca. sequenti. Circa pr̄
mū sciendū q̄ inter corinthios erāt aliq̄ sc̄coli p̄gnosce
tes q̄ carnes ydolis imolate ex hoc nō p̄sequūt aliqua
p̄secratōem vt gentiles credebāt: nec aliqua inuidiciā

erit: si sic p̄manserit s̄m me
uz p̄siliū. **Puto** aut̄ qz ego
sp̄m dei habēa. **Ca. viii.**
O his aut̄ q̄ ydol sa
crificat̄ sc̄m: qz oēs
sciētiam habem. **Sciētia**
īstat: charitas v̄o edificat.
Si quis aut̄ se existimat sci
re aliquid: nō dū cognouit
quē admodū oporteat euz
sare. **S**i quis aut̄ diligit de
um: h̄ cognit^o est ab eo. **De**
esc̄is aut̄ q̄ ydolis imolant̄
sc̄m: qz nihil ē ydolu z in
mundo: z q̄ null^o deus nisi
vn^o. **Mā** et si sūt qui dicāt
dij: siue i celo siue i terra: si
quidem sunt dij multi z to
mini m̄tri: nobis t̄m vn^o de
us pater ex quo omnia: et
nos in illo: z vnus dñs h̄e
sus christus p̄ quez omnia

vt iudci estima
bāt: iō in differē
carnes imolataz
ydolis corā qui
buscūq; comede
bāt in cādalum
īfirimoz: z sic eo
ruz sc̄ia erit alijs
ocasio ruine: p̄
pter qd̄ sic ap̄ls
p̄cedit: qz p̄ de
clarat sc̄ias non
valere nisi sic or
dinata s̄m chari
tate: sc̄do d̄ ydo
laticis ostēdit ve
ritatem: ibi. **De**
esc̄is. tercō argu
it sc̄dalis atuz
temeritates: ibi.
Sz nō. Circa p̄
mū dicit: **a**
Debis aut̄ q̄ ydo
lis sa. sc̄m. i. qz
nullā p̄secratōz
aut inuidiciā cō
trahūt.
b Quia oēs sci
entiā dei h̄em?
videlicet q̄ ē vn^o
de creator ois z
qz ois creatura
ei; bona ē. **Sciē**
dūz t̄m qz ap̄ls h̄

loq̄ de corinthijs intelligentibus z non de simplicib;
vt parebit magis in sequentibus: z quia inter illos sc̄ie
tes aliqui habebant sciētia charitate ordinatā: aliqui
v̄o nō: iō s̄dit: **c** Sciētia īstat. i. sciētia sine charita
te facit sup̄bire **d** Charitas v̄o edificat. i. sc̄ia chari
tate ordinata ē ecc̄ie edificatiua. **e** Si quis aut̄ se exi.
sci. aliquid. i. p̄sumēs de sua sciētia: plus credit sc̄re se
q̄ sc̄iat in veritate. **f** Nō dū cog. quē ad. opoz. cū sc̄re
.i. de se sentire h̄uiliter z vti sua sciētia charitatiue: et
talis sciētia approbatur a deo: iō sequitur: **g** Si
quis aut̄ diligit deū. in cui; vera dilectōe includit pri
mi dilectō. **h** Sic cognit^o est ab eo. cognitōe appro
batōis. **i** De esc̄is aut̄. H̄ic p̄n̄r ostēdit veritatē de sa
crificio ydolorū q̄ dicunt̄ ydolaticā. **d** De esc̄is aut̄ que
ydolis imolant̄ sc̄m? nos magis intelligētes.

k Quia ni. ydo. est in mundo. Materia autē ydo
li est aliqua res: vt pote aurū z argentū lapis vel lignū:
s̄ pp̄ria ratio ydoli est q̄ sit representatiū dei. rep̄sen
tat autem falsū deum: z sic ydolu nihil est: falsū. n.
z non ens p̄uertunt sicut v̄ez z ens: quod aut̄ nihil est
nullam inmundiciā aut consecrationem potest dare
rei immolate. **l** Et q̄ nullus est deus nisi vnus. qz
natura diuina nō est multiplicabilis. **m** Mā et si se
q̄ dicant dij. r̄. q. d. hoc puenit ex deceptōe boim no
m̄ deitatis alijs a deo falso attribuentiū. **n** Nob
t̄m in veritate fidei existētib; . **o** vnus deus pa
ter omnium. per creationem: de quo subditur: **p**
Ex quo omnia sunt in effectu. **q** Et nos in illo. nō
solum s̄m esse nature qd̄ conseruat ab illo: sed s̄m esse
gratie: per quod speciali modo creatura rationalis ē
in illo. **r** Et vn^o dominus h̄esus christus. i. vnitate
p̄sonā nāe: qz nāz h̄z diuinā ab et̄no: z h̄iānā ex t̄p̄e
s Per quem omnia. producta sunt z subsistunt s̄m
diuinitatē: qz p̄ verbū diuinū qd̄ est fili^o oia s̄: Job. i.

Ad corinthios. I.

Dia p ipm sca futz in esse pnat. Hebre. f. ca. Portas oia vbo vtutis suc. r Et nos p ipm sum? spualit co stituti in esse gre. v Sed no. Dic pnr arguit teme ritate illoz q de sua scientia psumtes comedebat indiffe reter ydolaticar: qd videtes fideles simplices potissi me pueri de ge tibus credebant eos comedere ad modu gentiliu. f. in veneratone m ydoli: et exeplo eoz inducebat ad sic comedend: r sic pecca bae: qut reuerete tes ad ritu genti liu r p pscqns il li q sua scientia abutees simpli ces ad hoc indu cebant: r b e qd dicit: v Sed no in oibus. f. h. delib. r Est scientia. cognosce di q ydolum ni bil est r q nulla imudicia aut co secratoz pat car nib? imolatis: r de istis simplici bus subdit: y Quidam aut psci entia ydoli. i. cre detes q ydolu3 beat aliqd numi nis. 3 Aliq nre ydoli q ydolaticu maducant. i. qua si dnt aliqud psecratonis ab ydolo r in reueretia ydo li. a Et cofcicta eoz nu sit infirma. i. erronea. b Polluit. p petm. c Eca aut nos no comedat deo. i. no facit nos maioris meriti quatn e de se vl demeriti: io ibdit: v Neq. n. si n madu. deficiem? r. i. abstin tia a cibo imolato ydol? vl? a? comestio no facit nos de ficere a gra vel plicere in ea: sed intentio r mod? come dendi r abstinendi faciut deficere a gratia: sicut cu aliqs comedit intendit venerandi ydolu: put faciebnt sim plices xpiani: vel mo in discreto. put faciebnt scietes p sumptuos: talia faciut a gratia deficere: r hoc e qd dicit e Videte aut. i. diligenter attendite vos scietes. f Ne forte bec licentia via. i. scientia qua cognoscit ydo laticu esse licita ad maducadu quatn ex natura est rei. g Offendiculu fiat infirmis. i. offendere faciat infirmos v lignozates: r subdit modu p que faciebnt eos offede re. d. b Si em qd. i. simplex xpian? i. Videt eum q habet scientiam. pdicta de ydolaticis. k In ydolo recubentem. i. comedente in loco vbi comednt carnes ydolis imolate. l Nonne confictia eius cu sit infirma. i. ad cadendu pna. m Edificabit ad maducadu ydolaticu. i. ad maducadu in veneratone m ydoli. trabet. q. p. sic: q. credit sapietioze hoc mo come dere. n Perbit infirm? quodam ydolatrando. o In tua scientia frater. i. occasione tue scientie. p Propter quem xps mortu? est. ppter qd salus e? non esset sic ptenenda. q Sic at peccates r. i. tale pctm no e solus p. primu s etia p deo: ppter qd con cludit apls. r Quapropt si esca r. tal. n. abstinetia ad euitadu scadaln infirmoz e meritoza r etia neces saria ad salute: saltu quscq. doceat infirmos q tal come stio no e illicita. Ca. ix.

Non sum liber. Postq apls repbedit aliquozum in discretioez: bic pnr inducit eos ad pfectioez. f. vt a licitis abstinere ne infirmos scadalizent: r etia vt sibi r alijs magis pficiat p vtutis exeply: r p

7 nos p ipm. Syno i oibz e scia: Quidam at cu pscie tia vsq ne ydoli: qd ydola ticu maducant: r pscia ipo ruz cu sit infirma polluit: Eca at nos n pmedat do: Neq em si madu cauim? ab uderim?: testicem? Ci dete aut: ne forte h licetia via offendicly fiat infirmis? Si em qd viderit euz q h3 sciam? in ydolio recubetem: nonne pscia e? cu sit infirma edificabit ad maducadu ydolaticu: Et pibit infir m? in tua pscia frat: ppter que xps mortu? est: Sic at peccates i frs r putictes pscietiam eoz infirma in

mo ad hoc inducit ad pfectu sui exeplo: secudo curretuz in stadio ibi. Hec aut q bi. Circa pnu sciedu q apls se po nit alijs in exeply in hoc q licz bier ptece accipiendi su ptus ab alijs qb? pdicabat: tn abstinere victu qrens ex aprio labore vt magis pficeret in pdicatioe: p boc. n. ap

ipm peccatis. Quapropt si esca scadalizat fr em me um: no maducabo carnem i eternu: ne fratre meu sca dalizem. Ca. ix.

Non sum liber. Non sum aplos. Nonne xps ibm dnm nrm vidi? Nonne op meum vos estis in dno. Et si alijs no su apls: h tn vob sum. Na signaculu aplos mei vos estis in dno. Dea defensio apud eos q me in terrogat: hec e. Quqd no habemus potestate madu candi r bibendi? Quqd non habemus potestatem sororem mulierem? circudu cendi: sicut et ceteri apo stoli r fratres dnu? r cephas

parebat q no qre bat tpale lucruz: s salute aiaz: p boc etiam pcludebat via falsis aplis qui pdicabat causa te poralis lucri. Sic ergo pcedit: qz pmo declarat. pposi tu3: scdo remouet dubium: ibi. Non scriptu at. Prima in tres: qz pmo de clarat. ppositu au crouitate: scdo roe ibi. Si vos nobis. terco exeplo: ibi. Hecitis qbi qui. Primu aut decla rat triplici auctori tate. f. officij aplos: r vsu publici: r au crouitate veteris te stamenti. scda ibi. Quis militat. ter cia ibi. Mand scdz Circa pnu sciedu q aliqui maligna tes dicebat paulu no esse aplm eo q no fuit corporaliter

cum dno ihu. sicut alij apli: ideo primo declarat se ee aplm secundo. pbat intentu: ibi. Nunq. Circa pnu dicit. a Non sum liber. i. habens liberam pratem accipiendi sumptus p publicatde euangeli. q. dicat: imo habeo ro ne officij: de quo dicit. b Non sum aplos. q. d. imo. qz sum a deo missus ad pdicandu euangeliu. Actu. xij. Se gregate mibi barnaba r saulu r. c Nonne xpm bie. do. no. vidi. q. d. immo: quia in via cu appropinquaret va masco: vt aliqui dicunt: s no sit scriptu Act. ix. s soluz q audiuit eu loquent: quia no oia scripta sunt: vidit etiam in raptu que fuit excellentior visio q alioz aplos: qz vidit ipm in gloria sua ad dexteram patris sedente: fm q di cit Aug. q vidit diuina eentiam. vn. ij. Corinth. xij. ca. di cit se raptu fuisse vsq ad terciu celuz. Probat etia vleri? apostolatum suu p effectum. d. v Nonne opus meum. i. affectus mei apostolatus. e Vos estis in dno. i. pncipalr agente deo. q. d. immo: quia a me habuistis inuita fi dei: ideo dicit. f Et si alijs no sum apls r. q. d. r si alij vellet hoc negare: vos tn non potestis. g Na signa cu. apo. mei r. i. forma doctine xpi p me vobis e impssa sicut p alios aplos impssa est illis quibus pdicauerunt. h Dea defensio. i. aplos mei pbatio. i. Apd eos q me interrogant. tanq dubitantes de aplos meo. k Decest. f. vestra puerio ad fidem: me. l Nunqd. Dedarato officio sui aplos: bic pnr. offendit se habere pratem accipiendi sumptus ex cofuetudine alioz aplos. d. Nunquid non habemus pratem manducandi r bibe di. i. viuendi de bonis vestris. q. d. imo sicut apli alij de bo nis illorum quibus illi pdicauerunt. m Nunquid non habemus pratem sororem mulieres. i. matrona deuoram r fidelem. n Circuducendi. ad ministrandu nobis necessaria. q. d. immo: alique. n. mulieres deuote legunt secute fuisse xpm pdicantē de suis facultatibus ei ministrates. math. xxvj. r luce. viij. ca. r sic etia factu e alijs aplis post ascensionē xpi. io subdit. o Sicut r ceteri apli r fratres domini. i. eius cognati. f. iacobus r iudas r reliqui.

Epistola pauli

a Et cephas. i. petrus sic nominatus a xpo: Job. i.
b Aut solus ego et barnabas etc. q. d. nulla rō ē qre pue-
mur hac potestate quā habuerunt alij apli. **b** Quis
militat. **h**ic pñr. oñdit. ppositū auctoritate publici vsus et
rōnabilis dicēs: **c** Quis militat suis stipendijs vñq̄.
q. d. null? imo mi-
lites stipendia su-
mūt a p̄lo ēre quā
defēdūt. Itēz oñ-
dit in agricol' et gre-
gū pastorib? apo-
stoli vō fuerūt mi-
lites et hereticos in
surgētes: et vinea
dñi cultores et gre-
gis dñici pastores
p̄ter qd a p̄lo sū-
ptus eis debebāt

d Nunquid. **h**ic
pñr. oñdit. ppositū
auctoritate legi di-
vine. **d** Nun-
quid sū boiem. i. ex
auctoritate p̄fectu di-
nis hūane factū.
e Hec dico. i. q̄
p̄dicatōes sūptus
hīc debeant a p̄lo
q. d. imo: et hoc cū
auctoritate diuine
legi. **f** Scriptū
est. n. deute. xxxv.
g Nō alligab os
boni triturati. i. p̄-
dicatōri laboranti
in area dñi et q̄ sic
debeat p̄ncipaliter
intelligi oñdit. **d**
h Nunquid de bo-
ni cura ē deo. **l**ir-
ca qd sciendū q̄ licet diuina p̄videntia generaliter se extē-
dit ad oia quātūcūq̄: minima tñ intellectuali nā spēali mo-
do subicit. p̄vidētē diuine inguātū bz dñium sui act? et ca-
par est sup̄ie hūitūdis: et hō nō ē cura deo de bob? irra-
tionalib? qz nō sūt b? sūis capaces. **l**er autē diuina directi-
ua est in hūitūdinē sup̄iālē. p̄ter qd dicta veter' testamē-
ti sūt ad h referēda immediate q̄tū ad illa q̄ directe loquū-
tur de futura hūitūdinē: vel mediate in quantū corpalia fa-
cta veteris testamēti sūt figura noui: sū q̄ dicit sc̄. seq̄n-
ti. Omnia in figura contingebant illis: et hoc modo illud
p̄ceptum de ore bouis triturantis non alligando fuit fi-
gura de victu p̄dicatōris non denegando: nō dicit. **i**
An propter nos vtiq̄ bec dicit etc. q. d. imo: quia figura ē
p̄ter ipsum figuratum: sicut circulus ante tabernam p̄-
dēs est propter vinum in cellario existens. **k** Quoni-
am vñ in spe etc. i. in securitate accipiēdi sūptus: nō tñ p̄-
p̄ter spez: qz p̄mū p̄dicatōris nō ē sūmpt? ep̄alis s̄ fruct?
eterne beatitudinis: op̄at autē hic p̄dicatōr arātī inquan-
tū agit corda boim ad fidē suscipiēda: sicut arās trā agit
ad seminū susceptōem. Et similiter triturati inquantū
sua p̄dicatōe segregant boni a malis: sicut grana a pale-
is. **l** Si nos. **h**ic pñr. p̄bat apls p̄positū rōne triplici
p̄ma ē: **R**ationabile. n. ē q̄ cōicanti bona maiora cuius
mōi sūt sp̄ualia: administrēt minora que sūt corporalia:
sic autē ē in p̄posito: ergo etc. et hoc est: qd dicit: **l** Si nos
vobis sp̄ualia seminauim? et accipit hic si p̄ quia: **m**
Magnū ē si nos via carnalia metam? i. bona ad sustēta-
tionē carnis necessaria. q. d. nō: imo modici respectu bo-
ni qd vobis ministram?. **n** Si alij. **h**ic ponit ad hoc
secūda rō: qz p̄fendo apli accipiebāt sūptus et multo ma-
gis verū accipere poterāt: nō dicit. **o** Si alij. i. p̄fendo apli:
p Potestatis vestre. i. bonoz ep̄alium in ptate vestra
existentiū: **q** Participes sūt. inde viuēdo: **r** Qua

Aut sol' ego et barnabas:
nō hēmus ptatē hoc opan-
di? **Quis militat suis sti-**
pēdijs vñq̄? **Quis plātat**
vineā: et fructu eius non
edit? **Quis pascat gregem:**
et lacte gregi nō mandu-
cat? **Nūquid sūm boiez?** **hec**
dico? **An et lex hec nō dicit?**
Scriptū ē em̄ i lege moysi:
Nō alligab os boni tritu-
rati. **Nūquid de boui cura ē**
deus? **An p̄ter nos vtiq̄ h**
dicit? **Nā p̄ter nos scripta**
sūt: qm̄ debet i spe q̄ arat
arare: et q̄ triturat: i spe fru-
ctus p̄cipiēdi. **Si nos vo-**
bis sp̄ualia seminauimus:
magnū est si nos carnalia
via metam? **Si alij pote-**
statis v're p̄ncipes sūt: q̄
re nō potius nos? **S**: non
vsi sumus hac ptatē: **Sed**

re nō pot? nos. q. d. imo potioz rōne habem? **s**
Sz nō vsi sum? hac ptate. rōnib? sup̄apōsitis. **Sz qz**
possz aliq̄s dicere: iō apls sūptus nō accipit: qz nō in
dignit: iō remouet hoc. **v** **Sed oia sustinem? l** pe-
nuriā et labore ad victū acq̄rēdū. **v** **Hec qd offer-**
diculū. i. impedi-
mētū.

oia sustinem? ne qd offen-
diculū tēm? euāgelio xpi.
Rescit? qm̄ qui i sacrario
opāt: qd sacrario s̄ edūt?
Et q̄ altario tēseruūt euz
altario p̄ncipāt. **Ita et w**
min? ordinauit his q̄ euā-
gelium annūciāt: et euāge-
lio viuere. **Ego autē nullo**
hoz vsus sūz. **Nō aut scri-**
psi h: vt ita fiat i me. **Bo-**
nū ē em̄ mihi magi mori: q̄
vt gliaz meā quis euacuet:
Nā et si euāgelizauero nō
ē mihi glia. **Necessitas em̄**
mihi incūbit. **Ue. n. mihi**
ē: si nō euāgelizauero. **Si. n.**
volēs h ago: mercedē hēo:
si aut inuit? dispensatio
mihi credita est. **Que est g**
merces mea? **Et euāge-**
gelium p̄dicās: sine sumptu
ponā euāgelium vt nō abutar

t Dem? euā-
gelio xpi. i. p̄di-
catōi euāgelij:
p hoc. n. p̄duce-
bat via p̄dicā-
di falsis aposto-
lis p̄dicantibus
cā lucri tēpalis:
quoz p̄dicatio
erat impedimē-
tū veritatis euā-
gelice: qz admi-
scebāt falsa ve-
ris. **S**it tolleba-
tur impedimētū
tū ex pte corin-
thioz: qz forte
erant auari sal-
tes multi: p̄ter
qd minus liber-
ter r̄cepissent p̄-
dicatōz euāge-
lij: si sūmpt? ab
eis accepissent.
y **Rescitis. h**
p̄nter ponit ter-
cia rō: bz. n. hoc
rō naturalis vt
inde quis viuat
circa qd laborat
iō dicit. **y**
Rescitis. q. d.

eat scire debetis: immo qz hoc ē notoriū. **z** **Qui q̄**
in sacrario. i. in templo opant scilz sacerdotes et mini-
stri. **a** **Que de sa. sunt edunt. i. bñt inde victū: hoc**
em̄ erat cōe apud iudeos et gentiles. **b** **Ita et dñs**
ordinauit etc. vt p̄z mat. x. vbi de p̄dicatōribus dicit
Dignus est oparius cibo suo. c **Non scripsi. h**
pñr. apls remouet dubiū. **posset. n. aliquis credere q̄**
p̄dicta dixisset apls eo q̄ velle accipere sūmptus: iō hoc
remouet. **Et diuiditur in duas ptes: qz p̄ oñdit se nolle**
vti hac ptate: sc̄do q̄ vult magis alijs seruire: ibi. **Nā**
cum liber. **Circa primū dicit. c** **Nō aut scripsi bec.**
de ptate accipiēdi sūmptus. **d** **Et ita fiat i me.**
i. vt accipiā: et subdit rōnem. **d** **Bonū. n. em̄ mihi**
magis mori. i. minus malū est hoc: minus. n. malū re-
spectu maioris habet rōnem eligibilis et boni.
f **Et vt gliaz meā. i. mercedē quā expecto de p̄di-**
catōe euāgelij sine sūmptu rōnib? p̄dictis. **g** **Quis**
euacuet. q. d. hoc ē mihi malū maximū. **h** **Nā et si**
euāgelizauero. i. euāgelium p̄dicauero sup̄ accipiēdo.
i **Nō ē mihi glia. i. nō superogo: s̄ tñ impleo p̄ceptū**
mihi in iunctū: nō subdit: **k** **Necessitas mihi: incum-**
bit. ex p̄cepto xpi. **l** **Ue em̄ mihi est si nō euāgeliza-**
uero. ex omīssioe p̄cepti. **m** **Si em̄ vo. bec ago**
mer. habeo. inquantū deo obedio. **n** **Si aut inuitus**
sicut balaam bñdicebat p̄lo isrl: **Num. xxij. o** **Di-**
spensatō mihi credita est. i. p̄ficio alijs s̄ nō mihi: sicut
et p̄betie balaam p̄fecerūt alijs s̄ nō sibi. **p** **Que ē**
ergo merces mea. i. ex b̄do supererogatiōis et p̄dicatiōe
euāgelij r̄nder: **q** **Et euāgelium p̄dicās. sūmptus**
nō accipiēdo. **r** **Sine sūmptu ponā euāgelium. per**
hoc p̄cludens viā falsis aplis et p̄defendēs corinthios
vt p̄dictū est: nō subdit: **s** **Et nō abutar ptate mea**
operiēdo viam falsis ap̄stolis: et p̄cludēdo viam

Ad corinthios. I.

corinthios si sumptus acciperent. q. sic apli falsi audacius sumptus acciperent et frequenter predicarent inmiscendo verum falsam qd abuti predicatoe euangelica: et sic dicit apls: s. Et non abutar. i. non deum occasione alius abutendi: accipe. n. scriptus erat scitus sibi: vt pz p pdicta: s. abstinere erat superrogatis.

Ma cu liber. hic dnr ondit se oib' velle seruire et descendere in abscq' peccato: vt oes possit inducere ad salutem: dicit. e. Ma cu liber esse in oib' i. nulli' vobis cura obligat. v. **O**im me seruau feci. oib' gratis pdicando: et eoz infirmitatib' descendendo. Et factus su iudeis taq' iude. legalia obseruando: vt pote timothei circucidendo: act. xvj. in templo cu alijs iudeis se purificando: act. xxj. Circa obseruatoem so legaliu distinguit aug. tria tempora. Primum a tpe legis date vsq' ad morte xpi: et tunc illa obserua-

tio cadebat sub pcepto: iudeis tñ qd lex fuit data. tunc est a tpe euageliu publicati et tunc incipit: et tunc culla obseruato fuit mortifera: qz declarata e eoz cessato. secundu so tps fuit intermediu a passione xpi vsq' ad publicatoem euageliu: et illo tpe poterat ceremonialia obseruari a pueris de iudaismo: ita tñ qz non ponent ibi fide: crededo qz sine obseruatoe fides xpi no sufficeret ad salutem: et hoc mo paul' qd iudaismo erat puerus illo tpe legalia legis obseruasse. y. **H**is q sub lege s. i. samaritanis et saduceis: qz qm liberos moysi tñ recipiebant: qz vrie dicit lex apud hebreos. 3. Quasi sub lege. eem. descendendo eis quatu poterat tñ in licitis. a. **H**is q sine lege erat. i. gentilib' q lege scripta no hebant. b. **T**aq' sine lege eem. descendendo eis: qd tñ aboiabile videbat iudeis lege tenentib'. c. **C**u sine lege dei no eem. Tenebat em lege moysi qm ad moralia: q manet in lege nona in qua erat paulus: id subdit: s. in lege eem xpi re. sequit. e. **F**actus infirmus infirmus abstinedo a cibis licitis ad vitadu scadalū infirmoz vt pz ex supradictis: et vt oes stat' includat subdit. f. **O**ibus oia factus suz. oib' quatu licite possu descendendo: et caz ad h motiuu ondit. d. g. **O**ia aut facio pp euageliu. vt curat sine impedimto. h. **A**tpiceps ei' efficiar. s. pmissionu eius. s. gre i pnti et glie in futuro: qz pmittit in euagelio: Itē piceps ei'. i. meritozu recipienu euageliu p mea pdicatoe. i. **N**escitis. Postqz apls instruit corinthios ad pfectoem suip' ex emplo: hic dnr idē facit exemplo curritu in stadio et agonizantiu exercitio: q oia sui cursus et agonis impeditiua sollicitate deuitant: et oia p motiua diligēter curant: vita vo pns est qd a agonizato d' insulte' t'etationu: et qd a cursus ad beatitudine brauiū dicit igit. i. **N**escitis. q. d. imo qz hoc est notoriū. k. **S**z vnus accipit brauiū. q. d. ita et pauci de multis accipiunt brauiū eterne felicitatis: qz fidditer et pfeuerater currit p opa chari-

prate mea i euagelio? Ma cu liber ees ex oib' oim me seruū feci: vt ples lucrificare. Et fact' su iudeis taq' iude: vt iudeos lucraret: His q sub lege sūt: qz sub lege eem: cu ipe no eem sub lege: vt eos q sub lege erat lucrificare. His q sine lege erat' taq' sine lege eem: cu sine lege dei no eem: sed i lege ees xpi: vt lucrificare eos q sine lege erat' fctos su infirmis infirm' et vt infirmos lucrificare. Oib' oia factus sum: vt oes facerem saluos. Oia aut facio pp euageliu: vt piceps eius efficiar. Nescitis q hi qui in stadio currit: oes qdem currit: s. vn' accipit bra-

tatis. math. xx. Multi sūt vocati pauci et electi: ppter qd cludit. 1. Sic currite. fideliter et pfeueranter. m. Et pprehedatis. brauiū eterne vite. Cōsequenter ponit ex- emplū de agonizantibus. d. n. His qui in agone pte-

uiū: Sic currite: vt pprehedatis. His aut q i agone tendit ab oib' se abstinet et illi qdē vt corruptibiles corōnā accipiāt: nos at in corrupta. Ego igit sic curro: no qz i incertuz: sic pugno: no qz aerem vberans. Sz castigo corp' meū: et in seruitute redigo: ne forte cu alijs pdicauerim: ipere probus efficiar.

Capitulu. r.

Nolo em vos ignorare fratres. qm pns nostr' oes sub nube fuerit: et oes mare trāsierit: et oes in moyse baptizati sūt i nube et in mari. Et oes eadē escā spiritalē māducauerūt: et oes eundem potū spiritalē

debēt obedire. y. Ne forte cu alijs pdicaueris. eos inducedo ad opa pfectois. 3. Ppe reprobus efficiar per incautelā meā et t'etationē: licet em sciret se de misero electoz eē vt pdictu: tñ no debebat omittere aliqd d' ottingentibus ad salutē psequendam: quia sicut sub dei pdestinatione cadit talem esse saluandū: ita etiā cadunt media p qz psecuturus est salutem: vt quod sit p opa talium virtutum et hmo: ppter qd dicit. ij. De. j. Satagite vt per bona opera certa vocatoe vestram et electioez faciatis.

Capitulu. r.

Nolo vos ignorare fratres. Postqz apls respēdit corinthios circa picipatoez mense ydolorū datā ab aliq'bus ad occasionem: hic dnr excludit ipam picipatoez. Et diuidit in duas ptes: quia pmo declarat punitioē picipantiū: scdo ex hoc cludit ppositum: ibi. Propter qd. Circa pmo sciendū qz in exitu de egypto et multa bona pculit iplo isrl: vt pz in exo. et libro numeroz et tñ mlti tot beneficioz ingrati declinauerūt ad picipatoez mense ydolorū: vt pz exo. xxxij. Sed it' ppls māducare et bibere. s. de sacrificatis vitulo et atili: postea ydolo pbezo: Hume. xxv. ppter que et alia peccata fuerit gra uiter puniti. Sic ergo pcedit apls qz pmo dicta beneficia recollit scdo punitioez ingratoz ondit: ibi. Sed non in pluribus. terco ex dict' cautos nos reddidit. Itaqz Circa pmo dicit: a. Nolo. n. vos ignorare fratres. imo diligēter attendere. b. **O**m' pa. nri de egypto creantes. c. **O**es. tā boni qz mali. d. **S**ub nube fuerit. eos ptegentē estuz p dic. exo. xij. e. **E**t oes mare trāsierūt: exo. xij. f. **E**t oes in moyse. i. in ducatu moysi. g. **B**aptizati sūt. re. figuratiter tñ: qz trāsitus ille mar' et ptecto nub figura fuerit sacri baptismal. h. **E**t oes can. ef. re. s. māna: exo. xvj. qz di esca spūal: qz no vte nature s. diuine potētie fuit data: et qz fuit figura sacri eucharistie qd spūaliter nutrit. i. **E**t oes eundē potū spiritalē hiberunt. s. aquā de petra adductā virtute diuina: exo. xvij. ideo dī

Ab oib' se abstinet. qz ipeditur ipam. p. Illi q dem vt corruptibi lē re. q. d. si facit hoc ppter pale p. mū: mltō mag' de bem' hoc facere ppter eternuz abstineō ab oibus impedimētis nre salutis: et exercendo nos in oib' pmo. tiuis: id cludit de scapo. q. Ego igit sic curro. p viā charitat'. r. Mo qz in incertū. qz certus erat de sua beatitudine futura per diuinā reuelatoez ij. ad Timoth. iij. Reposita ē m corōna iusticie re. Sic pugno. Sz castigo corp' meū. reserendo carnis stimulu. Et in seruitute redigo. s. rōnis recte cu vires sensitiue

Epistola pauli

Postis spūalis: cū dē: **k** Bibebāt autē de spiritali. i. po-
tū datū spūali dūte. **l** Cōsequēte eos petra. i. petra eoz.
desiderijs obsequēte: dūte tñ diuina b pitate: dē etiā spūa-
lis: qz figurabat aquā grē p xpm dādam: iō subdit: **m**
Petra autē erat xps. f. figuratue eo mō loquēdi. quo ima-
go hercul' bercales
noiat n Sed
n in plib? hic pūr
ōndit pūitōz in g-
toz. v. Sz n plu-
eo. bñ. est deo. q. d.
licz bñificia ista cor
palia fuerūt oibus
cōia: n tñ iustificaf
grā: qd declarat q
effectū. d. o. Ma-
pstrati sūt in deser-
to. f. mlti eoz hōz-
ribili morte i signū
ire diuine: vt p3 de
explozatorib? nu-
me. xliij. z d cho-
re z sibi adherenti-
bus: Numc. xviij.
p Pecāt in fi. fa-
sūt nri. f. q sūter z
grau? pueniur si
de benchis dei in
lege noua collatis
ingrati fuerim? ad
petā reuertentes:
iō subdit: q Et
nō si. p. maloz
z. z p3 lra vsqz ibi
Quēadmodū scri-
ptū ē: Exo. xxxij.
r Sedē p. mādu. z bibere. in veneratōe vituli fabrica-
ti. s Et surrexerūt ludere. i. ydolatrare: qz in venera-
tionē vituli cātabāt in choro. t Neqz for. sicut q. ex
ipis. cū mulieribus madianitis: vt b3 numc. xviij. Et ceci-
derūt vna die. xliij. milia. Nec hoc est illud qd dicit nu-
me. xviij. q ceciderūt. xliij. milia: qz minor numer? inclu-
ditur in maiori: z ideo quod verum est de maiori etiam
verum est de minori. v Neqz tente. chulsum sicut
q. co. tētauerūt. exo. xvij. Tētantes em tēū tētauerūt xpm
fm dicitatē: q sic fuit tpe veteris testamēti etiā ante secula:
ppter quod dicit apls ad hebr. xij. Diesus xps heri z ho-
die. i. veteris testamēti ac noui testamēti tpe: Et ipse in se-
cula. i. in eternitate. r Et a serpentib? picrūt. Numc.
xviij. Neqz murmuraueritis. d. tēū. 3 Sicut qui-
dam murmurauerūt. vt p3 in exo. z libro numc. in plibus
locis. a Et picrūt ab exterminatore. i. ab angelo eos p-
curiēte extra terminos terre. pmissiōis. b Decāt oia
in fi. p. in illis. i. ad significadū q sic graui? fiet nobis si fu-
erim? similes eis: iō subdit: c Scripta sūt autē ad cor-
re. nram. Dicit. n. vulgariter q pulchater se castigat qui
exēplo alteri? se emendat. d In q3. fi. se. deuenērūt. b
duplīciter pōt expōit: vno modo q li quos referat ad ho-
mines nō. te. qd tps dicit esse finis mūdi: qz nō succedet
alia lex noue legi: z sic dī. s. Job. ij. ca. Nouissima hora ē.
igit sensus est: c Scripta sūt autē ad core. nō. in quos
fi. se. deuenērūt. i. in nos q sum? in vltima etate seculi: pte
qd ex punitōib? pcedentib? debemus corrigi. alio mō pōt
expōit: ita q li q3 referat ad tps veteris testamēti: z iun-
gat cū hoc noie fines: z sic est sensus: Scripta sūt autē ad
core. nram. f. antiquoz punitōes. In quos fines seculo-
riū deuenērūt. i. vt attendam? qliter p diuersa tpa pecca-
tores vitā pntē miserabiliter finierūt ppter pctā sua. e
Itaqz. h. dicit pñr ex p dicitis cautos nos reddidit. d. Itaqz.
q se existimat stare. in deo. ppter opa bona: z bñ dicit: Ex-
stimat. qz nescit bō vtz amore vel odio dign? sit: pōt tñ d
hoc bñe aliquā pieturā. f Videat ne cadat. ad impul-
sū tentationis z ppter defectū bñane fragilitatis: iō subdit

bibebāt. Bibebāt autē de spi-
ritali. psequente eos petra.
petra autē erat xps. Sz nō
i pluribus eoz bñplacitū est
deo. Nā pstrati sūt i deser-
to. hęc autē i figura facta sūt
nri? vt nō sim? pcupiscētes
maloz: sicut z illi pcupiscēt
Neqz ydolatre efficiamini
sic qdaz ex ipis: quē admo-
dū scriptū est: Sedit ppls
māducare z bibere: z surre-
xerūt ludere. Neqz fornice-
mur sicut qdam ex ipis for-
nicati sūt: z ceciderūt vna
die viginti tria milia. Ne-
qz tentem? xpm sicut qdaz
eoz tētauerūt. z a serpenti-
bus perierūt. Neqz mur-
muraueritis sicut qdā eo-

Tentatio vos nō apphēdat. z hō ducat vos in
sensuz z opatōez iō tētar nō est malū: s est vtilis. s est vtilis. s
ercitium si tērationi vtiliter resistat: ppter qd in pōna
viri pfecti dicit ps. xviij. Proba me dñe z tenta me. b
Nisi bñana. i. illa tēratō q nō pōt tēuitari totaliter ab-

rū murmurauerit: z peries-
rūt ab exterminatore. hęc
autē oia i figura ptingebāt
illis: scripta sūt autē ad cor-
reptōz nraz: in quos fines
scloz deuenērūt. Itaqz q
se existimat stare: videat
ne cadat. Tentatō vos nō
apphēdat: nisi bñana. fi-
delis autē deus ē: q nō pati-
etur vos tētari supra id qd
potest: s faciet etiā cū ten-
tatōe puentū: vt possitis
sustinere. Propter qd cha-
rissimi mihi fugite ab ydo-
loz cultura. Et prudenti-
bus loquor? vos ipsi iudica-
te qd dico. Salix bñdictō
nis cui bñdicimus: nō ē
cōicatio sanguinis xpi est.

boie in vita pñti
f. d pōt vema-
li. qz aut tēratō
ni ad pctā mor-
tale ducēt vale-
at hō resistere cū
adiutorio di on-
dit. v. i. Fi-
delis autē deus. in
pmissis implen-
dis. k Qui
non patiet vos
tē. vltra id qd po-
testis. qz pmissē
adiutoriu in tē-
tationibus possi-
tis si fideliter re-
currāt ad ipsuz:
iō subdit:

l S faciet eti-
az cū tēratōe p-
uentuz. vos tota-
liter adiuuās vt
ipā tentatōz vob
pueniat ad au-
gmetū meriti p
eius supacōez:
iō subdit. m
Et possitis susti-
nere. i. tērationi
bus pualere.

Propter qd charissimi. hęc pñr ex dicitis pcludit
apostolum. f. q picipatō mense ydoloz ē fugienda. Et
dicitur in duas ptes: qz primo facit apōstolum: secūdo
ōndit qliter imolatis ydolis sit vtenduz. Oia. Er-
ca pñm? facit talē rationē: Illud p qd sepamur a cor-
pore xpi mystico z iungimur dyabolo ē summe fugē-
dū: s picipatio mense ydoloz ē bñdū fugiēda. h
rationis pmo ponit pclusionē. d. o. Fugite ab ydo-
loz cultura. non solū vitādo ydolatrie actū: s etiā aus
occasionalē. p Et prudentib? hęc pñr ponit dicit
rationis vtilitē oñdes pmo q p picipatōem mense to-
mini xpi incorpamur: secūdo q p picipatōez mense ydo-
loz ab eo sepamur: abi. Quid ergo. tēratō q p b piaz
incremur: abi. An emalamur. Circa pñm caprat beni-
uolentiam audientib? et c? dicta meli? recipiāt dicens
p Et prudentibus loquor. qz tales sciūt de dicitis iudi-
care: iō subdit: q Vos ipsi iudicate qd dico. i. aduer-
tite veritatē eoz q sequūt: r Calix. hic accipit pti-
nēs p tēnto in calice: s Bñdictōis. tñ qz p dei be-
nedictōem psecrat tñ qz picipēs cū deuote benedictō-
nem dei p augmētū gratie pseqt: t Qui bñdicimus.
nos sacerdotes: qz psecratō ista fiat sola diuina virtu-
te: tñ sacerdotes. pferit psecratōis vba: z nō i psona ppa-
s i psona dei: z qz in hoc sunt eius mīstrī: d. p tanto bñ
dicere dicitur seu psecrare. v Nōne cōicatio sangui-
nis xpi ē. Circa quod scienduz q eu charistie sacm est
quoddam spirituale nutrimentū z ideo fit sub dupli-
specie. f. porus: z abi: quia vtrunqz requirit ad rationē
nutrimenti pfecti: tñ istud nutrimentū spirituale con-
trario mō se habet ad nutrimentū corporeale qm ad
hoc q corpale nutrimentū puerit in nutrītū: sed b
nutrimentū spirituale conuertit in se nutrītū: vnde
dicit Augustinus in persona huius sacramenti: Libi-
sum grandium non me mutabis in te sed tu mutabe-
ris in me. quia huius sacramēti perceptio percipientē
incorporat ipsi chūsto: z ideo perceptio huius calicis
est cōicatio sanguinis xpi z idē subdit de corpore.

Marginal notes on the right side of the page, including references to other parts of the text and commentary.

1^a 2^a 3^a 4^a 5^a 6^a 7^a 8^a 9^a 10^a 11^a 12^a 13^a 14^a 15^a 16^a 17^a 18^a 19^a 20^a 21^a 22^a 23^a 24^a 25^a 26^a 27^a 28^a 29^a 30^a 31^a 32^a 33^a 34^a 35^a 36^a 37^a 38^a 39^a 40^a 41^a 42^a 43^a 44^a 45^a 46^a 47^a 48^a 49^a 50^a 51^a 52^a 53^a 54^a 55^a 56^a 57^a 58^a 59^a 60^a 61^a 62^a 63^a 64^a 65^a 66^a 67^a 68^a 69^a 70^a 71^a 72^a 73^a 74^a 75^a 76^a 77^a 78^a 79^a 80^a 81^a 82^a 83^a 84^a 85^a 86^a 87^a 88^a 89^a 90^a 91^a 92^a 93^a 94^a 95^a 96^a 97^a 98^a 99^a 100^a

1^a 2^a 3^a 4^a 5^a 6^a 7^a 8^a 9^a 10^a 11^a 12^a 13^a 14^a 15^a 16^a 17^a 18^a 19^a 20^a 21^a 22^a 23^a 24^a 25^a 26^a 27^a 28^a 29^a 30^a 31^a 32^a 33^a 34^a 35^a 36^a 37^a 38^a 39^a 40^a 41^a 42^a 43^a 44^a 45^a 46^a 47^a 48^a 49^a 50^a 51^a 52^a 53^a 54^a 55^a 56^a 57^a 58^a 59^a 60^a 61^a 62^a 63^a 64^a 65^a 66^a 67^a 68^a 69^a 70^a 71^a 72^a 73^a 74^a 75^a 76^a 77^a 78^a 79^a 80^a 81^a 82^a 83^a 84^a 85^a 86^a 87^a 88^a 89^a 90^a 91^a 92^a 93^a 94^a 95^a 96^a 97^a 98^a 99^a 100^a

1^a 2^a 3^a 4^a 5^a 6^a 7^a 8^a 9^a 10^a 11^a 12^a 13^a 14^a 15^a 16^a 17^a 18^a 19^a 20^a 21^a 22^a 23^a 24^a 25^a 26^a 27^a 28^a 29^a 30^a 31^a 32^a 33^a 34^a 35^a 36^a 37^a 38^a 39^a 40^a 41^a 42^a 43^a 44^a 45^a 46^a 47^a 48^a 49^a 50^a 51^a 52^a 53^a 54^a 55^a 56^a 57^a 58^a 59^a 60^a 61^a 62^a 63^a 64^a 65^a 66^a 67^a 68^a 69^a 70^a 71^a 72^a 73^a 74^a 75^a 76^a 77^a 78^a 79^a 80^a 81^a 82^a 83^a 84^a 85^a 86^a 87^a 88^a 89^a 90^a 91^a 92^a 93^a 94^a 95^a 96^a 97^a 98^a 99^a 100^a

Et panis que frangim⁹. ad v^oadū fidelib⁹: licet em⁹ nō remaneat ibi substantia panis s⁹ t⁹ ei⁹ accidētia: nōminat t⁹ panis p⁹ter ei⁹ spēs remanētes. y Nōne p⁹icipatō corp⁹is d⁹ni. q. d. sic mō p⁹dicto: nō subditur: **Q⁹mn⁹ panis 7 v⁹nū cor. mul. sum⁹.** p. hoc. n. q. r⁹po incorpamur i b⁹ sacro: effici⁹mur panis v⁹n⁹ q⁹dā mō 7 v⁹nū corp⁹ in r⁹po. a **U**idete. h⁹ic p⁹nt⁹ de clarat q⁹d dicitur est p⁹ceptū d⁹ v⁹terit⁹ testam⁹to acceptū: in q⁹ facer dotes d⁹ hostiis oblati⁹ in altari v⁹uētes dicebāt p⁹icipes altaris 7 hoc ē q⁹d dicit⁹: a **U**idete isrl⁹ fm carne⁹z. i. fm obseruāti⁹as veteris legis q⁹ be. b⁹e. r. ca. dicit⁹ iustici⁹ carnis. b **N**ōne q⁹ edūt ho. par. sūt altaris. q. d. sic. r. ex hoc p⁹cludit a simili q⁹ p⁹cipientes corp⁹ 7 sanguinē x⁹i effici⁹nt p⁹icipes ip⁹ mō d⁹o. c **Q**uid ē. h⁹ic p⁹nt⁹ ondit q⁹ p⁹icipatōez mense ydolor⁹ effici⁹nt hoies p⁹icipes demoni⁹z: 7 p⁹ns a deo sepāt⁹ur. dicit igit⁹: **Q**uid ergo: dico q⁹ ydolis imolatū sit aliq⁹d r⁹. i. q. oblatuz ydolis et h⁹ obit aliq⁹ā scificatōez v⁹l mūdiciā. d **A**ut q⁹ ydolu sit aliq⁹d. q. d. nō dico hoc s⁹ magis p⁹trariū: vt p⁹ ex supradictis: ca. viij. e **S**ed q⁹ imolat gētes r⁹. i. s⁹ dico q⁹ imolata ydolis a gētib⁹: f **D**emoni⁹z immolat. tū q⁹ demones ad hoc inducebāt: tū q⁹ i ydolis n⁹sa dabant. g **E**t nō deo. s⁹ vero: q⁹d t⁹ erronee gentiles estimabāt ydola colentes: p⁹ter quod ydolu nihil est: vt onsum est. s⁹. viij. ca. licet materia ydoli sit res aliqua 7 etiā demō. h **N**olo aut⁹ vos so. fieri demoni⁹z. ydol⁹ immolādo: vel ydolatica in veneratiōz ydoli comedendo vel etiā comedēdo indiscrete infirmos fideles scādalizando: vt supradictū ē. viij. ca. vel etiam gentiles in errore suo p⁹ talē comestione p⁹firmādo: vt postea magis exp⁹mit⁹. i **N**ō po. ca. d⁹ni bibē s⁹. digne q⁹ vnit vos r⁹po. k **E**t calicē demoni⁹z. ali quo ditor⁹ modoz in q⁹bus ē mortale peccatū sepās nos a r⁹po: nō subdit⁹: l **N**ō po. mē. d⁹ni. p⁹ti. eē. p⁹ augmētū gratie q⁹d est effect⁹ facti eucharistie: m **E**t mense demoni⁹z. p⁹ cui⁹ p⁹icipatōez incurrit mortale peccatū gratie corruptiū. n **A**n emulamur. h⁹ic p⁹nt⁹ ponit b⁹ p⁹icipatōez pena: cū d⁹: **A**n emulamur. i. puo camus eū ad irā p⁹ talē p⁹icipatōez. q. d. sic: q⁹ sepamur ab eo: 7 cōiungimur eius aduersario. s. dyabolo: q⁹m irā ē appetitus vindictē: nō p⁹ hoc incurrim⁹ pena a deo infere dā. Et si dicat q⁹ poterimus eā euadere: hoc p⁹nt⁹ excludit. d. o **U**idēt for. i. sum⁹. q. d. nō: quia v⁹tut⁹ ē infinite: r⁹ sic nō poterim⁹ ei resistere. p **D**ia. h⁹ic p⁹nt⁹ ondit q⁹lter imolatis ydolis sit vtēdū. Et diuidit in duas p⁹tes: q⁹ h⁹ facit q⁹d dicit⁹ ē: scdo q⁹dā p⁹clusiōes inducit: ibi. Siue g⁹ mādū. Prima ad huc in duas: q⁹ p⁹mo ondit q⁹lter sit vtēdū corā in firmis fidelib⁹: se: cūdo corā gētib⁹: ibi. Si q⁹s vocat. Et sc⁹lus p⁹nt⁹ patet ex supradictis. viij. Comedere ydolatica nō ē illicitū

tū de natura rei: tū illicitū ē comedere cū scandalo infirmo: 7 hoc ē q⁹d dicit ap⁹l⁹: p **D**ia mibi licet. i. ydolaticū comedere ē mibi licitū de se: q **S**ed nō oia expediunt. mibi ad salutē: s⁹ mag⁹ impediūt eā: vt pote si mādū cauro ydolatica infirmū sciet⁹ scandalizādo: q⁹ hoc i⁹cludit p⁹emptum fraternē salut⁹: q⁹d est s⁹ charitatē p⁹mi. r **D**ia mibi licet. i. cibaria sit lege p⁹hibita sunt mibi licita: s **S**ed nō oia edificāt. i. p⁹mi: s⁹ magis edificānt aliq⁹ā. In p⁹ntiua em eccl⁹esia p⁹uer⁹si de iudaismo 7 adhuc i⁹ firmū scādalizabāt⁹ tur de tali comestione: p⁹ q⁹d in eorū p⁹ntia saltē erat ad r⁹ps abstine⁹do: nō subdit⁹: t **N**emo q⁹d suū ē q⁹rat. s⁹ q⁹d sibi placitū ē in talibus: v **S**ed q⁹d alteri⁹ abstine⁹do 7 euitādo scādalu ipsius. Et p⁹nt⁹ ondit q⁹lter comedere ydolaticū sit licitū. d. f **Q**uod in ma. v⁹it. i. vendit cōiter oibus. y **M**anducate. tāq⁹ licitū

nō oia expediūt **D**ia mibi licet: s⁹ nō oia edificāt **N**emo q⁹d suū ē q⁹rat: s⁹ q⁹d aliter⁹. **Q**uod i⁹ macello venit: māducate: nihil interrogātes p⁹ter p⁹sciaz. **D**ni est terra 7 plenitudo eius. **S**i q⁹s vocat vos infidelium ad cenā: 7 vult ire: oē q⁹d vobis aponit māducate: nihil interrogātes p⁹ter cōsciam. **S**i q⁹s at dixerit **N**on imolatū ē ydol: nolite māducare p⁹ter illū q⁹ iudicauit: 7 p⁹ter p⁹sciam. **C**ōscientiā aut⁹ dico: nō tuā s⁹ aliter⁹. **E**t q⁹d. n. libras mea iudicat ab aliena p⁹scietia: **S**i ego cum grā p⁹tipico: quid blasphemoz: p⁹ eo q⁹

et se: verūm potest fieri illicitū p⁹ter scandalum infirmo: r⁹mo subditur: 3 **N**ihil interrogātes. s. v⁹trū imolatū sit ydolis aut non. 3 **P**ropter p⁹scientia. s. fratris astantis infirmi: vt dicit glo. q⁹ scādalizaret ex tali comestione credendo q⁹ fieret in venerationē ydoli si comederet ydolaticū post talē certificatiōez: q⁹ an possit comedere licite p⁹bat per p⁹sc. r⁹itiū. a **D**ni est terra 7 plenitudo eius. i. animalia terrā replentia: 7 p⁹ns de se sunt mādū: quia d⁹ni nihil est imūduz nec imūdicia contrabūt per ydolum. b **S**i q⁹s. h⁹ic p⁹nt⁹ onditur qualiter vtēdū sit ydolaticū coram gentibus. d. **S**i q⁹s vo. vos infidelium ad cenam ex aliqua familiaritate 7 amicitia licita. c **E**t vultis ire. q. d. vobis licet quia non p⁹sumitur q⁹ ex tali vocatione velit vos ad infidelitatem suam trahere: imo frequenter factū est q⁹ firmi in fide sic vocati traherāt vocantes ad fidē. d **Q**uod vo. ap. manducate. tāq⁹ vobis licitū: q⁹ t⁹ potest fieri p⁹ accidēs illicitū: nō subdit⁹: e **N**ihil interro. p⁹ter sciam 7 cuiusmōi sit p⁹scia exprimetur postea: f **S**i q⁹s aut⁹. s. gentilis. g **D**ixerit h⁹imo. est ydo. nō. mā. p⁹ter illū q⁹ iudicauit. qui crederet vos comedere in venerationem ydoli sicut ipse: h **E**t p⁹ter p⁹scientia. 7 ondit cui⁹. s. p⁹sciaz. d. i **C**ōsciam at dico nō tuā. q⁹ tu scis cibū de se licitū: loquit⁹ em apl⁹us talia scitibus. vnde supra dixit: **E**t sapientib⁹ loquor. r⁹. k **S**ed alter⁹. s. gentilis iudicatis illud imolatū ē ydolis vel assistentis indicati: q⁹ vidēs peritū in lege xpiana talia comedere: gloriā de sua supstitōe 7 infirmabit⁹ tula magis q⁹ an: nō subdit⁹: l **E**t q⁹d em li. mea iudicat. q. d. nō ē rōnabile q⁹ ego sic abutar libtate comedendi talia q⁹ p⁹ hoc iudicer a gentib⁹ sicut ydolatra. m **S**i ego cū grā p⁹tipico. i. comedere possū talia cū grā p⁹tipico in secreto: n **Q**uid blasphemoz. i. quare expono me blasphemus gentiliū iudicatiū me ydolatra comedēdo corā eis o **P**ro eo q⁹ grās ago. i. p⁹ comestione quā possum licite facere cū dei grā p⁹tipico i corā absentia. q. d. merito rep⁹bē sibil⁹ eēz si talib⁹ iudicatis infidelium 7 blasphemus me expo-

Epistola pauli

nerē. p. Sive ergo. Hic ex p̄dictis infert p̄clusiones duas: p̄ma est respectu dicti cū dicit: Sive ergo manducatur sive bibatis. q̄d immediate p̄tinet ad sustentationes corporis. q̄d alid q̄d facit. q̄d ad alia negocia vos p̄tingētia: r. **Q**uia in gl̄iaz dei facite. tota em̄ creatura ordinat̄ ad deū sicut exercitus ad ducē: vt b̄i. xij. m̄ca. Exercit̄ autem b̄n̄ ordinatus p̄mo r̄ p̄ncipaliter q̄rit gl̄ozā duc̄ q̄d est victoria: r̄ eodē mō ois creatura r̄ potissime rōnalis in oib̄ opib̄ suis p̄mo r̄ p̄ncipaliter bet q̄rere gl̄iaz p̄di tois: sicut etiā videm̄ q̄ man̄ naturalit̄ se exponit absq̄ntiō p̄ p̄seruatōe capiti: p̄ponēs eū bonū p̄mo bono suo.

gras ago. Sive q̄ manducatur sive bibitis v̄l aliud q̄d facit: oia i gl̄ia dei facite. Sine offēsiōe estote iudeis r̄ gētib̄ r̄ eccl̄ie dei sic r̄ ego p̄ oia oib̄ placeo: nō q̄rens q̄d mihi v̄tile ē: s̄ q̄d mlt̄ v̄t salui fiāt. xj. **A**ditatores mei esto

Aditatores mei esto. Postq̄ apl̄s remouit a fidelibus illō q̄d d̄m̄ ē eucharistie factio. i. p̄ncipaliter mēse ydoloz: hic p̄nr̄ eos instruit d̄ sacro eucharistie. Circa q̄d p̄mo ponit p̄ambulū: sc̄do accedit ad p̄positū declarandū: ibi. Golo aut̄. Prima in duas: q̄ p̄mo ponit quādam generalē monitōez: sc̄do circa hoc ostēdit corinthios dispositōez: ibi. Laudo aut̄. Circa p̄mū sciendū q̄ inferiora naturaliter imitāt̄ superiora: r̄ in hoc ostēdit p̄fectio eoz: p̄mū aut̄ exēplar imitationis v̄t ē filii dei: Job. i. Dia p̄ ip̄m facta sūt. p̄pter q̄d oim̄ p̄fectō cōsistit in imitatione b̄ exēplaris: r̄ q̄ nō poterat a nobis videri in sua deitate: factus est b̄d vt nob̄ hoib̄ b̄n̄an̄ p̄beret exēplar visibile: r̄ sicut deitatis ei exēplar imitāt̄ p̄mo an gelus: r̄ sc̄do ceterē creature sic b̄n̄an̄itatis exēplar p̄mo p̄latis eccl̄ie p̄ponit̄ imitādū. Job. xij. Exēplū dedi vob̄ vt quē admodū ego feci ita r̄ vos faciatis: hoc. n. d̄m̄ fuit apl̄s quoz successores sūt ep̄i. xij. di. ca. in nouo testō. sc̄do plati r̄pi exēplo informati p̄ponit̄ fidelib̄ in exēplū: iō dicit apl̄s: a. **A**ditatores mei esto. q̄ sū vester apl̄s vt dicit̄ ē supra. r. ca. a. Sicut r̄ ego r̄pi. q̄ subdit̄ nō tenēt̄ platis obedire in q̄ntum deuiat̄ a r̄po. b. Laudo vos. Hic p̄nr̄ ponit̄ dispositō corinthios circa dicit̄ monitōez inter quos erant alij boni volētes de cōtentionib̄ alioz vt dicit̄ ē supra. r̄ fm̄ hoc v̄bū apl̄s intelligitur d̄m̄ scriose cū d̄i: b. Laudo aut̄ vos fratres q̄ per oia mei mēores estis. exēpla mea fideliter imitādō. c. Et sicut tra. vo. p̄ce. mea tenetis. hūiliter obediendo. Alij aut̄ erāt p̄tentiosi r̄ mali ordinati: r̄ fm̄ hoc v̄buz apl̄s intelligit̄ ironice: cui sensus l̄alis accipiendus ē p̄ p̄rium sicut sensus pabole p̄ sile sic ē sensus: Laudo vos r̄. i. vitu pero vos: q̄ nec imitami me exēplis: nec p̄cept̄ meis obeditis. Et hoc sc̄do mō exponit̄ gl̄o. cui p̄sonare videt̄ magis sequis litera. d. Golo aut̄. Hic p̄nr̄ apl̄s accedit ad p̄positū docēdo corinthios de sacro eucharistie. Et diuiditur in tres p̄tes: q̄ p̄mo redarguit errores eoz circa b̄n̄i sacri celebratōe: sc̄do declarat̄ b̄n̄i sacri dignitatē: ibi. Ego em̄. t̄rcō docet ritū p̄uenientē: ibi. Itaq̄ fr̄es. Prima ad buc̄ in tres: q̄ p̄mo resp̄dit̄ errorē eoz circa habitū: se

cūdo circa quictū: ibi. Hic aut̄ p̄cipio. t̄rcō circa abuz: ibi. Cōueniētibus igit̄ vobis. Prima ad buc̄i duas: q̄ p̄mo ponit̄ quoddā documētū ex quo resp̄dit̄o sequis sumit̄: sc̄do monitō subdit̄: ibi. Ois aut̄ vir. Circa p̄mū ponit̄ triplicē p̄p̄tōez: p̄ma ē hois ad r̄p̄m q̄ ē caput boim̄: iō hoim̄es p̄p̄ant̄ ad ip̄m sicut mēbra ad caput: r̄ b̄ q̄ duplici rōne: p̄ma accipit̄ ex p̄fectiōe: q̄ sicut i capite sunt oēs sens̄i solo tactu existente in aliis mēbris: sicut r̄po est gretie plenitudo. Job. i. ca. **A**ditū eum q̄ vnigenitū a patre plentū gre et dicit̄. in alijs ē

te: sic r̄ ego r̄pi. **L**audo aut̄ vos fratres q̄ p̄ oia mei mē mores estis: r̄ sic tradidi vobis p̄cepta mea tenet̄. Golo aut̄ vos scire q̄ ois viri caput r̄p̄c ē: caput aut̄ mulieris vir: caput v̄o r̄pi r̄. **O**is vir orās aut̄ p̄phetās velato capite deturpat ca

boib̄ sūt gratie singulares: sicut dicit̄ ca. sequenti: Alij p̄ ip̄m dāt̄ sermo sapientie: alij h̄mo sciētie r̄. sc̄da accipit̄ ex emmētia: q̄ sicut caput superminet̄ ceteris mēbris sic etiam r̄p̄s superminet̄ non solū hoibus s̄ etiam angelis: Ep̄c. j. Cōstituent̄ em̄ ad dexteram suaz in celestibus super oēm p̄ncipatū r̄ potestātē r̄. t̄rcia accipit̄ ex influentia: q̄ sicut caput in fluit̄ ceteris mēbris sensum r̄ motū corpalem: sic r̄p̄s in fluit̄ ceteris mēbris eccl̄ie sensū r̄ motū gratie: Coll. ij. Caput ex q̄ totum corpus p̄ nexum r̄ p̄ncipaliter subministrat̄ ē. q̄ta accipit̄ ex p̄p̄tate in natura quā b̄ caput ad membra: r̄ sicut r̄p̄s homo ad hoies: phil. ij. In similitudine hois factus r̄. r̄ hoc est q̄ dicit̄: Golo aut̄ vos scire fratres q̄ ois viri caput r̄p̄s est sc̄da cōpātō ē hois ad boiem: q̄ sili mō. e. Caput aut̄ mulier̄ vir: p̄mo rōne p̄fectiōis: q̄ vir ē p̄fectior rōe corp̄is: femia. n. ē mas occasionalis: vt dicit̄ philozophus libro de generatōe animalium. est etiā p̄fectior rōne aie: q̄ vnicitas prudētie maḡ viger̄ i viro q̄ i muliere. sc̄do rōe sup̄eminētie: v̄n̄ mulier̄ d̄i. Gen. ij. Sub viri p̄tate eris. t̄rcō rōe iusticie: q̄ vir i ḡt̄ m̄lies: r̄ q̄ in ope generatōis vir b̄ virtutē actiua: mulier̄ v̄o passiuā. q̄to rōne p̄uenientie in natura: q̄ vir r̄ mulier̄ differit̄ specie: iō d̄i: Caput aut̄ mulieris vir. t̄rcia p̄p̄tatio est r̄pi ad deū patre qui suo mō est caput filij fm̄ deitatis: excepta prima rōne supra ex p̄fectiōe: nō em̄ pater ē p̄fectior filio: verūm est p̄ncipū filij: r̄ sic b̄z quādā emmētia in q̄ntum nō est ex alio: in fluit̄ etiā q̄dam mō in filij in q̄ntum q̄d b̄z filius habet a patre nascendo: sunt etiā nō solū filies in natura: s̄ etiā v̄n̄i: distincti t̄p̄i in p̄sona. Si v̄o accipiat̄ p̄p̄tatio fm̄ b̄n̄an̄itatis: sic deus est caput r̄pi suo modo fm̄ quatuor p̄ditōes p̄missas: q̄ deus p̄fectior est in se: r̄p̄s in q̄ntum hō finite: superminet̄ etiam deus r̄po in q̄ntū hōi: vt creator creature: in fluit̄ etiā ei plenitudinē gratie: est etiā ibi similitudo nature in q̄ntum b̄n̄ana natura ē ad imaginē r̄ similitudinē dei facta: Gen. j. Faciam̄ hoies ad imaginē r̄ similitudinē dei: Caput v̄o r̄pi deus. f. **O**is vir. Premisso documētō: hic p̄nr̄ subditur monitio: cuius rō sumit̄ ex illo documētō. Et diuidit̄ i duas p̄tes: q̄ p̄mo ponit̄ monitio ex p̄te viri: sc̄do ex p̄te mulieris: ibi. Ois aut̄ mulier̄. Circa p̄mū considerandū q̄ vir assilens iudici debet dignitatē suam p̄ferre: deo aut̄ q̄ oim̄ iudex est assilite hō dupliciter v̄no mō orando: quia t̄m̄c b̄n̄ana refert ad deum: alio mō p̄betando r̄ tunc diuina refert ad homines: r̄ accipitur b̄ p̄phetare prout quis reuelata diuinitus alijs refert eccl̄ie ad edificationem. vnde supra illud: p̄phetas dicit̄ gl̄o. i. id est scripturas referans: quod est intelligē dum q̄ hoc fit in persona eccl̄ie: r̄ similiter dicendus de orare. Isti v̄o actus exerceri debent capite non velato: quia per hoc designatur q̄ exercens immediate

Aditatores mei esto. Postq̄ apl̄s remouit a fidelibus illō q̄d d̄m̄ ē eucharistie factio. i. p̄ncipaliter mēse ydoloz: hic p̄nr̄ eos instruit d̄ sacro eucharistie. Circa q̄d p̄mo ponit̄ p̄ambulū: sc̄do accedit ad p̄positū declarandū: ibi. Golo aut̄. Prima in duas: q̄ p̄mo ponit̄ quādam generalē monitōez: sc̄do circa hoc ostēdit corinthios dispositōez: ibi. Laudo aut̄. Circa p̄mū sciendū q̄ inferiora naturaliter imitāt̄ superiora: r̄ in hoc ostēdit p̄fectio eoz: p̄mū aut̄ exēplar imitationis v̄t ē filii dei: Job. i. Dia p̄ ip̄m facta sūt. p̄pter q̄d oim̄ p̄fectō cōsistit in imitatione b̄ exēplaris: r̄ q̄ nō poterat a nobis videri in sua deitate: factus est b̄d vt nob̄ hoib̄ b̄n̄an̄ p̄beret exēplar visibile: r̄ sicut deitatis ei exēplar imitāt̄ p̄mo an gelus: r̄ sc̄do ceterē creature sic b̄n̄an̄itatis exēplar p̄mo p̄latis eccl̄ie p̄ponit̄ imitādū. Job. xij. Exēplū dedi vob̄ vt quē admodū ego feci ita r̄ vos faciatis: hoc. n. d̄m̄ fuit apl̄s quoz successores sūt ep̄i. xij. di. ca. in nouo testō. sc̄do plati r̄pi exēplo informati p̄ponit̄ fidelib̄ in exēplū: iō dicit̄ apl̄s: a. **A**ditatores mei esto. q̄ sū vester apl̄s vt dicit̄ ē supra. r. ca. a. Sicut r̄ ego r̄pi. q̄ subdit̄ nō tenēt̄ platis obedire in q̄ntum deuiat̄ a r̄po. b. Laudo vos. Hic p̄nr̄ ponit̄ dispositō corinthios circa dicit̄ monitōez inter quos erant alij boni volētes de cōtentionib̄ alioz vt dicit̄ ē supra. r̄ fm̄ hoc v̄bū apl̄s intelligitur d̄m̄ scriose cū d̄i: b. Laudo aut̄ vos fratres q̄ per oia mei mēores estis. exēpla mea fideliter imitādō. c. Et sicut tra. vo. p̄ce. mea tenetis. hūiliter obediendo. Alij aut̄ erāt p̄tentiosi r̄ mali ordinati: r̄ fm̄ hoc v̄buz apl̄s intelligit̄ ironice: cui sensus l̄alis accipiendus ē p̄ p̄rium sicut sensus pabole p̄ sile sic ē sensus: Laudo vos r̄. i. vitu pero vos: q̄ nec imitami me exēplis: nec p̄cept̄ meis obeditis. Et hoc sc̄do mō exponit̄ gl̄o. cui p̄sonare videt̄ magis sequis litera. d. Golo aut̄. Hic p̄nr̄ apl̄s accedit ad p̄positū docēdo corinthios de sacro eucharistie. Et diuiditur in tres p̄tes: q̄ p̄mo redarguit errores eoz circa b̄n̄i sacri celebratōe: sc̄do declarat̄ b̄n̄i sacri dignitatē: ibi. Ego em̄. t̄rcō docet ritū p̄uenientē: ibi. Itaq̄ fr̄es. Prima ad buc̄ in tres: q̄ p̄mo resp̄dit̄ errorē eoz circa habitū: se

Ad corinthios. I.

subest deo: qz inter caput suū & deū nō ē velamētū me-
diū: sicut nec inter ecciam & deū: iō dī. f Omnis vir
ozans in psona eccie vt sacerdos psecrans. g Aut
pberas. eplam vel euāgelii seu lectōem in choro re-
ferens vñ aliqd bmoī. b Velato capite deturpat

caput suū. i. in-
tecceter exercet
talē actū: sicut
turpitudine cor-
poris p̄surgit ex
inordinatōe mē-
broy. nec obstat
p̄dictis q̄ aliq̄
decenter ozant
coopto capite i
secreto vñ vt sin-
gularis p̄sone:
qz talis cooper-
tio sic ad maio-
rē mentis quie-
tudinez: apls q̄
bicioquit d̄ orō-
ne facta publice
zin psona toni
eccie: & eadē rō-
ne ca que dicūt

put suū. Omnis aut mul-
lier ozans aut p̄betans nō
velato capite deturpat ca-
put suū. Anum est enim
ac si decaluetur. Naz si nō
velat mulier: tondeatur
Si vō turpe est mulieri tō-
teri aut decaluari velet ca-
put suū. Vir quidē nō
debz velare caput suū: qm̄
imago & gloria dei ē. mlier
autē glia viri ē. Nō. n. vir

in eccia a tota multitudine. sicut psalmi conuenienter
pnt cantari velato capite: qz verbus apli intelligit qm̄
aliquid ab vno cantat q̄ singulariter se deo p̄tante i
psona eccie. Sillr p̄dicās seu docēs in scolis f̄f̄er sacra
scripturā vt loquens in psona p̄ria: iō coopto capite
possunt conuenienter fieri talia. i Omnis autē. Dic
p̄r ponit monitōem ex p̄te mulieris. Et diuiditur in
tres ptes: qz primo facit qd̄ dictū ē. secundo ad hoc p
batōem inducit: ubi. Anū est. tercio iudiciū auctoribz
cōmittit: ubi. Vos ipsi iudicate. Circa primū dicit.

i Omnis aut mu. ozans aut p̄be. nō ve. ca. detur. ca.
suū. i. indecenter exercet talem actū vt p̄m̄ ē de capite
deturpatōe. Sz p̄tra hoc videt qd̄ dī. j. Lino. ij. Do-
cere aut mulieri nō p̄mitto. quid ergo p̄tinet ad eā ora-
re publice & p̄betare. Dicendū q̄ apls intelligit ubi de
sermōnationibus & doctrinatōibus publicis: bic
vō de orōnibus & informatōibus quas mulieres reli-
giose in suis collegiis faciunt que fierent indeceter ca-
pite non velato. k Anū. n. est. Dic p̄r ad p̄batio-
nē dicit iudicat triplicē rōnē: prima sumit p̄ cōpatōez
ad naturā humanā. Ad cuius euidentiā cōsiderādus
q̄ natura ceteris animalibz. p̄uidit sufficēter de auxi-
lius ad vitā cōseruandaz: vt de cornibus & vnguibus &
bmoī ad sui defensionē: de corio duro: pilis: plumis: et
bmoī p̄tra acris intēpericē: bec autē nō potuit facere ho-
mini p̄pter cōplexionis tēneritudinē: & qz natura hū-
ana nō est determinata ad vñ sicut ē natura brutoz
dedit sibi tñ talia imperfecta p̄ exercitātōem rōnis: & p̄
opatōem manū p̄ficienda: sicut natura dedit homini
capillos ad tegumentū capitis: sed qz hoc tegumentū
ē insufficientis: p̄ artē p̄ficat addens sibi aliud regumē-
tū: sic igif eadē rō videt de tegumento capitis natura-
li & artificiali. Naturale ē aut mulieri vt comā nutri-
at: bz. n. ad hoc dispositōez ex humiditate nature que
maior ē in mlieribus q̄ viris: p̄ter qd̄ quedā inclina-
tio naturalis est in mulieribus ad nutritōem come: p̄
pter qd̄ cōiter accidit q̄ mulieres plus student ad hoc
q̄ viri. Ex quo sequit p̄uenientius eē mulieres vt ve-
lamine capitis artificiali q̄ viros: iō deturpat caput
suū si nō velat: & hoc ē qd̄ dī. k Anū est. n. ac si de-
caluet. i. e. iudē rōnis ē & in cōuenientē ac si velamine na-
turali p̄uaref. q. d. si abijcit velamē artificiale pari rō-
ne abijciat naturale. Nec obstat q̄ sanctimoniales tō-
dunt: hoc. n. fit in signū q̄ inmediate rō dēspōsant: & a
sbiectōe viri liberant. Cōsequēter cōcludit. p̄positum
suū. d. l Si vō turpe ē mulieri tōteri aut decalua-
ri velet caput suū. q. d. qz hoc est turpe nisi in illis que

rpo desponsant vt dicitū ē iō indecens est q̄ sit sine vela-
mie capitis. m Vir quidē. Dic ponit scūda rō q̄ ac-
cipit ex cōpatōe viri ad deū: & ē rō talis: vir ē glia dei: mu-
lier autē glia viri: glia dei ē reuelāda: glia autē hoim occultā-
da: p̄ter qd̄ decēs ē caput in mulieribz velari: nō autē viri. p̄-
ma ps huius rōnis
ponit cum dī.
m Vir quidē nō
de. ve. ca. su. qz ima-
go & glia dei est. Est
autē imago dei imp-
fecta: qz in alia na-
tura: sic imago re-
gis in cera vel alia
materia: filius autē
regis ē imago eius
p̄fecta: & sicut sol? fili-
us dei ē imago pa-
tris p̄fecta. qz i ca-
dē natura: vir autē
imperfecta: p̄ter qd̄
magi dī: eē ad ima-
ginē dei q̄ ē? ima-
go Est etiā glia dei:
glia autē a claritate
dī quasi qdam cla-

ex muliere ē: s mulier ex vi-
ro. Et nō ē creat vir p̄-
pter mulierē: s mulier p̄-
virū. Ideo dī mulier vela-
men habere sup caput suū:
& p̄pter angelos. Verūta-
men neqz vir sine muliere:
neqz mulier sine viro i dño
Nam sicut mulier de viro
ita & vir per mulierē. Om-
nia autem ex deo. Vos ipsi
iudicate: & decet mulierem

ria. c. mutata in. g. Si igif accipit claritas dei qua bz in se
sic vir nō ē gloria dei: s magis cōuerso. Si aut accipiatur
claritas dei. i. vt ab ipa deriuata: sic bō est gloria dei: quia
claritas intellectus humani q̄ magis viget in viro q̄ mu-
liere deriuat a claritate dei: fm̄ illud psal. iiii. Signatū est
sup nos lumen vultus tui dñe. Cōsequēter p̄mitur ps
secunda cū dicit. n Mulier aut glo. vi. est. nō dicit ima-
go viri ad designandū q̄ tam vir q̄ mulier immediate se
ad imaginē dei fm̄ naturā intellectuāle: vir tñ p̄fectus vt
dicitur ē sed dicit q̄ ē gloria viri: qz deriuata ē a viro. gen.
ij. Nec vocabit virago. qz de viro suo sumpta ē: iō subdit
o Non. n. xē. Dic p̄r idē oñdī ex fine cū dicitur.
p Et nō est creatus vir p̄pter mulierē. s econuerso:
qz facta est in adiutorium viri: Gen. ij. & naturaliter sbie-
cta viro: velamē aut capitis est signū sbiectōnis: p̄ter
qd̄ cōcluditur: Ideo debet mulier & q̄ Et p̄ter an-
gelos. Dic p̄r ponit tercia rō: & scūda circa p̄dicta re-
mouetur dubitatio: ubi. Veruntamē. Nec tercia rō sumit-
ur ex cōpatōe ad angelos ceteribus fidelium assistentes:
fm̄ illud psal. cxxxvij. In conspectu angeloz psallam ti-
bi: p̄ter quod viri & mulieres decenter se debent habere
pro reuerentiā angeloz. Alio modo pōt exponi vt facer-
dotes dicantur bic angeli fm̄ illud malachie. ij. Labia sa-
cerdotum custodiunt scientiam: & legem ex ore eius req̄-
rant: angelus. n. dñi exercituum est. propter quod mulie-
res debent ozare velate: & viri ex aspectu non velataruz
ad concupiscentiam puocentur. r Veruntamē. Dic
remouet quoddam dubium: ex hoc em̄ quod dicit q̄ vir ē
gloria dei: & mulier gloria viri: possent aliq̄ credere q̄ mu-
lieres essent imp̄tinentes ad gloriā finalem: iō hoc re-
mouet p̄ hoc q̄ finalis cōsummatō que est p̄ gratiā & glo-
riā cor: respondet primē rerū p̄ductioni: p̄ter quod vir &
mulier simul pertinent ad finalem cōsummatōem per
gloriā sicut ad primam rerum p̄ductōem: & hoc est
quod dicitur. r Veruntamen neqz vir sine muliere. i.
yterqz pertinet ad gloriā & gratiā que sunt a domino
psal. lxxvij. Gratiam & gloriā dabit dominus.
s Nam sicut mulier de viro. primo facta ē: Gen. ij.
t Ita & vir per mulierem. postea processit per genera-
tionem naturalem. v Omnia autem ex deo. i. proce-
dunt tanq̄ ex principio effectiyo: & in ipso quiescunt sicut
in fine vltimo. r Vos ipsi. Dic consequēter apls cō-
mittit iudiciū eius qd̄ dicit auditoribus rōnabilibz. Et di-
uidit in duas ptes: qz primo facit qd̄ dictū ē. scdo p̄terio-
sos rēpmit: ubi. Siquis aut. Circa primū dicit. r
Vos ipsi iudicate. fm̄ rectum iudiciū rōnum. y De-
cet mulierē non velatā ozare deū. q. d. non: iō subditur.

Epistola pauli

¶ Nec natura ipsa docet vos. q. debeat sic orare: natura
vobis quod dicitur dei artificiatu: id dicitur in cognitione artis di-
vine: sicut artificiatu bois in cognitione artis humane: vide-
m? em q. mulier b? inclinatioe nate ad comā nutriēda: qz
ad hoc studet diligenter: nō sic aut vir: id dicit. b. **Qz**
vir qdē si comam
nū. i. gminia ē illi.
Per hoc em repu-
tat moll? r effemi-
nat? vñ dicit poe-
ta: Sicut pcul a no-
bis iuuenes vt fe-
mina cōpti. c.
Mulier vō si co-
mā nutriat glia est
illi. qz ē illi data ad
ornatū: id su b dicit:
v. **Am** capilli ei
p. velamie vati sūt
verūti qz hoc vela-
men est ipsectū: ad
dicit aliud p. artifi-
um vt supra dicitū
est. e. **Sic** h. Dic
pñr regimū super-
bos. d. **Sic** autē
vi. pte. esse. sub cla-
more volens con-
trariuz asserē. f. q.
mulieres sine vela-
mine debeat orare: sufficit sibi dicere qd seqt: f. **Mos**
s. comueri te iudeis. g. **Talē** p. sue. nō hēm? q. orant
capite nō velato. b. **Neqz** ecclia dei. f. de gentilib? col-
lecta: r hoc sufficere debet ne aliqz agat d. cōez ecclie p. sue
tudine: qz sicut dicit Aug? ad Cassilianū: In oibus in q.
bus nihil certi sacra scriptura diffinit mos ppli dei r insti-
tuta maior p. lege sūt bnda. i. **Hoc** at p. p. pio. Postqz
apls respēdit cōtribios i celebritate sacri eucharistie cir-
ca habitū hic pñr eos respēdit circa cōiuctū: nā in h. aliq.
se inordinate habebāt dicit igi: **Hoc** aut p. p. pio. qd seqt
k. **Nō** laudās. s. **reprobās**. l. **Qz** nō in meli? s. in de-
terius cōuenitis. ad ecclia vbi debet esse pcepto sacra-
menti eucharistie: r hoc est d. rōnem cuiuslibet congrega-
tōis: videm? em q. aialia eiusdē speciei r etiā aues cōgre-
gant ad inuicē ppter meli? s. ppter maiore securitatē r p.
lis educationē r mutuā p. solationē: similiter ciuitas q. est
boim pgregatō est ppter melius. f. ppter securitatē r indi-
gentie mutue reuelationē p diuersa artificia: indiget etiā
bō vestitu: armis: doctrina r similib? in quib? non sufficit
vñ artificiu s. multa requirūt: id r siliter pgregatō fidelū
in ecclia debet eē ppter melius in spūalibus aliter esset
reprobanda vt dicit **Esā. i.** Iniq sūt cēt? vestri: calēdas
vras r solennitates vestras odiunt aia mea r. h. aut erat
in cōtribiis: id subdit: m. **Primū** qdē pueniētibus
vobis r. i. dissensio ē primū malū inter vos vnde oritur
pcepto r alia mala. n. **Et** ex pte credo. dicit ex pte q.
aliq. cōtribioz erāt ad hoc pñi tñ nō oēs. o. **Man**
optet r hereses esse. i. vtile ē nō p. se: qz heresis ē mala sim-
pliciter: nec ex pte boim: s. ex pte dei dicitis ex hoc bonū:
qz sicut dicit aug? in encheridion: **Deus** adeo oipotēs est
r bon? q. nō sineret mala fieri nisi ex eis eliceret maiora bo-
na: sicut ex psecutōe tyrānoz elicit patientiā martyru
sic est in pposito: hereses. n. ex dei potētia dupliciter ordi-
nāt ad bonū: primō vt ex hoc veritas fidei mag? elucide-
turnā argumētis hereticoz fideles exercitant ad scrutā-
dū plenius illa q. sūt ad fidei defensionē: r ad qrenduz ra-
lia p. oronem a deo. scdo qz p. hereticoz psecutōez exami-
nant r pbant fideles sicut aux in fornace: r hoc ē quod
dicit: p. **Et** r q. pbati sūt. i. approbati a deo: q. **Ma**
nifesti sūt. in vobis p. distinctōem eoz ab alijs: ex silibus
causis dicit saluator math. xvij. **Necessē**. n. est vt veniat
scādala. r. **Cōueniētibus** g. **Dic** tēcō arguit apls cōtri-
bios de hoc q. male se habebant circa sacm eucharistie

nō velatā orare tēcō: **Mec**
ipsa natura docet vos. **Qd**
vir qdē si comā nutriat: igi
minia ē illi: mulier vō si co-
mā nutriat glia ē illi: qm
capilli p. velamie ei dati sūt
Sic aut videt pretiosus
eē: nos talē p. uetudine nō
hēm? neqz ecclia dei. **Hoc**
aut p. p. pio: nō laudās q. nō
in meli? s. in deteri? pueni-
tis. **P**. unū qdē pueniēti-
bus vobis i ecclia: audio
scissuras eē int vobis: r ex p-
te credo **Mā** optet r here-

q. tū ad cibū: qz aliq. eoz p. asū sumebāt cōp? xpi: sumē-
tes argumētū ex hoc q. rps p. cenā hoc sacm instituit
r discipulis dedit: qd tūc fuit rationabile: qz ibi debuit
inchoari veritas vbi cessauit figura: b? at sacri figura
fuit imolatō agni paschalis: r id p? illi? agni cū rps rō-

ses eē: vt r q. pbati sūt **ma**
nifesti sūt i vobis. **Cōue-**
nientibus g. vobis in vñ: iā
nō ē dñicā cenā māducare.
Unū q. s. n. suā cenā p. su-
mit ad māducādū **Et** ali-
us qdē esurit: ali? at ebri? ē
Mū qd vobis nō habetis
ad māducādū r bibēdum?
Aut eccliam dei p. tēnitis?
Et p. fūditis eos qui nō hnt?
Quid dicā vobis? **Laudo**
vos: in h. n. laudo. **Ego**. n.
accepti a dño qd et tradidi
vobis: quoniā dñs hiesus

nabiler instituit
hoc sacm. se-
cūdo vt ex loco
b? institutōis sa-
cramēti rps iret
ad passionē: cū?
medialē ē h. sa-
cramēti. tēcō. vt
ex hoc firm? ma-
neret in p. s. u.
cordib? discipu-
loz vltimo tra-
debat eis. **Pos-**
tea rōnabiler
statuit ecclia i re-
uerētiā tantū sa-
cramēti q. nō sa-
ma? nisi a ieu-
niis: nō solū ieu-
niis ecclie s. etiā
nature: qd solui-
tur p. o. illud qd
sumit p. modoz
cibi: r potius sine
per se nutriat vt

corpus mixtū: sive etiam cū alio sicut aqua pura: dies
aut incipit a media nocte: r ideo q. post mediā noctem
aliqd supserit dicto mō reddi? inidoneus ad sumēdū
hoc sacm: infirmi tñ ab hoc excusant. dicit igi: r
Cōuenientibus ergo vobis in vñ. ad p. p. andū eucha-
ristie sacm. s. **Iā** nō est dñicā cenā māducare: iā
nō licet vobis: r subdit cā cū dicit: r **Unū** q. s. n. em
suā cenā p. sumit ad māducādū an sup. nōne sacri: p.
gabant enim: sibi sua cibaria r potabant ad eccliaz co-
medētes anteqz sumerēt sacm: r sic diuites laute co-
medebant r bibebāt. paupes aut esuriebat: dicit:
v. **Alius** qdē m. s. hnt r. In hoc erat etiā cōtemp-
ecclie q. p. secrata est diuinis vsib? ppter qd nō ē talib?
applicandū dicit: r **Unū** qd vobis nō habetis
ad māducādū r bibēdū. i. vobis nō p. secratas in q.
bus debent exeri talia p. uia: y. **Aut** eccliam
dei p. tēnitis. bi accipiat aut p. certe: q. si diceret ceritu-
dinaliter est in hoc p. emptus ecclie. 3. **Et** p. fūditi-
tis eos qui nō hnt. s. paupes nō hntes qd. cōmēderēt
boneste corā tanta multitudine a. **Quid** dicā vobis
sup hoc factū. b. **Laudo** vos. interrogati: r re-
spondet: c. In hoc nō laudo. imo vitio mī? di-
cendo plus significat. d. **Ego** em. Postqz apls resp-
bendit cōtribioz errores circa eucharistie celebra-
tē: hic pñr ondit hui? sacri dignitatē. **Et** diuidit i dual
partes: quia pmo facit quod dicitū est: scdo fideles ad
reuerēter sumēdū hoc sacramētū inducit: bi. **Ita**
qz r. Circa primū p. mittit auctoritatē ei? quod dictu-
rus est: quia non fantastice vcl humana p. s. u. p. rione cō-
ficiū est: s. a dño reuelatū: r hoc ē qd dicit: d. **Ego**
em accepti a dño. imbi reuelante. **Qd** r tradidi vobis.
Cōsequēter ondit institutōem quo ad corpus. d. a.
Quoniam dñs hiesus. Circa quod sciendū q. sicut in
vita corporali primō est generatio: scundo genitū nu-
tritio: sic in vita spiritali p. cedit baptisimus qui est
spiritalis generatio: et sequitur eucharistia que ē spi-
ritualis nutritio: in generatio vō naturalis generas
non coniungitur genitio s. substantiam sed s. vñ vir-
tutem: in nutritioe vō cib? coniungit nutritio scdm sub-
stantiam: r similiter in vita spūali cibus in sacramē-
to baptisimi solum est scdm virtutem: sed in sacramē-
to eucharistie qd est alimentū spūale ē s. substantiā:

Ad corinthios. I.

quod autem ibi xps sub specie panis et vini ne fidelibus
est horribile si carne humana et sanguine fuerent in propria
specie: ne infidelibus esset verisibile: et ut meritum augere
tur hominum creditum quod sub specie panis et vini corpus
xpi et sanguis continentur. **D**at etiam hoc factum sub duplici spe
cie. s. panis et vi
ni: ut per hoc pfe
cte spual' effectio
designet: et quod est
memoriale passio
nis xpi in quo san
guis fuit separa
tus a corpore: pro eo quod
primo tangit insti
tutio b' sacri q
tu ad corp' siue
carne: scdo q
tu ad sanguine: ibi.
Siliter et calices
Circa hunc dicit
a. **Q**uoniam dñs n'r
infectus xps. q est
institutor sacroz et nō alius: b In q nocte tradeba
tur. ut sic p' institutio b' sacri iter ad passionē ratōe
p'dicta: c **A**ccipit panē. ut per hoc designaret volun
tate se ire ad passionē: cui' hoc factum est memoriale:
d **G**ras agēs. ut doceret nos in oibus deo grās agē.
e **F**regit. nō anq' verba p'secratiois pferret sed p'. vñ
cū dicit: **F**regit. anticipādo dicit: q' p'secrauit ut nos in sa
cerdos nō pferet vba p'secratiois in p'sona p'pria: s in p
sona xpi: **M**atth. x. xvj. dicit: **A**ccipit panes et bñdixit
et. de qua bñdictione ap'ls mentōz nō fecit: q' **M**atth. p
illā nihil aliud intellexit q' p'lationem verbor'. s. hoc ē
corpus meū. **S**ciendū etiā q' cū subdit: **F**regit: nō ē in
telligendum q' corp' suū fregit: q' nō est in sacro frangi
bili mō: s fregit species panis remanētes. **f** **E**t dicit
accipite et manducate. in hoc igit' tangit vsus b' sa
cramēti qd a fidelibus sumit: ut xps p' augmentū gratie
magis incorporet. **g** **H**oc ē corpus meū. ista sūt p'se
cratiois vba: et sensus: **H**oc ē corpus meū. i. p'tentū sub
bis speciebus panis est v'z corp' meū: qd sit v'ute di
uina p' ueritate substantie panis in v'z corp' xpi: so
lus accidentibus remanētibz: qd sit diuinit' ne caro
xpi sub p'pria specie qd videret horrendū si a fidelibus
sumeret. **h** **Q**uoniam aut' v'us diuina hoc agere possit declara
tur: **A**gentia em' creata q' materia p'supponit substan
tia manere trāsmutat' accidētia exteriora in accidentia
li mutata: siliter manere materia trāsmutant' substan
tialē formā in generatōe: agens hō diuinū materiaz
nō p'supponit cū sit eius effect' nō vñ p'positū ex mate
ria et forma substantiali quere pōt in aliud accidenti
bus remanentibus diuina virtute subsistētia eis dāte
hec aut' quersio fit subito in fine. p'latōis verbor': q' tūc
habent sensum p'fectū et effectū: efficiūt em' qd figurāt.
Unde p'siderandū q' hoc factum p'ficiat in p'secratioe ma
terie nō in vsu ipsius. **A**lia hō sacra nō p'ficiūt in cōse
cratioe materie s in vsu: sicut baptisim' et p'scramētū nō
p'ficiūt in bñdictione aq' et ch'ismatis: s in ablutōe et vñ
ctōe cū determinatis verbor' formis. **b** **H**oc factum in
meā p'memoratioē. q' factum hoc est memoriale dñice
passiois. **i** **S**iliter. **D**ic dñr agitur d' institutioe sa
cramēti eucharistie q' tu ad sanguine: q' sicut xps puer
tit panē in corpus suū: ita et vinū in sanguine: v'z n'q' n.
est de p'fectōe hui' sacri: tum q' p' v'z n'q' s'it exp'mit' p'
fecte passio xpi cui' est memoriale: tū q' v'z n'q' signifi
cat p'fecte refectionem. **H**ec ē intelligendū q' iste due cō
secratioes. s. panis et vini mutuo se expectēt et dixerūt
aliq' q' p' p'secratioem panis imēdiatē aq' p'secratioem
vini sacerdos oñdit ipso hostiā adorandā: qd nō fieret
nisi v'z corp' xpi ibi eēt. **A**ctū nō ē ibi v'z corp' xpi
sine sanguine: q' corp' ē ibi ex v' p'secratiois: sanguis
aut' ex p'comitātia reali: sicut deitas et aia. **S**i hō in tri
duo mot' xpi qñ sanguis erat effusus a corp'e et aia se

In q nocte tradebat: **acc**
ipit panē: **et** grās agēs **f**re
git et dixit: **A**ccipite et mā
ducate. **H**oc ē corp' meuz
qd p vobis tradet' **H**oc fa
cite in meā p'memoratiōem.
Siliter et calicē: postq' ce
nauit: dicens: **D**ic calix nō
uū testamētū ē in meo sangui

patā: aliq's ap'loz p'secraffet nō ibi fuisset tūc sanguis vel
aia: tñ fuisset ibi deitas q' semp erat cū corp'e: q' nūq' diuina
sit qd semel aff'p'it. dicit igit' ap'osto'us: **S**iliter et ca
licē. i. vinū in calice p'tentū p'secrauit in sanguine suū. **k**
Postq' cenauit. in quo tangit institutiois hora rōe supra
dicta. d. **l** **H**ic
calix. i. p'tentū in b
calice. **m** **H**o
uū testm. vetus. n.
testm p'mittebat
bōa corp'alia: nō
uū aut' p'mittit to
na sp'ualia: de q' di
cit hieremias. p'be
ta. xxj. **E**cce dies
veniet dicit dñs: et
feriā domui isrl' et
domui iuda fedus
nouū: s' fm pactuz
qd pepigi cū p'ub'
v'z n'c. **n** **E**st in
meo sanguine **U**er'

ne. **H**oc facite q'ntiescūq'
bibetis: in meā cōmemo
ratōē **Q**uotiescūq'. n. mādu
cabit' panē hūc: et calicē bi
bet' mortē dñi annūciabit'
o **q**uoniam v'z n'q' q' cūq'
māducauerit panē: et bibe
rit calicē dñi indigne: re
erit corp'is et sanguinis dñi

est testm fuit p'scramētū p' asp'ctōē sanguis victimē b'vca
lis: ut babetur **E**xo. xxij. nouū hō testm sanguinis ch'isti
effusione: ut dicit ap'ls hebr. ix. ca. per hoc oñdit excellen
tiam noui testamēti. **L**ucas hō eadem verba cōsecratio
nis sanguinis ponit. xxij. ca. nisi q' addit: qui p' vobis fuit
detur: fuit enim discipulus pauli ap'ostoli: et eum secutus
fuit scribendo euangeliū: **M**atth. xvj. dicitur: **H**ic ē san
guis meus. et vnde dixerunt aliqui q' quocūq' p'verbōz
istoz in canone scriptoz p'feratur sit p'secratio: tamē me
lius dicitur q' illis solis verbis p'secratio p'ficiatur quibus
v'itur ecclia ex traditione ap'ostolor' instructa. **P**aul'. n.
et euangeliste intendebant recitare verba quantum p'tinent
ad historice rationem: non autem fm q' p'tinent ad efficiē
dum consecrationem: sed ecclia primitiua illa habebat
in occulto. p'pter f' fideles: fm q' dicit dionysius vti. ca. ce
lestis hierarchie. **o** **H**oc facite. et. per hoc iniungit
ecclie huius sacri vsus: debet aut' apponi aqua: quia pro
babile est q' dñs ap'posuit: in terra em' illa p'pter vini forti
tudinem consuetū est semp' bibere vinū cum aqua. **p**
In meam cōmemoratiōē. **C**ōsecratio. n. vini sp'itualitē
reputat' effusioē sanguis xpi. consequenter ap'ls exponit v'
ba xpi. d. **q** **Q**uotiescūq'. n. man. pa. hūc. dicit panē
p'pter species panis remanētes: hūc p'pter idē nūero corp'
xpi significatū et p'tentū. **r** **M**ortē dñi annūciabitis.
ip'sam reputādo p' hoc factum. **s** **Q**uoniam veniat. ad iu
dicium: per qd dāt intelligi q' celebratō b' sacri nō defici
et in ecclia vsq' ad finē mūdi. vñ dicit saluator' matth.
vlti. **E**cce vobiscū sum oibus diebus vsq' ad cōsumatōē
seculi. q' in hoc sacro est tot' xps fm hūanitate et dicitates
ut patet in p'cedentibus. **t** **I**raque. **O**stenfa dignitate
hui' sacri: hic p'nt' ap'ls inducit fideles ad debitaz et sum
ptionem. **U**t diuidit in duas: q' primo oñdit piculū indi
gne sumentū: scdo adhibet remediū: ibi. **P**robet aut'. **C**ir
ca primū dicit: **t** **I**raque q'cūq' mā. pa. hūc. et. i. hoc fa
cramētū in quo sub specie panis cōtinet' v'z corp' xpi: et
sub specie vini verus sanguis ei'. **v** **I**ndigne. q' indi
gnitas tripliciter pōt cōtingere. **U**no modo ex ipsa cele
bratiōe: ut si q's nō obfuerit ritū a xpo institutū offerendo
aliū panem q' de tritico: et aliud vinū q' de vite: et siliter si
nō obfuerit instituta ecclie circa eucharistie cōsecratioem.
Alio mō ex pte celebratis vel sumētis hoc factum sumen
do. s. cū volūrate peccādi mortaliter d' futuro vel impen
tens de p'terito. **U** **R**ecus erit corp'is et sanguis dñi.
glo. penas mortis xpi exoluet. i. punietur ac si xpm occi
derit: quod non est intelligendū fm equalitate: s fm quā
dam similitudine: maius enim peccatum est agendo con
tra hūanitate xpi in specie. p'pria q' in aliena: q' hoc est
contemptibilis et horribilius: ut q' iudei occidētes xpm
moti fuerit ex odio et inuidia que notabiliter aggrauaue
runt peccatum. **A**lio modo accipitur indignitas ex parte
sumētis: ex defectu devotōis: v'z p'p' quia distracta mētē

Epistola pauli

ex occupatōe t'paliū accedit ad h' sacm: bitualiter tñ re-
tinet debetā reuerentiā: 2 tal' indignitas nō facit sumentes
reū corpis 2 sanguis dñi: impedit tñ fructū sacramti saltē
in pte. Cōtra dicta arguit aliqui dicētes q' pctōres actu
pnt accedē ad h' sacm: sicut infirm' actu ad medicamētū:
s' h' nō valet: q' si
cut baptisū? daf
ad regeneranduz
in vita spūali sic cu
charistia ad nutritiō
dñi regeneratū: ni-
bil autē nutrit nisi
viniū. n. de aia. ppe
qd in sumētib' hoc
sacm requirit vita
grē. a Probet
aut. h'c pnt adhi-
bet remediū cōtra
dictū piculū. Et de
indit in duas ptes
q' pmo facit pposi-
tum: scōdo declarat
quoddā dictū: ubi. Jo. Circa p'mū dicit: a Probet at
seipm hō: 7 sic
te pane illo edat 7 de calice
bibat. Qui em māducat
7 bibit indigne: iudiciū se
bi māducat 7 bibit: nō di-
iudicās cor 2 p' dñi. Jo. in-
ter vos mlti infirm' 7 imbe-
cilles 7 tormūt mlti. Q' si
nosmetipos diiudicarem?:

Probet at seipm hō: 7 sic te pane illo edat 7 de calice bibat. Qui em māducat 7 bibit indigne: iudiciū se bi māducat 7 bibit: nō diiudicās cor 2 p' dñi. Jo. inter vos mlti infirm' 7 imbecilles 7 tormūt mlti. Q' si nosmetipos diiudicarem? :
a Probet at seipm hō. p'pā sciētā diligēter examinādo 2 emūdādo b Et sic de pane illo edat 2 de calice fructuose pōt h' sacm sumere: sit autē hic mērio de duplici specie: nā in p'mitiua ecclia sic dabat fidelibus: s' ppter piculū effusōis sangui- nis mō daf tñ sub specie panis: sacrosos tñ celebrās ac cipit sub vtraq' specie nō tñ p se h' etiā p alijs. c Qui n. māducat 7 bibit indigne. mō. s. dicit: d Iudiciū sibi māducat 7 bibit. i. ad suā p'denatōem sumit. e Ad diiudicās corp' dñi. i. nō discernēs ab alijs cibis: sumens eodē mō sicut alios cibos. s' ptra hoc videt qd d' Job. viij. Qui māducat me vinit ppter me. Ad qd dicitur q' intelligit de dignē māducātib' tñ. Sciendū etiā q' ex hoc verbo dicit aliq' q' hoc sacm est frequēter sumēdū ad vitā grē p'nuādādam 2 augmētandā. Alij autē atēdētes di- gnitate sacramti 2 indigne sumētū piculū: dicit q' rari- us est sumēdū. Aug' autem neutz vitupar: q' vtrūq' bñ pōt fieri: sicut zachēus recepit hospitiō suo dñm gaudēs: luce. xij. 2 centurio repulit eū ab hospitiō suo. d. Dñe non sū dign' vt intres sub tectū meū 2c. matth. viij. 2 vtrunq' laudat: p'mū em pcedit ex amore: scdm ex reuerentiā 2 ti more: amor aut simpliciter pponitur timor: iō frequētātō b' sacri est simpliciter melior: vtrūq' qd est simplr meli? nō ē semp meli? q' tū ad aliq' ppter ei' indispositō: ppe qd q'libet debet diligēter p'siderare in seipō quē effectuz bear' b' sacri frequēs susceptō: q' si ex hoc crescat seruo: de uotōis 2 potētiā resistēdi peccatis: frequētādū ē hoc sacra mentū: sū aut rari' ē sumēdū. f Jo inter vos. Dicit pnt manifestat quoddā dictū. f. q' sumēs indigne iudiciū sibi māducat 7 bibit. Ad cui' euidentia scēdūz q' si de oia mala p'sentialit' puniret nihil futuro iudicō resuaref: ite- ruz si nulla mala puniret in pnti ei' puidētia nulla boib' videret: neutz ē pueniēs: iō aliq' reseruat futuro iudicō puniēda 2 aliq' punit in pnti: 2 maxie circa p'ncipiū ligis lationis videt pueniēs tal' punitō: vt ex terroze aliq' indu- canē ad obseruatiā: sicut cro. xxxij. d' Post legislatōem imēdiate mltā milia boim occisa fuerit i vituli p'stat' ado- ratōne. 2 sicut in p'mitiua ecclia p' lationē legis noue per spm auarias 2 sabbira puniti fuerūt subita morte p pec- cato furti 2 mēdaciū: vt ex terroze aliq' a p'similibus caue- rēt: Act. v. 2 sicut in p'mitiua ecclia fuerūt mlti puniti ter- ribiliter ex eadem cā pter indignā susceptōz hui' sacri: 2 p hoc manifestat iudiciū dei: ppter qd dicitur. f Ideo. i. ppter indignā eucharistie sūptiones: s' Inter vos mlti infirm' i. puniti diuinit' infirmitate corporali: b Et imbecilles. longa valitudine laborātes. i Et tormūt mlti. somno mortis corporalis a deo subito interfecti. k Q' si nosmetipos diiudicarem? : scias n'as exami- nādo 2 purgādo an sūptōez sacri: l Nō vtiq' iudica- remur. i. puniēmur a dño p modū talē. Moranduz vō q' apls in boniungit se alijs: nō q' cēt culpabilis: s' ostēdēs

se iūctū eē cū eis charitate. m Dū iudicamur autē a dño. i. punimur dicit mō: n Corripimur. q' talis pena ad correctōez inducī: 2 h' duplr vno mō ad cor- rectōem nō punitōz qñ punitō est ad mortē corpalem Alio mō ad correctōem punitōz 2 etiā nō punitōz. s. qñ punitō est p infirmitatē 2 im- becillitatē. o Et nō cū h' mū- do. i. cūz boibus mūdanevuentibus: p Dā- nemur. s. eterna liter. q' Itaq' dicit vltio p'du- dic apls intentū r'ducēdo fideles ad debitiū modū. v. q' Itaq' frēs mei cū pue- nitis in ecclia: r Ad mandu- cādū. i. ad sumēdū hoc sacm: s Inuicē expecta- te vt sil' sumatis: q' sacm ē eccliasitice vnitatis. t Siq's esurit. nō potēs hoc expectare: v Domi mā- ducet. cibos suos cōmunes: postmodū tñ eucharistia nō sumptur' eodē die: poterit tñ in alia. cōcabant em fideles cōiter q' dicit in p'mitiua ecclia. r Et nō est iudiciū conueniatis. i. ad damnatōez vram. y Ce- tera aut cū venero. ad vos: z Disponā ex quo p'z q' ecclia multa tenet ex ordinatiōe apostolor' que tamen in sacra scriptura non habentur expresse: ppter quod sequenda est p'suetudo eccliesic.

In ca. xj. vbi dicitur in postilla: Quia sicut caput in fluit ceteris membris sensum. **A**dditio. Circa in fluit grē 2 capite xpo in mēbris ecclie duo p'siderant: qz vnu corripit sensul. f. h' des. nā sicut p sensuz recte dispositū cognoscūt sensibilia q' naturaliter p'tinent ad corpis sustentatiōē seu seruatōz: sic p fide cognoscūt credibilia que p'ti- nent ad salutē anime. Aliud vō corripit motul. f. cha- ritas: sicut em p motū corpale rōnabiliter ordinatum hō tendit ad ea q' sūt natur' sibi pueniētia: sic p stu- rez charitatis hō tendit in finem sibi supernatural' pue- nientem. In eodem ca. vbi dicit in postilla: Verum- tamen est p'ncipiū filiū: 2 sic habet quandā eminentiaz in quantum nō ē ex alio. **A**dditio. **A**mentia videt importare seu sonare quādā inegalitatem: 2 iō diuis psonis q' oio sit coe- que 2 coeqlēs nō videt securū posse attribui emi- nentiā vni p'sone respectu alterius. **E**t hoc aut q' pater nō est ab alio filiū aut est a patre: bñ dicitū q' in diu- nis sit ordo originis tñ absq' p'ortate: vt in p'ma parte. q. xliij. arti. iij. in corpe gōis: 2 similiter absq' p'eminen- tia: nā filiū p generatiōez ptingit ad habēdū eandēz perfectionē nature que est in patre 2c. **R**eplia. **I**n ca. xij. dicit postil. Scdm p'patōem p'fectōis filiū esse eqlem p'ri: sed fm p'patōem originis pa- ter by aliq' eminentiā: qz nō ē ab alio. **B**urgū. dicit non esse securū vti termino emmētic in diuuis et p'ioris 2 posterioris. **S**z hoc est cōtra bñm bylanū. i. de trinitate circa mediū vbi ponit p'tra arrianā here- sim asserētē filiiū impare pū dicēs: Quis p' fm au- ctoritatē generatiōis sit filio maior: fili' tñ fm vni cō- fessionē non est patre minor. **D**e ordine originis p'io- ri 2 posteriori eiusdem ordinis in diuinis: dicit beatus aug' in de triplici bāb'aculo: In patria videbim' quō pater p'cedit origine filiū. s' 2 grandis est disputatō de hoc ordine inter scholam fratru' minor' 2 p'dicator' q' nō sunt p'cētis p'positi.

Epistola pauli ad romanos...
Epistola pauli ad galatas...
Epistola pauli ad corinthios...
Epistola pauli ad thessalonicenses...
Epistola pauli ad timotheum...
Epistola pauli ad philemonem...
Epistola pauli ad hebraeos...
Epistola pauli ad romanos...
Epistola pauli ad galatas...
Epistola pauli ad corinthios...
Epistola pauli ad thessalonicenses...
Epistola pauli ad timotheum...
Epistola pauli ad philemonem...
Epistola pauli ad hebraeos...

Ad corinthios. I.

De spiritualibus aut. Postquam apostolus per eam. Ca. xii. dicitur est de tribus sacramentis in quibus errabat corinthios. scilicet baptismum in simonio: eucharistia: hic pater tractat de gratia que continetur in sacramentis. Et dividit in duas partes: quia primo ponit intentionem: secundo persequitur ibi

Scitis. Circa primum ponit intentionem dicens: a De spiritualibus aut. i. dicitur a deo datus. b Nolo vos ignorare fratres. i. intendo vos instruere: quia sicut dicit seneca: Magnam ignorantiam generat est ignorare beneficia accepta. c Scitis. Hic persequitur intentionem. Et dividit in duas: quia primo ponit

De Spiritibus. Ca. xii. Nolo vos ignorare fratres. Scitis autem quoniam cum gentes essetis ad similitudinem muta putabamini: euntes. Ideo notum vobis facio: quod nemo in spiritu dei loquitur: anathema hiesu. Et nemo potest dicere dominus hiesu: nisi in spiritu sancto. Divisiones vero gratiarum sunt: id est autem spiritus.

generali: secundo persequitur in speciali: ubi divisiones duo. Circa primum ponit gratiam ex tribus: primo quia sine ea non videtur peccatum mortale: et quantum ad hoc dicit: c Scitis enim cum gentes essetis. i. gentilitate viventes absque dei gratia. d Ad similitudinem muta adoranda. e Prout dicebamini euntes. et dicit: Dicebamini. in similitudinem demonum vel per pravam inclinationem: vel horum persuasionem. secundo ponit gratiam gratiarum: quia per ipsam vitam peccatum mortale: et quantum ad hoc dicit: f Non notum vobis facio. i. spiritus dei loquitur. dicitur ana. hiesu. i. blasphemiam contra spiritum: et accipit blasphemiam large. per peccatum mortale: i. quod est quidam blasphemiam dei in quantum seipsum ab eo: nec propter hoc dicitur sequitur quod homo gratia hiesu sit impeccabilis: quia non necessitas ad vitandam gratiam: et sic ex proprio defectu potest peccare mortaliter: et sic non operatur ex gratia: propter quod notabiliter dicit apostolus: g Nemo in spiritu dei loquitur. i. gratia spiritualis sancti utentis. dicitur verbo vel facto: h Anathema hiesu. i. quod dicitur separatim a proprio: anathema enim separatim importat. tunc ponit gratiam gratiarum ex hoc quod nullus sine ea potest bonum meritum operari: et quantum ad hoc subdit: i Et nemo potest dicere dominus hiesu. nisi in spiritu sancto. Et hoc videtur quod dicit saluatum mat. vii. Non omnis qui dicit domine domine intrabit in regnum celorum. gratia vero ad illud introducit ergo potest quis dicere nomen hiesu absque gratia. Dicitur quod aliquis potest dicere in spiritu sancto aliquid dupliciter. uno modo spiritu sancto mouente non tamen habito: et hoc motio duplex est. una per generalem influxum: et hoc modo dicit ambrosius. quod de veritate a quocumque dicitur a spiritu sancto est. alia per influxum specialem: et maxime in his que excedunt facultatem nature: et hoc modo balaam multa verba futura predicavit: numc. xliiij. et cayphas prophetavit quod hiesus moriturus erat per gentem: Ioan. vi. alio modo dicitur aliquid in spiritu sancto ipso mouente et habito per gratiam in mente: et hoc modo intelligitur dicitur apostolus: i Nemo potest dicere dominus hiesus. nisi vere: ita quod hiesus sit vere ceteris ipsius dominus et ipse seruus eius: quod non potest esse sine spiritu sancto ipsum inhabitante per gratiam: et mouente ipsum saltem per influentiam generalem: et hoc etiam requiritur in omni opere merito: in quo facto se dicit homo seruus hiesu christi: cum dominum veraciter cognoscens. k Divisiones. Hic consequenter apostolus persequitur intentionem de gratiis in speciali: et primo de dicitur gratie gratis date dicitur: secundo de charitatis que idem est cum gratia gratum faciente: vel bene inseparabiliter eam annexa: sequitur ca. tunc operatur gratias grati datus ad invicem. xliij. ca. Prima in duas: quia primo distinguit gratias gratis datas in quodam generali: secundo magis in speciali: ubi. Anicius. Circa primum considerandum quod gratia gratum faciens principaliter datur propter bonum illius cui datur. i. vel eum dignum faciat vita beata. Gratia vero gratis data datur principaliter propter bonum ecclesie et non illius

cui datur: sicut tamen proprie vel linguarum et bonorum que aliqui dant non habentibus gratiam gratum faciente: ad tale vero utilitate requiritur facultas loquendi et operandi que datur per donum gratie: utpote per donum linguarum ut possit aliquis fide predicare gentibus diuersorum idiomatum: et per donum miraculorum ad fidei promouendam: et sic de alijs gratiis gratis datur que aliqui dant bonis malis enim quod dicit saluator. Mat. vii. Multi dicunt mihi in die illa domine domine in nomine tuo prophetamus: et in nomine tuo demonia eiecimus: et in nomine tuo multas virtutes fecimus: et tunc confitebor illis: quia non cognouit vos. Qui sedecite a me omnes qui operamini iniquitatem. igitur quantum ad illa bona facultate loquitur di vel operandi adverte

Et divisiones ministrarum sunt: id est autem dominus. Et divisiones operarum sunt: id est vero te? que operatur omnia in oibus. Unicuique autem datur manifestatio spiritus: ad utilitatem. Alij quidem per spiritum datur sermo sapientie: alij autem sermo scientie secundum eundem spiritum. Alteri fides: eodem spiritu. Alij gratia sanitatum in uno spiritu

litem ecclesie presentia: dicit apostolus: k Divisiones vero gratiarum sunt. quia plures sunt tales ut videbitur infra. l Eodem autem spiritus. quia perfectiones que sunt in creaturis diuisim in deo sunt diuisim: secundo requiritur auctoritas que habetur per ministerium: ut per apostolorum: sacerdotum et bonorum: et quantum ad hoc dicit: m Et divisiones in se sunt idem autem dominus. cum omnia seruunt. tunc requiritur operum executio: et quantum ad hoc subdit: n Et divisiones operationum sunt. in eodem enim officio ut apostolatus et boni unus plus alio operatur: ut paulus dicit de seipso. i. Cor. xv. Amplius illis oibus laborauit: sed sicut in una gratia: utpote prophetia vel gratia miraculorum: unus alio plus abundat. o Idem vero deus qui operatur omnia in oibus. effectus enim prime cause necessario requiritur in omni effectu aliarum causarum. p Anicius. Hic consequenter accedit ad distinctionem dictorum magis in speciali: et primo gratiarum: secundo ministrarum: ubi. Et quasdam quidem. Prima adhuc in duas: quia primo ponit gratiarum distinctionem: secundo adhibet similitudinem eam. Sicut enim corpus. Circa primum dicit: p Unicuique enim datur. maius spiritus. i. gratia gratis data per quam spiritus sanctus manifestatur: datur. q Ad utilitatem. scilicet ecclesie ut predictus est. r Alij quidem per spiritum datur sermo sapientie. Circa istam distinctionem considerandum quod sicut dicitur est gratie gratis date datur ad utilitatem ecclesie: quod potissime fit per doctrinam: quantum ad ea que sunt fidei: ad quod tria requiruntur: primum est cognitio diuinorum: secundo confirmatio eorum: et tunc debita probatio bonorum. Quantum ad primum tria sunt necessaria: primum est quod principia sunt certissima: et quantum ad hoc ponitur: s Sermo sapientie. que est cognitio diuinorum ex articulis fidei sequentibus. tunc est cognitio effectuum per quos interdum oportet causas manifestare: et quantum ad hoc ponitur. t Fides que est certitudo de rebus inuisibilibus que supponuntur ut principia catholice doctrine. vii di. bebr. xj. Fides est substantia sperandarum rerum argumentum non apparentium. et accipitur hic certitudo euidentie sed adherentie. unde secundus philosophus dicitur finem fidem dixit: Fides est ignote rei miranda certitudo. sed in eo cognitio conclusionum principalium ex dictis principijs sequentibus: et quantum ad hoc dicitur: v Sermo scientie. que est cognitio rerum humanarum: quia inuisibilia dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur: Roma. j. Circa secundum quod est confirmatio doctrine catholice sciendum quod in his que subsunt romani nali confirmatio est per argumenta ex principijs euidentibus deducta. In his autem que sunt supra rationem diuinitus reuelata: confirmatio est per ea que sunt diuine virtutis propria: et hoc fit dupliciter: uno modo quando confirmatio fidei fit operum miraculorum: et hoc fit ad salutem cor porum: et quantum ad hoc ponitur. a Gratia sanitatum

Epistola pauli

sue ordinē ad solā diuine prātis manifestatōes: vt statio solis vli aliqd bñmōi: 7 q̄tū ad hoc pōit. b Opato vir tutū. Alio mō qñ ad p̄firmatōem fidei manifestat aliqd occētū qd̄ scire solū? dē ē p̄p̄nū: sicut sūt p̄tingentia futura 7 q̄tū ad hoc pōit. c Prop̄hetia. vli cordū occēta: fm

q̄ dī. j. Regū. xvj. Hō videt ea q̄ patēt. deus aut̄ intue tur cor: 7 q̄tū ad hoc dicitur

d Discretō spiri tuū. Circa terciū qd̄ est facultas p̄ nunciandi alijs ea q̄ sunt doctrine ca / ebolice duo r̄ q̄rūt s. facultas ideoma tis vt p̄nūciās pos sit a q̄buscuq; in telligi 7 fm hoc dī. e Genera lingua rū. 7 cognitō sent̄

corū q̄ p̄ferēda s̄: 7 q̄tū ad hoc ponitur f̄ Interp̄ta tō fmōnū. dicit igi tur apls: Alī qd̄ daf tē. 7 p̄s̄ra ex dicitis vsq; ibi: g Decant oia opa tur vn̄ atq; idem spūs. p̄ h̄ tollit̄ er

ror: gētū q̄ diuer sas gr̄as attribue bāt diuers̄ dñs: vt sapiētā ioui: locu tōem mercurio: 7 sic d̄ alijs. b Di uidēs singul. p̄ hoc tollit̄ error eoz q̄ dixerūt deū cogni

tionem habere rerū in vniuersali t̄m̄ 7 nō singulari. i Prout vult. p̄ hoc tollit̄ error attributiū diuersitatē do nor̄ raro vli p̄stellatōibus vel bñano merito 7 nō diuine voluntati sic cause p̄me. k Sicut em̄ cor̄. h̄ dicit m̄alfe stat p̄dicta p̄ silitudinē corpis naturalis. Et diuidit̄ in du as: q̄ p̄mo p̄mō silitudō i generalis: sc̄do explicat magi in sp̄ali ibi: h̄a 7 corpus. Silitudo aut̄ est in h̄ q̄ sicut mul ta mēbra faciūt vnū cor̄? n̄ale: sicut fideles in x̄po regene rati p̄ baptisimū facti sūt mēbra x̄p̄i: 7 sic faciūt sub capi te x̄po vnū corpus mysticū: dicit igi. k Sicut em̄ cor pus vnū est tē. h̄a vnitās nō est in d̄m̄sibilitatis qualis est vnitās p̄n̄ci: nec p̄tinuitas q̄lis ē vnitās lineae: h̄ ē vni tas p̄fectōis q̄ aliqd vnū p̄fectōe ex multis p̄stituit vt bī. v. meta. ita 7 x̄p̄s q̄ est caput n̄m̄ vn̄ ē in p̄sona: 7 p̄ p̄se q̄ns oēs fideles sibi iuncti p̄ fidem faciūt vnū cor̄? mysti cū: qd̄ declarat p̄n̄. d. l Et em̄ in vno spū. f. sc̄o. m

Oēs nos in vnū cor̄? mysticū. n Baptisati sum̄. q̄ baptisimū ē sp̄ialis generatō. o Siue iudei siue genti les. q. d. h̄ac vnitatē nō ipedit diuersitas gēt̄ p̄cedēs ba ptisimū. p Siue f̄ui siue liberi. q. d. diuersitas p̄ditōis h̄ac vnitatē nō impedit. vñ dicam̄bro. In dño bona ser uit̄ 7 bōa libertas eq̄ lance appendit̄. q Et oēs i vno spū potati sum̄ in potu sacrali. r h̄a 7 cor̄? h̄ic cō sequenter silitudinē applicat magis in sp̄ali: 7 p̄mo q̄tū ad corpus n̄ale: sc̄do q̄tū ad mysticū: ibi. Nos aut̄ estis. Pri ma in duas: q̄ p̄mo describit corpis naturalis integrita tē: sc̄do mēbrorū habitudicē: ibi. nō p̄t. Q̄tū ad p̄mū dicit: r h̄a 7 cor̄? nō est vnū mēbrū tē. q̄tū oia mēbra p̄currūt ad integritatē vn̄ corpis p̄positi 7 p̄fecti et mlti organis deseruētibus diuersis aie potentijs. vñ de. ij. de anima dicit: Anima est act̄? corporeis p̄s̄ica organia: iō subditur. s Si dixerit pes quoniam non suz manus

Alī opatō v̄rutū: alī p̄ phetia: alī discretō spiri tuū: alī genera linguarū: alī interpretatō fmōnum.

Dec at oia opat vn̄ atq; idē spūs: diuidēs singulis put vult. Sic. n. corpus vnū ē 7 mēbra h̄z mltā: oia aut̄ mēbra corpis cum sint mltā: vnū tñ cor̄? s̄: ita 7 x̄p̄s. Et em̄ in vno spū oēs nos i vnū cor̄? baptisati sum̄: siue iudei siue genti les: siue f̄ui: siue liberi: et oēs i vno spū potati sum̄.

h̄a 7 cor̄? nō ē vnū mem brū: h̄z mltā. Si dixerit pes qm̄ nō sū man̄ nō sū tē cor̄ porē: nū iō non ē tē cor̄ porē? Et si dixerit auris: qm̄ non sū oculus: nō sū d̄ cor̄ porē: nuz iō nō ē d̄ cor̄ porē? Si totum cor̄? oculus: vbi auditus? Si totū audit? vbi odoza

non sum tē cor̄ porē tē. q. d. non sequitur. licz. n. mēbra ab inuicem distinguatur: ex illis tñ p̄ficiat vnū corpus vnitatē p̄fectōis 7 sic p̄t dī de singulis mēbris: qd̄ p̄ bat p̄n̄r ducēdo ad duplex in cōueniēs: p̄mū est: q̄ tol lere id qd̄ ē necessariū cor̄ p̄iō dicit: t Si to. cor. o.

vbi audit? q. d. tolleret: 7 eodez mō p̄t dī d̄ sin gul. mēbr̄: quia sicut ocul? est ne cessari? corpi ad dirigēdū: ita ma n̄ ad opandū 7 pes ad abulan dū: 7 sic de alijs: iō subditur.

v h̄ic aut̄ po sicut tē mēbra. i. sic dispositū ea i cor̄? q̄ vnū qd̄ q̄ debuit toti cor̄ porē: oculus. n. vi det p̄ toto cope 7 pes sicut abul lat 7 sic d̄ alijs: 7 iō situat̄ in vno corpore.

h̄ic aut̄ posuit teus mēbra: vnū qd̄ q̄ cor̄ in cor̄ porē sic voluit. Q̄ si essent oia vnū mēbr̄: vbi corpus? h̄ic aut̄ mltā qd̄ em̄ mē bra: vnū aut̄ cor̄? Non p̄t at̄ dicē ocl̄s manū: opa tua nō indigeo: aut itez ca put pedibus: non estis mi hi necessarij. Sed multo magis que videntur mem bra corporeis infirmiora eē necessariora sunt. Et que putamus ignobiliora mē bra esse corporeis: his hono rē abundatiorē circūdam? Et que in honesta sūt n̄ra: abundatiorē honestatē h̄nt

Honestā at̄ n̄ra nulli egēt. S; tē t̄pauit cor̄? ei cui terat abundatiorē tribuē do honorē: vt nō sit sc̄isma in corpore: h̄ in idipsum p̄ inuicēz sint sollicita mēbra

Si si essent oia vnū mēbrū vbi cor̄? f. organia p̄fectibile p̄ aiam. q. d. nuz q̄: p̄ter qd̄ subdit: y h̄ic aut̄ mltā mēbra. ab inuicē distincta. 3 Ant̄ autē corpus. ex illis constitutum vnitatē perfectionis.

a Non p̄t. h̄ic p̄n̄r oñdit̄ habitudinē mēbrorū ad inuicem: 7 p̄mo q̄tū ad necessitatē: sc̄do q̄tū ad cultū exteriorē: ibi. Et que putamus. tercio q̄tū ad mutua sollicitudinē: ibi. Sed in idipsum. Q̄tū ad p̄mū dicit. a Nō p̄t aut̄ dicere oculus manū: opa tua non indigeo tē. q̄ sicut manus indiget direc tione oculi: ita oculus p̄tione manus ne ledat: 7 lo tione si fedet. 7 sic de alijs. b Sed multo magis q̄ vident mēbra corporeis infirmiora eē. sicut que facile ledunt. c Necessaria sunt. Directio. n. oculi est omnibus alijs mēbris valde necessaria: 7 ex tali mu tua necessitate apparet manifeste oia mēbra de integri tate vnius corpis eē. d Et q̄ putam? h̄ic p̄n̄r cō par ad inuicē mēbra q̄tū ad cultū exteriorē q̄ magi adhibet mēbris ignobilibus: 7 hoc ē qd̄ dī: Et que pu tamus ignobiliora mēbra eē corporeis: vt pudenda 7 p̄ res egestioni deseruientes. p̄ter aliqua feditatē.

e His honore abundatiorē circūdamus. i. ea dili genter tegimus. f Honestā aut̄ nostra nullius in digent. f. opimentū: vt facies in qua vident oēs sensus g S; deus t̄pauit ei corpus. i. sic ordinavit q̄ illa mē bra que videntur inhonesta. diligētius tegimus ex in stinctu nature cuius est actor. h Et nō sit sc̄isma i corpe. i. vt appareat manifeste q̄ oia mēbra s̄ d̄ vnius corpis integritate. a Sed in idipsum. h̄ic p̄n̄r cō pat mēbra ad inuicē q̄tū ad mutua sollicitudinē labo rando vnū p̄ altero: 7 compatiendo vnū alteri: iō dicit. a Sed in idipsum p̄ inuicē soli. s̄ mēbra.

r Q̄ si eēt. h̄ dicit ad sc̄o in cōueniēs: q̄ tol lere integritas corpis ad quam necessario requi ritur diuersitas mēbrorū vt p̄ dī ctus est: iō dicit:

Epistola pauli
ad romanos
capitulum
v
vbi audit? q. d.
tolleret: 7 eodez
mō p̄t dī d̄ sin
gul. mēbr̄: quia
sicut ocul? est ne
cessari? corpi ad
dirigēdū: ita ma
n̄ ad opandū
7 pes ad abulan
dū: 7 sic de alijs:
iō subditur.
v h̄ic aut̄ po
sicut tē mēbra.
i. sic dispositū ea
i cor̄? q̄ vnū qd̄
q̄ debuit toti cor̄
porē: oculus. n. vi
det p̄ toto cope
7 pes sicut abul
lat 7 sic d̄ alijs:
7 iō situat̄ in vno
corpore.

Ad corinthios. I.

ficut man' laborat p necessarijs alijs peib' vt in tegu-
meto defensione r silibus. b Et siqd pa. vnu me. co.
pa. oia mēbra. sicut pz q leso pede statim oclis aspicit
ad lesionē: r man' apponit ad solatiōem. c Siue
glia' vnu mēbrū. ex aliq' solatiōe. d Cōgaudent
oia mēbra. inde
solata. ex bis oi
bus pz q pūnet
ad vnu corpus.

Et siqd patit' vnu mēbrū
ppatiūt oia mēbra: siue
glia' vnu mēbrū. pgaudet
oia mēbra. Cōs aut' estis
corp' rpi: r mēbra d mem-
bro. Et qsdā qdam posuit
de i ecclia: pmo ap'los: se-
cūdo pphetas: t'cio docto-
res: deinde vtutes: m' rinde
gras curatiōnū: opitulatō-
nes: gubernatiōes: genera-
linguaz: inēpratiōes fmo-
nū. Nūqd oēs apli? Nun-
qd oēs pphete? Nūqd oēs

Abuc. pter misteria. y Excellētiore vobis. eudi ad
patriā celestē. y Demōstro. ca. seqnti. In capi. xij.
vbi dicitur in postilla. Circa istam distinctionē p' sideran-
dū q sicut dicit' est gr'e grat' dat'e: vāf ad vtilitatē ecclie.
Additio.
Nec distinctio apli de diuisione gratiaz gratis da-
tar' declaratur plene in pma scde. q. cxj. arti. iij. ut
corpe q' hōis in quo pūnet oia q bic tradit postil-
lator: r pleniori modo vide ibi rē.
Capitulum. xij.
N' linguis. Postq' apls docuit d' gratijs grat' dat':
bic p' tractat d' charitate q' idē ē cū gra' gratū fa-
ciēt: vel inseparabiliter ei annexa. Et diuidit' i tres
ptes: q' pmo oñdit' ei' excellētiā respectu tonoz p'dictō-
rum q' sum ad eius necessitatē: scdo q' tū ad ei' vtilitatē
ibi. Charitas patiens est. tercio q' tū ad ei' stabilitatē: ibi.
Charitas nunq' excidit. Circa primū oñdit' pmo q' sine
charitate non valent dona q' p'inent ad locutionem. se-
cundo q' nec ea que pertinent ad cognitōz: ibi. Si habue-
rit tercio q' nec ea q' pertinent ad opationem: ibi. Et si di-
stribuero. r p' bec tria dona intelligit' alia: dicit' igit': a
Si linguis hoim loqr. i. oim hoim per donum linguaz.
b Et angeloz. Circa qd sciendū q' in angelis est duplex
cognitio: vna qua vidēt diuinam essentia: r de illa vnu
non docet aliū quia oēs imediate vident eam. alio vō co-
gnitio est in eis de alijs: r hec est duplex. vna d' ministerijs
diuine. p'videntiē exēgndis: r de his supiores loquuntur
r docēt inferiores: r nō ecōuerso. alia est de p'ceptib' p'p-
ris: r sic etiā inferiores docēt supiores r loquūt' eis sicut ecō-
uerso. Cōsiderādū etiā q' in angelis ē aliqd nāliter no-
tū alijs: r iō qñ illud naturaliter notū ab angelo ordinat'
ad manifestandū alteri id qd ē sibi occultū tūc est angeli-
ca locutiō: que qdem ordinatō depēdet ex volūtate ange-
li. p'ponentis vel ordinātis: r sic potest loqui vni r nō al-
ter: potestas igit' hoc faciēdi dicit' angeli lingua. Per h'
intelligitur q' donum locutionis q' sum cumq: ere: illēs nō
valet sine charitate: ideo subditur: c Factus sūz sicut
es sonans aut cymbalum tinniens. sonus est talium q's-
tumcumq: sit discretus non tamen est vnus: sicut autem
corpus viuūt per animam qua carent es r cymbalum: sic
anima spiritualiter viuūt per charitatem: p'opter qd ois
locutiō que est sine charitate mortua est. Es aut' eo q' est
planum ex vna percussione reddit simplicem sonū: iō signi-
ficat eos qui veritatem simpliciter annunciant. Cymba-
lum co q' est p'cauum ex vna percussione multiplicat sonū

retur euangelica doctrina. q Interpretatiōes sermo-
nū. q' tū ad illos qui occultas sententijs explanabāt. r
Nūqd p' manifestat dictā distinctiōez p hoc q' tūc non
oēs ad ministratiōes iste pcedebāt oibus: s' diuerse diuerse:
sicut distincta officia distinctis mēbris corp'is: ocul' .n. vi-
det r pes abulat:
r sic de alijs: nō. n.
oia oib' expēditur:
iō d' r Nūqd. n.
oēs apli. q. d. nō: r
patet litera.

**Doctores? Nūqd oēs vtu-
tes? Nūqd oēs gratiā hnt
curatiōnū? Nūqd oēs lin-
guis loquūt? Nūquid oēs
interpretāt? Emulamī aut'
charisimata meliora. Et
adhuc excellentiorem viā
vobis demonstro.**

Capitulum. xij.
**Linguis hoim loqr
r angelozum charitatem
autem non habeam: Fa-
ctus sum velut es sonans
aut cymbalum tinniens.**

Abuc. pter misteria. y Excellētiore vobis. eudi ad
patriā celestē. y Demōstro. ca. seqnti. In capi. xij.
vbi dicitur in postilla. Circa istam distinctionē p' sideran-
dū q sicut dicit' est gr'e grat' dat'e: vāf ad vtilitatē ecclie.
Additio.

**Nec distinctio apli de diuisione gratiaz gratis da-
tar' declaratur plene in pma scde. q. cxj. arti. iij. ut
corpe q' hōis in quo pūnet oia q bic tradit postil-
lator: r pleniori modo vide ibi rē.**

Capitulum. xij.
**Linguis. Postq' apls docuit d' gratijs grat' dat':
bic p' tractat d' charitate q' idē ē cū gra' gratū fa-
ciēt: vel inseparabiliter ei annexa. Et diuidit' i tres
ptes: q' pmo oñdit' ei' excellētiā respectu tonoz p'dictō-
rum q' sum ad eius necessitatē: scdo q' tū ad ei' vtilitatē
ibi. Charitas patiens est. tercio q' tū ad ei' stabilitatē: ibi.
Charitas nunq' excidit. Circa primū oñdit' pmo q' sine
charitate non valent dona q' p'inent ad locutionem. se-
cundo q' nec ea que pertinent ad cognitōz: ibi. Si habue-
rit tercio q' nec ea q' pertinent ad opationem: ibi. Et si di-
stribuero. r p' bec tria dona intelligit' alia: dicit' igit': a
Si linguis hoim loqr. i. oim hoim per donum linguaz.
b Et angeloz. Circa qd sciendū q' in angelis est duplex
cognitio: vna qua vidēt diuinam essentia: r de illa vnu
non docet aliū quia oēs imediate vident eam. alio vō co-
gnitio est in eis de alijs: r hec est duplex. vna d' ministerijs
diuine. p'videntiē exēgndis: r de his supiores loquuntur
r docēt inferiores: r nō ecōuerso. alia est de p'ceptib' p'p-
ris: r sic etiā inferiores docēt supiores r loquūt' eis sicut ecō-
uerso. Cōsiderādū etiā q' in angelis ē aliqd nāliter no-
tū alijs: r iō qñ illud naturaliter notū ab angelo ordinat'
ad manifestandū alteri id qd ē sibi occultū tūc est angeli-
ca locutiō: que qdem ordinatō depēdet ex volūtate ange-
li. p'ponentis vel ordinātis: r sic potest loqui vni r nō al-
ter: potestas igit' hoc faciēdi dicit' angeli lingua. Per h'
intelligitur q' donum locutionis q' sum cumq: ere: illēs nō
valet sine charitate: ideo subditur: c Factus sūz sicut
es sonans aut cymbalum tinniens. sonus est talium q's-
tumcumq: sit discretus non tamen est vnus: sicut autem
corpus viuūt per animam qua carent es r cymbalum: sic
anima spiritualiter viuūt per charitatem: p'opter qd ois
locutiō que est sine charitate mortua est. Es aut' eo q' est
planum ex vna percussione reddit simplicem sonū: iō signi-
ficat eos qui veritatem simpliciter annunciant. Cymba-
lum co q' est p'cauum ex vna percussione multiplicat sonū**

Abuc. pter misteria. y Excellētiore vobis. eudi ad
patriā celestē. y Demōstro. ca. seqnti. In capi. xij.
vbi dicitur in postilla. Circa istam distinctionē p' sideran-
dū q sicut dicit' est gr'e grat' dat'e: vāf ad vtilitatē ecclie.
Additio.
Nec distinctio apli de diuisione gratiaz gratis da-
tar' declaratur plene in pma scde. q. cxj. arti. iij. ut
corpe q' hōis in quo pūnet oia q bic tradit postil-
lator: r pleniori modo vide ibi rē.
Capitulum. xij.
Linguis. Postq' apls docuit d' gratijs grat' dat':
bic p' tractat d' charitate q' idē ē cū gra' gratū fa-
ciēt: vel inseparabiliter ei annexa. Et diuidit' i tres
ptes: q' pmo oñdit' ei' excellētiā respectu tonoz p'dictō-
rum q' sum ad eius necessitatē: scdo q' tū ad ei' vtilitatē
ibi. Charitas patiens est. tercio q' tū ad ei' stabilitatē: ibi.
Charitas nunq' excidit. Circa primū oñdit' pmo q' sine
charitate non valent dona q' p'inent ad locutionem. se-
cundo q' nec ea que pertinent ad cognitōz: ibi. Si habue-
rit tercio q' nec ea q' pertinent ad opationem: ibi. Et si di-
stribuero. r p' bec tria dona intelligit' alia: dicit' igit': a
Si linguis hoim loqr. i. oim hoim per donum linguaz.
b Et angeloz. Circa qd sciendū q' in angelis est duplex
cognitio: vna qua vidēt diuinam essentia: r de illa vnu
non docet aliū quia oēs imediate vident eam. alio vō co-
gnitio est in eis de alijs: r hec est duplex. vna d' ministerijs
diuine. p'videntiē exēgndis: r de his supiores loquuntur
r docēt inferiores: r nō ecōuerso. alia est de p'ceptib' p'p-
ris: r sic etiā inferiores docēt supiores r loquūt' eis sicut ecō-
uerso. Cōsiderādū etiā q' in angelis ē aliqd nāliter no-
tū alijs: r iō qñ illud naturaliter notū ab angelo ordinat'
ad manifestandū alteri id qd ē sibi occultū tūc est angeli-
ca locutiō: que qdem ordinatō depēdet ex volūtate ange-
li. p'ponentis vel ordinātis: r sic potest loqui vni r nō al-
ter: potestas igit' hoc faciēdi dicit' angeli lingua. Per h'
intelligitur q' donum locutionis q' sum cumq: ere: illēs nō
valet sine charitate: ideo subditur: c Factus sūz sicut
es sonans aut cymbalum tinniens. sonus est talium q's-
tumcumq: sit discretus non tamen est vnus: sicut autem
corpus viuūt per animam qua carent es r cymbalum: sic
anima spiritualiter viuūt per charitatem: p'opter qd ois
locutiō que est sine charitate mortua est. Es aut' eo q' est
planum ex vna percussione reddit simplicem sonū: iō signi-
ficat eos qui veritatem simpliciter annunciant. Cymba-
lum co q' est p'cauum ex vna percussione multiplicat sonū

Epistola pauli

id significat eos q̄ veritatē multipliciter annūciat adduce-
do plēs similitudines et eliciēdo multas p̄clusiones et b̄mōi. d
Et si habuero. **Hic** p̄nt idē oñdit de donis p̄tinentib⁹ ad co-
gnitōez. d. Et si habuero. p̄betiā p̄ quā occulta diuinitus
reuelant. ij. De. j. **Hō** volūtate b̄uana allata ē aliq̄ p̄
p̄betiā: s̄ sp̄sco in
spirati locuti sunt
sancti dei boies etc.

Et si noueri my-
steria oia. i. deitatē
occulta q̄ p̄tinet ad
sapiam. s̄. ij. ca. Lo-
q̄mur dei sapiētiaz
in mysterio q̄ ab-
scōdita est. f. Et
oem sciētiam. siue
diuinit⁹ datam vt
ap̄li habuerūt siue
b̄uamitus acq̄sita.
vt p̄bi. g. Et si
habuero oem fidē
i. p̄fectā. b. Ita
vt mōtes trāsserā.
Et h̄ obicit aliq̄

q̄ nulli sancti habuerūt fidem p̄fectā: q̄ nō legi aliq̄s co-
rū mōtes trāssulisse: s̄ hoc nō valet: q̄ manifestatō ip̄s p̄
miracula dat ad vtilitatē ecclie: vt supra dcm̄ est: p̄ q̄
sancti fecerūt miracula. put vtilitati ecclie cōpetebat: et
si p̄ptens fuisset mōtes eque trāssulissent: q̄ maiora fece-
rūt mortuos suscitando: cecos illuminando et b̄mōi q̄ fieri
nō p̄nt nisi v̄tute diuina: trāssulatō v̄o mōtū v̄tute v̄o mō-
nū posset fieri si dimitteret p̄p̄e v̄tuti. i. **Charitatem**
aut nō habuero nihil sum q̄tū ad esse glie. Sciendū enaz
q̄ ap̄li h̄ic loq̄tur de sapiētia et sciētia. put sūt gratie gra-
tis date q̄ haberi p̄nt siue charitate: sicut p̄betiā et fides:
nō aut put sapia et sciētia p̄putant inter septe sp̄sian-
cti dona q̄ sunt inseparabiliter charitati amere. k. Et si
distribuo. **Hic** p̄nt idē facit de donis p̄tinentibus
ad opatōnē. d. Et si distribuo. i. plurib⁹ diuisero: q̄ pie-
tas ad plura se extendit. l. **Oēs facultates meas. per**
hoc tangit p̄fecta pietas math. xix. Si vis p̄fect⁹ esse va-
de et vende vniuersa q̄ habes et da paup̄ib⁹ etc. Inter opa
dicit q̄ sūt ad p̄mū p̄ principali ponit opa pietatis: q̄
sicut dicit. ij. ad. l. mo. iij. Pietas ad oia vtilis ē p̄missi-
onē b̄ns vite que nūc est et future. m. Et si tra. cor. me-
um etc. Inter oia que sustinet bō p̄pter deū martyriū ē po-
tissimū: et marie q̄n quis offert se volūtate: p̄pter q̄d hoc
exprimit cū dicit: Et si tra. cor. p̄ meū. offerēdo volūtate. p̄
pter xpm̄. n. Ita vt ardeas. q̄d est martyriū gen⁹ acer-
bissimū. o. **Charitatem aut nō habui. mihi p̄dest ad**
p̄secutōem vite beate: q̄ charitas dirigit opa ad finē vl-
timū: p̄ q̄d ip̄a sublata deficiūt ab illo fine. p. **Charitas**
patiens est. **Hic** p̄nt oñdit cōminētia charitatis q̄tuz
ad vtilitatē: q̄ p̄ ipsam implentur oia virtutū opa. et p̄mo
hoc oñdit in duob⁹ actibus generalibus virtutis cū dicitur:
Charitas patiens est. **Ois** em̄ actus virtutis p̄sistit in
hoc q̄ aliq̄s b̄n sustinet sibi illata mala: vel in hoc q̄ bene
opat bona. q̄tū ad p̄mū dicit: Charitas patiens est q̄tuz
ad scdm̄: q. **Benigna est. i. facit patientē in malis tole-**
rādis: et benignū in bonis opandis: benignitas. n. dicit
q̄ bona ignetas: q̄d sit q̄n ex igne charitatis anim⁹ boīs
sicut q̄d bona bita nō sibi soli retinet s̄ ad alios exten-
dit. r. **Hō emulat. Cōsequenter** explicat magis in speci-
ali opa virtutū que p̄ charitatē efficiūt. Et diuidit i du-
as p̄tes: q̄ p̄mo oñdit qualiter charitas facit vitare ma-
lū: scdo q̄lter facit agere bonū: ibi. **Cogaudet. Circa** p̄mū
sciēdū q̄ bō nō agit malū d̄ deū sic q̄ ei noceat: s̄ sibi et p̄-
tūmo b̄n nos. **Primo** q̄ oñdit q̄ charitas facit vitare ma-
lū d̄ p̄mū: et h̄ malū v̄l ē in affectu vt q̄n q̄s tolēt d̄ boīs
p̄mū et d̄ malis ei⁹ gaudet q̄d sit p̄ inuidiā quā remouet
charitas: q̄ dicit ei directō dicit: r. **Hō emulat. i.**
nō inuidet: b̄. n. emulari plēs significatōes q̄ p̄tinet in hoc
vsu: **Emuloz** iustas amat inuidet ac imitat. vel malū d̄ p̄

rimū est in effectu: et sic d̄ de charitate: s. **Hō agit**
p̄p̄a. i. p̄p̄e. t. **Hō inflat. Hic** scdo oñdit q̄lter
charitas facit vitare malū boīs in seipm̄: p̄mo q̄z r̄mo-
uet inordinatōez sup̄bie q̄ ē p̄ncipiū ois mali. d. **Non**
inflat: q̄ charitas excludit tumorē sup̄bie: istat? em̄ b̄z
magnitudinē ap-
parētē s̄ non exi-
stētē: sic sup̄bi vi-
det sibi magnus
cū tñ non sit fm̄
vitatē: et q̄m am-
bitō est filia sup-
bie: idē p̄nt dicit
de charitate. y
Hō ē ambitōsa
i. facit ambitōz
vitare scdo q̄z re-
mouet in ordia-
tōez cupiditatis
et q̄tū ad b̄ dicit
t. **Hō** q̄rit que
sua sunt. repetē-
do ea cū scdalo-
terō q̄z r̄ mouet

inordinatōnem ire: nō dicit: y. **Hō** irritatur. i. nō p̄-
uocat ad iracundiā. q̄rto remouet in ordinatōne clari-
nis que est in mente: ideo dicitur: 3. **Non** cogitat
malū. i. non permittit boiem cogitare qualiter perfici-
at ope. a. **Non** gaudet super iniquitate. i. non per-
mittit peccare ex elatione vel malicia que faciunt d̄ ma-
lo gaudere: prouer. ij. **Letā** cū malefecerint et exultat
in rebus pessimis. d. quibus facit charitas magis luge-
re. b. **Cogaudet. Hic** p̄nt ostenditur qualiter cha-
ritas facit operari bonum: et primo quo ad proximum
cum dicit: **Cogaudet aut vitati. s. p̄mū** que triplex
est. s. veritas vite: doctrine et iusticie. c. **Omnia** sus-
fert. infirmitates. p̄mū charitatie supportando. scdo
facit opera bona erga deum quod sit p̄ v̄tutes theolo-
gicas: id dicitur: d. **Omnia** credit. que tñ diuini-
a deo sūt tradita a quo non possunt tradi fallaci: sicut sit p̄-
ma regula veritatis: credere v̄o omnia que traduntur
ab boie leuitatis est. vñ. puer. xij. **Innocēs** credit om-
ni verbo. in. **Hebr. b̄z. Stolidus** credit omniverbo. id
innocentia accipit ibi. p̄ defectu sensus. c. **Ois** spe-
rat. diuinitus p̄missa: et ne spes frangat. p̄ter dilatoz
subdit. f. **Ois** sustinet. per longanimitatē patien-
ter expectatō p̄missa. g. **Charitas nūq̄** excidit. h̄
p̄nt oñdit excellentiā charitatis respectu alioz dono-
rū q̄tū ad permanentiā. Et diuidit in duas p̄tes: quia
primo p̄ponit hanc p̄manentiam: scdo. p̄bat cā ibi et p̄-
te. Circa p̄mū dicit: **Charitas nūq̄** excidit. q̄d aliqui
male intelligētēs dixerūt q̄ charitas semel habita nō
pōt amitti: quod est falsum: quia dicit apocal. vj. **Cha-**
ritas em̄ tuam primā reliquisti: id sic intelligitur dictū
ap̄li: g. **Charitas nūq̄** excidit. i. v̄tes charitate: q̄
sicut b̄ns charitatē nō peccat nec auertit a deo: et h̄ mō
intelligit illud. j. **Job. iij. Ois** qui natus est ex deo nō
peccat. s. inquantū natus vel vtens gratia in hac nati-
uitate data. Itē dicta sententia illoz non conuenit in-
tentioni ap̄li: q̄ non loquitur hic de cessatione sp̄aliū do-
noz per mortale peccatū s̄ de cessatōe donoꝝ pertinen-
tū ad hanc vitā per gloriā sup̄uenientē: et hoc mō chari-
tas nō excidit: quia sicut est i vita sic permanebit in pa-
tria cū augm̄to. b. **Sicut** p̄betie euacuabunt. **Pro**
p̄betia em̄ ē respectu futuri: istat? aut patrie futuri non
expectabit s̄ erit ibi finale p̄plementū omnium: sic enim
p̄betia nō habet ibi locū. Item q̄z p̄betia est cognitō
enigmatica q̄ cessat in patria vbi est clara cognitō.
i. **Sicut** lingue cessabunt. q̄d non est intelligendū d̄ cor-
poralib⁹ linguis: quia sancti resurgēt in integritate cor-
poris sicut hoc cessatō nō est intelligēda q̄tū ad vsum
linguarū: quia ibi erit laus vocalis fm̄ q̄ dicit glofa. su-
per illud psal. cxlij. **Exultationes** dei in gutture eorum.

Epistola pauli
ad romanos
capitulum
viii
et cetera

Ad corinthios. I.

Intelligendū ē de dono linguarū q̄ aliq̄ in p̄mitia ecclia linguis varijs loq̄bā. actu. n̄. p̄ter illos q̄ nō intel ligebāt linguā nativā ap̄loz q̄ tūc cessabāt: quia q̄libet quācūq; linguā intelligit: p̄ter qd̄ nō erit necessariuz loq̄ varijs linguis. In p̄mo etiā statu generis humani erat vñ p̄p̄s la biūm̄ oim. **Se** ne. rj. 2 mltoma gis videt q̄ sic fi et in vltio statu p̄sumatōis oim. a Siue sciētia destruet. s. sciētia h̄ acq̄sita: nō q̄ ad spēs intelli gibiles vel q̄ ad habitum: s̄ q̄ ad actū q̄ mō ē p̄ cō uersionē ad fan tasmata. tali vō puerfōe nō indi get aia sepata. **b** Et pte. **Hic** p̄r pbat. p̄positū: se cūdo p̄cludit intentū. **ibi.** **Hic** aut. Circa p̄mū facit ta lē ratōem. **d.** Adueniēte p̄fectōe tollit imp̄fectō ei oppo sita: stat̄ aut glorie p̄fectissim̄ ē: q̄ adueniēte p̄fectōe tollit dōna b̄n̄ia imp̄fectōez: vel simplr vel q̄tū ad id qd̄ ē imp̄fectōis: oia sūt b̄n̄oi p̄ter charitatē q̄ ē idē cū gra gratū faciēte: vel b̄z eā insepabiliter anera: s̄ in glo ria tollit oia simplr vel b̄m qd̄. In ista rōne sic p̄cedit q̄ p̄mo ponit minoz: scd̄o maiorē cū sua deductōe: **ibi** **Lū** aut uenerit. **tercō** minoris p̄batōez: **ibi.** **Uidemus** nūc. Circa p̄mū dicit: **b** Et pte. n. cognoscim̄. i. im p̄fecta ē sciētia n̄ra q̄ b̄z in via: 2 marie illa q̄ ē de deo ad quē se b̄z intellect̄: n̄ sicut oculus noctue ad lucē solis .n. meta. **c** Et ex pte. p̄betam̄. i. imp̄fecta ē cognitō p̄betica eo q̄ ē enigmatica: 2 p̄ ista duo dōna intelligit̄ tur alia imp̄fecta excludēdo. **d** **Lū** aut. **Hic** ponit maiorē dices: **Lū** aut uenerit qd̄ p̄fectū ē. i. stat̄ glie q̄ p̄fectissim̄ ē. **e** **Euacuabit** qd̄ ex pte. i. imp̄fectū: quod declarat p̄ simile de statu puerili imp̄fectio: qui cessat adueniēti statu virili p̄fecto. **d.** **f** **Lū** eēz p̄ uul. lo. vt puul̄. s̄ balbutiēdo 2 imp̄fecte. **g** **Sapie bā** vt puulus. approbādo q̄ magis eēt approbāda. **h** **Logitabā** vt puul̄. s̄. yana 2 inuitiā. **i** **Q̄n** at fa. suz vir eua. q̄ erāt puuli. s̄. p̄dca 2 p̄silia p̄fectōi virili nō co ueniētia. **Uidem** nūc. **Hic** ponit minoris p̄batō nē. s̄. q̄ aia dōna a charitate sunt imp̄fecta. **d.** **Uidem** nūc p̄ sp̄ctm̄. **Sensibile. n.** cognoscit̄ tripl̄: vno modo p̄ sui p̄ntiā i sensu: sicut lux videt̄ q̄ recipit̄ in oculo. p̄ sui dyaphonitātē: alio mō nō p̄ sui p̄ntiā: s̄ p̄ speciez in sensu receptā: tñ immediate a sensibili deriuatā: sicut videt̄ color: **tercō** mō p̄ specie nō deriuatā immediate a sen sibili in sensu s̄ in alio: sicut videt̄ aliqd̄ in speculo. **Con silit̄** b̄z d̄ deo triplex cognitō n̄alis: vno mō p̄ cēntiaz suā q̄ soli deo puenit: alio mō p̄ silitudiez immediate a deo deriuatā in cognoscēte: 2 h̄ cognitō puenit angelo: cui cēntia ē q̄dā dei silitudo p̄ qua naturalr cognoscat̄ deū. **tercō** mō cognoscat̄ a nobis q̄ in speculo in q̄stū p̄ crea turas a nobis cognitas: sicut p̄ sp̄ctm̄ diuamur in dei cognitōez: ex ordīe em̄ creaturaz 2 bonitate venim̄ in cognitōez sapie 2 bonitatis diuine: iō dicit: **k** **Ui demus** nūc. s̄. tēn. **l** **Per** sp̄ctm̄ in enigmatē: q̄z h̄ silitudo creaturaz ad deū obscura ē 2 valde imp̄fecta: 2 p̄ p̄ns n̄ra cognitō de deo in via: **m** **Lū** aut. i. in patria. **n** **Facie** ad faciē. 2 clare 2 nude videbimus diuinā cēntiā. **o** **Hic** cognosco deū ex pte. i. obscu re 2 imp̄fecte. **p** **Lū** aut. rē. sicut 2 cognitus sum a deo: sicut em̄ cognoscat̄ cēntiam n̄raz: ita tūc cognosce m̄ suā: tñ li sicut nō impozat̄ eq̄litate cognitōis s̄ sili tudinē tñ longinquā. **Si** aut ex his arguat̄ q̄ charitas sicut alia dōna euacuaf̄: q̄z ē imp̄fecta. **Dicēdū** q̄ nō va let: q̄ q̄ imp̄fectō puenit alicui p̄ se tūc euacuaf̄ adue

siue scientia destruet. **Ex** pte em̄ cognoscim̄. 2 ex pte p̄betam̄. **Lū** aut uenerit qd̄ p̄fectū ē: uacuabit qd̄ ex pte ē. **Lū** eēt puulus loq̄bar vt puul̄. **sapiebā** vt puulus: **cogitabā** vt puul̄. **Q̄n** aut fact̄ suz vir:

niēte p̄fectione: si aut̄ insit p̄ accidēs manet: sicut imp̄fectio est de ratōe puericie: nō aut̄ de ratōe humanitatē: 2 iō adueniēte statu virili cessat puericia: nō aut̄ humanitas cui p̄ accidēs p̄p̄t̄ imp̄fectō inquantū. s̄ est in puero **Imp̄fectō** vō p̄ se respicit sciētiā n̄ram 2 p̄betiā vt p̄ dictuz est: p̄p̄ter qd̄ euacuaf̄: cha ritati vō p̄p̄t̄ imp̄fectō p̄ accidēs. s̄. p̄ter imp̄fectōz cognitōis aduēte charitati em̄ p̄p̄t̄ p̄ se in deuz ten dere: s̄ q̄ nūc imp̄fecte ten dit in eū ē p̄ accidēs p̄ter cog nitōis imp̄fectōz vt dcm̄ ē: p̄ter qd̄ māer aduēte cog nitōe p̄fecta. **q** **Hic** aut. **Hic** con cludit p̄clusiōz p̄ncipaliter intentā. s̄. q̄ charitas excellit omnia alia dōna. **v.** **Hunc** autem. i. tpe vic. **r** **Manēt** si. spes 2 cha. tria hec. per istam fidem 2 p̄m̄ intelligunt̄ ista dōna de quibus non expresse facit mentionē que sūt euacuanda in patria. **s** **Maior** autem horū est chari tas. **Fides** em̄ 2 spes sunt excellētia ceteris dōnis euacuandis: quia sunt vtutes thxologicę: que danf̄ nobis ad p̄iūgendum nos deo: alia vō dōna sunt quedam dispositō nes nobis date vt reddamur bene mobiles a spiritūsan cto: 2 sic ordinantur ad vtutes thxologicas vt ad fines 2 ex h̄ seq̄t̄ q̄ ex quo charitas ē maior: fide 2 spe q̄ etiā sit maior ceterz dōnis: qd̄. n. est maī maiorē ē maī minoz. **In** ca. xij. vbi dicitur in postilla: **Doctas** ergo hec fa ciēdi dicitur angeli lingua. **Additō.**

Quam locutō exterior: p̄ quam aliq̄s loquit̄ alteri si at per aliqd̄ sensibile signū puta voce vel nutu vel aliq̄ corpis mēbro puta lingua v̄l digito qd̄ angel̄ p̄petere nō potest: iō quidā p̄ hoc qd̄ dicit̄ hic linguis an geloz intelligunt̄ linguā p̄fectoz hoim. **Uides. n.** p̄fecti q̄nq; angeli dicunt̄ in scriptura. vnde dicendū sūt sanctū t̄bo. j. p̄. q. cyri. arti. j. in corp̄ questōis. q̄ lingua ange loz nō proprie scd̄ metabophoneice dicitur: ip̄sa potestas an geli qua suum p̄ceptum alteri manifestat. **In** eodem ca. vbi dicitur in postilla. **Es** autēz eo q̄ est planum ex vna percussione reddat̄ rē. **Additō.**

Ut h̄ qd̄ d̄: **Telut** es sonās aut cimbālū timiens intelligit̄ s̄m glo. q̄ ista sic sonātia sibi nō p̄sūt h̄z alios q̄nq; delectat̄ i q̄ ē apta p̄p̄tōis silitudo: q̄ sicut es 2 cimbālū cū pulsu aliq̄ nō p̄ se resonat̄: sic loq̄ns linguis nō p̄ se s̄ vtute spūs p̄fert̄ ea q̄b̄ audientes mul ceat. **In** eo. ca. vbi d̄: in postilla. **Dia** suffert. **Addi.**

Hoc quod dicitur: **Omnia** suffert. intelligit̄ s̄m glo. pro veritate. **In** hoc autem quod dicit̄: **Dia** credit. **Notādū** q̄ nō dicit̄ **Oibus** credit: q̄z nō omnibus s̄ tñ deo firmiter credit rē. **Ca. xiiij.**

Ecce iam charitatē. **Super** ap̄ls determinauit gra tiaz gratis dataz p̄ditōem: hic p̄r circa eas po nit quādā p̄p̄tōem: oñdens q̄ p̄betia sit em̄iē tior dono linguarū. **Et** ad em̄entiā dicendoz p̄siderādū q̄ ad p̄betiā req̄rit̄ intellectuale lumē ad intelligenduz visōis significatū. **p̄barao. n. j.** q̄ vidit spicas. **geñ. xlj.** 2 bal thasar manū scribentē: **daniel. v.** ille dormiens iste vigilās nō fuerūt p̄bete. p̄rie loq̄ndo: q̄z nō habuerūt intellectū visōis: s̄ ioseph 2 daniel qui intellexerūt veri p̄bete fu erunt: sic igitur accipitur hic p̄p̄betare visōes sibi vel alijs factas per lumen intellectuale sibi datum exponere vñ dicitur **daniel. x.** **Intelligenda** opus est in visōe. **Sci endum** etiam q̄ in primitiua ecclēsia pauci erant quibus imminēbat predicare: p̄p̄ter quod deus tūc dedit vo num linguarum multus de illis vt sine impedimento exer cere possent officium predicationis: **Corinthij** vō tan q̄ curiosi magis volebant hoc donum q̄ p̄p̄betic:

Epistolapauli

z sic loqui lingua accipit hic p locutōe nō intellectu pfecte nec explanata: sicut gmmati? pur? pōt loq. pphas in latino nō tñ exponere: z fm hūc intellectū apīs pferit. pbe tizare loq. linguis. Et diuidit in duas ptes: qz pmo hanc eminetiam ostendit. sō dūter sit vtendū vtroqz dono: ibi.

Quid s. Primum ostendit dupl: pmo rōmib? supel ex pte fidelū: scdō ex pte infidelū: ibi. Frēs mei. Prā ad buci duas: qz pmo ostendit. ppositū quo ad vsus linguaz in p dīcādo: scdō i oratiō dō: ibi. Mā si oratiō Prā ad buci in duas: qz pmo pbat ppositū p rōne: scdō p exēpla: ibi. Māc aut. Circa pmo cōtinuat se ad pcedētia. d. a. Secta mini charitatē. eo q dixerat ea pcellē cetera dona: ca. pcedētia: id est illi qsi pcludendo dicit qz p ceteri debēt charitatē seq. verūm qz ppter hoc nō sē alia dona ptenēda subdit: b. Emulami spiritualia. i. de siderate seu amate alia dona vt pphetie donū z linguaz c. Magl. at. f. de siderate. d. Et pphetē. qz pphetia pcellit dona linguaz qd pbat duplī rōne: pma pnt cū dicit: e. Qui n. loqitur lingua diuersa ideomata. f. Mō boibus loqitur. i. ad vtilitatem boim: sicut. n. dicitū est. s. p loqui lingua siue linguis intelligit locutō nō intellectu: sicut aliq. s. simplex dicit bozas canonicas non tñ intelligit vel explanat: sicut cū q. s. simpliciter intelligit significata verborū nō tñ pfecte locutōis sensum: qz nescit ret exponere: imo ad intelligendū doctore indigeret: z iō donū linguaz nō sufficiebat ad exhortādū siue p dīcandū s. tñ adorandū: id subdit: g. Sed deo. cū q loqitur boimo in oratione. b. Memo em audit. i. intelligit p talē locutōez sensum interius latente. i. Spūs aut scētūs loqitur mysteria. f. sensus latētes p donū pphetie reuelando z iō tale donū seqtur edificatō ecclie: id subdit: k. Mā q pphetat. i. sibi vel alijs reuelata referat vel explanat. l. Boibus loq. i. ad vtilitatem boim. m. Ad edificatōnem. in apientū. n. Exhortationem. proficientium. o. Et solationem. lugentū seu perfectōz. Er p dīctis formatur talis ratio. Illud qd est ad honorē dei z vtilitatem. primi est melius illo qd est ad honorē dei tñ: pphetia vo est ad vtrūqz donū linguaz ad honorē dei tñ: vt p ex dīctis: g. z. p Qui loquit. hic ponit secūda rō que talis est: Meli? est illud quo aliq. pficit sibi z alijs cuius mōi est. pphetia qz illud quo pficit sibi tñ: sicut est donum linguaz p se tñ acceptū: qz p hoc nō pōt alios instruere: z hoc est qd dicit: p Qui loq. lingua seipm edificat. sibi pficiendo scripturas recitās orādo vel studendo. q Qui aut. pphetat. scripturas referādo vel explanādo scrip tis vel verbis. r Ecclesiam edificat. i. gregatōez fidelū: z ne aliquis ex dīctis crederet nō esse curādū de dono linguaz: id hoc renouet. d. s. Volo aut. i. desidero t. Oēs vos linguas loq. tāq. aliqd bonū. v. Magl. at. f. volo vos. x. Prophetare: em meli? est. id subditur

Octami Ca. xiiij. Charitatē: emulamī spiritualia: magl. aut. vt pphetetis. Qui em loq. lingua nō hoib. loq. h. teo. Mō em audit. Spūs aut loq. mysteria. Mā q. pphetat: hoib. loq. ad edificatōnem z exhortatōez z solatōez. Qui loq. tur lingua semetipm edificat: q. autē pphetat. ecclesiam edificat. Volo aut. oēs vos loq. linguis: magis aut. ppheta re. Mā maior est q. pphetat q. q. loq. linguis: nisi forte interpretet vt ecclesia edificatōez accipiat. Māc aut. frēs si venero ad vos lignis loqns: qd vob. pdero: nisi vob. loquar aut. i. reuelatōe aut. i. sciētia aut. i. pphetia: aut. in doctrina. In que si

y. Mā maior est zc. s. tñ vtrūqz donū p se sumat: id s. dicit: s. Mā forte interpretet. scripturas explanando qd pntet ad pphetia: z sic talis bz vtrūqz donū scz linguaz z pphetie qd est melius qz hie alterū tñ ceteri partibus. a. Hūc aut. hic pnt ostendit. ppositū p exēpla:

ne aia sūt vocē dantia: siue tibia: siue cithara: nisi distinctōem sonitū dederit quō scietis id quō canit aut quō citharizat. Item si incertā vocē tet tuba: quō pabit se ad bellū. Ita z vos p linguā nisi manifestū sermone dederitis: quō sciet id quō dicit. Eritis em i. aera loqntes. Tam multa vtrputa genera linguarū sunt in hoc mundo: z nihil sine voce est. Si ergo nesciero virtutē vocis: ero ei cui loquar barbarus: z qui loquit mihi barbarus. Sic z vos quoniam emulatores estis spiritū ad edificatōem ecclie: querite vt abundet. Et iō q. loq. lingua: oret vt interpretet. Mā si oram lingua: spiritus meus orat:

z pmo p exēplū suspens. d. Hūc aut frēs si venero ad vos lignis loqns. i. vtrūqz tñ mō dono lingua rū qd habeo. b. Quid vobis pdero nisi loq. vob. i. nisi vobis explanauero dīcta. q. d. nihil. h. at est explanatō potest ex pmo circa diuina boib? occlia: q. tñ scire ne cesse e. vt expedit z q. tñ ad h. dicit. Aut in reuelatōe scdō circa humana quoz cognitio ad salutem ē vtilis vel necessaria: z q. tñ ad h. subdit. c. Aut in scientia. q. p. accipiēdo e. d. terrenis. tercio circa futura ptingentia: z q. tñ ad hoc subdit: Aut in pphetia. q. rto circa moralia: z q. tñ ad hoc dicit:

Aut in doctrina. d. Tamē que. Hic ponit scdō exemplum in rebus inanimatis. Instrumētis musicis: q. si sonū pfusum emittant nescit quid canitur: sed requiritur determinatio soni per varium tactum instrumētī z hoc est quod dicit: d. In que. si. anima sunt v. dantia. Hic accipitur vtrūqz similitudinarie tñ: quia p. loquendo sonus est in animatis: vnde dicitur. y. de aia. Vox est percussio aeris inspirati ab anima ad vocalem arteriā cum imagine significandi. hic vtrūqz accipitur p. sono: cetera patent vsq. ibi: e. Et enim si incertam. vbi pōitur aliud exemplum de tuba que aliter sonat in uitando ad p. siliū: aliter vocando ad festū: z aliter vocando prouocando ad bellum: vt habet libro. Hume. x. ppter quod nullus preparat se ad bellum nisi sonet determinatō mō ad hoc statuto: z sicut locutō linguarum nō valet ad edificatōez nisi sensus explanet: z patet lra vsq. ibi: f. Ita z vos p linguā. supple nō pficietis ecclie: g. Nisi ma. ser. dederitis. i. explanatūz mō p. dco qd pntet ad pphetiā: id subdit: h. Eritis em in aera lo. i. inuani. i. Tamē. f. ideomata. k. Et ni. si. vo. est. i. sine significatōe vocis significatōe z sensu locutōis: nihil est pgnitū ad vtilitatem ecclie: imo derisibile est: sicut loqui aliquod ideoma ignoratū: idco subditur: l. Si ergo nesci. vir. vocis. i. significatōez m. Ero ei cui lo. barbarus. i. extranee loquens: sicut si aliquis sciens bozas canonicas z non intelligens loquatur alteri similiter ignoranti. idco subditur. n. Sic z vos. ne sitis similes barbaris: quod debetis vitare: z ratio subditur cum dicitur. o. Quoniam emulatores estis spiritū. id est amatores bonorum spiritualium. p. Querite vt abundetis. non solum verbo sed magis intellectu ad explanationem verbi: idco subdit. q. Et iō qui loquitur.

1 Corinthis I.

bis tonā linguaz. r Oret vt interpretē. i. vt a deo
 pphetia sibi det tanq̄ meli⁹ bonū. s Nam si orem
 Postq̄ ondit p̄minentia p̄betie respectu toni lingua
 rii in p̄dicatōe: hic p̄nt idē ondit in orōne: r primo in
 orōne secreta: scdo in publica: sibi. Ceterū. Circa p̄mū
 facit talē rōne:
 oio q̄ reficit in
 intellectum r affe
 ctum vel nata ē
 reficere: melior
 ē illa q̄ reficit t̄m
 affectu: sic est in
 p̄posito: qz p̄ vo
 num linguaz s̄
 cise. p̄ferū pos
 sunt verba ora
 tionis in q̄libet
 idiōmate: s̄ non
 intelliguntur: si
 aut cū laic⁹ dicat
 orōnem d̄nicaz:
 vel aliqd̄ b̄mōi.
 deuote et tūc af
 fectus eleuat in
 deū: et sic reficit
 ei⁹ affectus non
 t̄m intellect⁹: q̄a
 nō intelligit que
 dicat: s̄ q̄n̄ intelli
 git reficit ei⁹ af
 fect⁹ et intellectu⁹

iḡ iteilla? locutiōis q̄ p̄tinet ad p̄biaz melior ē toni
 linguaz. Qui⁹ rōnis ponit minore. d. s Nam si orē
 ligua: spūs meus orat. i. affectus m̄ in deū eleuat: spi
 ritus em̄ importat quāda vim motiua: r ideo volun
 tas q̄ est affect⁹ intellectiuis vocat̄ hic spūs: qz mouet
 alias aie potētias ad agendū. t Mens aut mea. i.
 intellectus me⁹. y Sicut fructu est. qz nō intelligit
 orōnis sensum: r dcludit. r Quid ē est. mibi faciē
 dū. y Q̄abo spū: orabo r mēte. i. affectu r intelle
 ctu. 3 Psallā rē. psallere ē orare cū melodia.
 a Ceterū. Hic p̄nt idē ondit in orōne publica: qz si
 p̄s intelligat orōnem seu b̄ndictōes sacerdotis: meli⁹
 reducat in deū: r deuoti⁹ r̄ndet amē: rō dicit. a Ce
 terū si b̄ndixeris. i. tu sacerdos vel epe. b Spiritu
 idest absq̄ s̄ qz p̄s intelligat. c Quis supplet locū
 idiote. q. d. quid p̄ficiat p̄s simplex r nō intelligēs. q. d.
 nihil aut modici: qz nescit se p̄formare m̄mistr̄
 ecclie: vt pote stando q̄n̄ d̄r euāgelii deposito caputio:
 adorando eucharistiā r p̄silibus: sūt in latino in ecclē
 sia latina: r sufficit q̄ d̄r r̄ndeat p̄ toto p̄lo: expedit⁹
 em̄ fit hoc mō q̄ in vulgari. Consequēter ap̄s dcludit
 intentū. i. qz p̄betia est melior toni linguaz. d. d
 Gratias ago deo meo qm̄ om̄. ve. lin. loquor: et hoc est
 quoddā tonū a deo mibi datū. Sed qz tonum p̄betie
 melius est: subdit. e Sed in ecclia volo. supple ma
 gis. f Quinq̄ s̄ba loq̄. i. pauca. g Sensu meo
 vt intelligā r ab his intelligar. h Et r alios instru
 am: qz decē milia. i. q̄marimā verborū copiā sine bui⁹
 modi s̄: intellectu. Sciendū aut qz ap̄s sp̄aliter hic dicit
 se velle loqui quinq̄ verba: qz p̄dicatores debent anū
 ciare quinq̄. i. credenda: agenda: vitanda: timenda: spe
 randa: qz p̄dicatio v̄z esse de his q̄ p̄tinent ad fidem: et
 sic b̄r primū: r de his q̄ p̄tinet ad mores: et sic habētur
 quorū virtutes: r vicia: pena r glia: r qz ista debent p̄
 dicare cū breuitate sermonis: rō dicit ap̄s. Quinq̄ ver
 ba. i. pauca. i Fratres mei. Postq̄ ap̄s ondit p̄
 p̄betiā p̄cellere tonū linguaz rōmibus sumptis et pre
 fidelium: hic p̄nt idē ondit rōne sumpta ex p̄te infi
 delium. Circa qd̄ primo excitat attentōes corinthioz

bicens. k Nolite pueri effici sensibus. i. in discretōne
 boni r mali: pueri. n. frequēter p̄sigūt minus bonū ma
 ior: hoc aut dicit ap̄s ne p̄ligant tonū linguaz p̄betie
 quod est maius bonū. l Sed malicia puuli est ore. id
 est nō cogiter: malū sicut paruuli deficiunt cogitando
 lia.
 m Sensibus autē
 p̄fecti est ore. i. ca q̄
 dicitis sic intelligen
 tis p̄fecte vt possi
 tis alios instruerē:
 quod p̄tinet ad p̄
 p̄betiam.
 n In lege. Hic
 p̄sequenter facit su
 am rōnem que ta
 lis est quando aliq̄
 duo ad vni⁹ finem
 ordinant̄ illud est
 melius qd̄ ē effica
 cius ad finē illū cō
 sequendū: tonum
 autē linguaz et vo
 num p̄betie ordi
 nant̄ ad p̄uersionē
 infidelium ad quam
 effica⁹ est tonum
 p̄betie: ergo rē. mi
 norē bur⁹ rōnis p̄
 bat dupliciter: p̄
 mo auctoritate. dī.
 n In lege em̄ scriptū est. nō accipit̄ lex hic stricte. s. pro
 q̄nq̄ libris moysi: s̄ p̄ toto ve. te. qz qd̄ bic allegat̄ scribit̄
 Est. xxviii. fm̄ translatoz. lxx. o Qm̄ in alijs rē. loqz
 p̄lo huic. i. p̄lo iudaico qd̄ fuit impletū actū. ij. q̄n̄ iudei
 p̄gregati in ir̄lin de diuersis teris audierūt credentes lo
 quētes in oibus linguis. p Et nec sic exaudiēt me di
 cit d̄ns. l3. n. t̄ic aliqui ad xpm̄ fuerūt p̄uersi: amē plures
 manserūt obstinati: r p̄uersi magis fuerūt p̄ verbū petri
 referant̄ scripturas p̄betiaz: qd̄ p̄tinet ad p̄betiā q̄ ad
 tonū linguaz: v̄z act. ij. r sic p̄ qz tonū p̄betie plus va
 let ad p̄uersionē infidelium q̄ tonū linguaz. q Itaqz
 lingue in signū sunt diuine virtutis. r Mō fidelib⁹. i.
 p̄ fidelib⁹ q̄ iam credūt. s Si infidelib⁹. vt p̄dicato
 res euāgelii intelligi possint ab oibus hoib⁹ singulariū lin
 guaz: r sic p̄uerti ad fidem xpi. t Prop̄betie autē nō
 infidelib⁹. i. gentilib⁹ q̄ nō habuerūt legē nec p̄betas.
 y Si fidelib⁹. i. iudeis vni⁹ deū credētib⁹: de quib⁹ fuerūt
 ap̄lī aliq̄ xpi discipuli r alij credentes primi fere om̄es:
 p̄ quoz p̄dicatores p̄uersi sunt gentiles r sic p̄betia plus
 valuit ad p̄uersionē infidelium q̄ tonū linguaz: sicut ad in
 structōes fidelium plus valet sc̄ia q̄ eloquentia. r Si ē
 Hic sc̄o declarat minore factō. d. Si ē p̄ueniat vniuer
 sa ecclia: cā orōnis vel p̄ceptōnis facti vel aliquid b̄mōi
 y Et omnes. fideles. 3 Linguis loquant̄ rē. idiote.
 i. ignorātes ideoma. a Aut infideles. nōm̄ dicit̄ d̄
 insanitis. qz vos reputabunt̄ insanos: v̄n̄ ap̄lī sic loquer
 tes reputati fuerūt ebrii: act. ij. r sicut tali casu tonum lin
 guaz esset magis ad p̄uersionē fidelium q̄ ad p̄uersionē in
 fidelium: r sic etiā fuisset act. ij. nisi petrus p̄ tonū p̄betie
 on̄ disset p̄trariū interpretando dicē p̄betiaz. b Si at
 om̄es p̄betent. nō simul sed successiue exponendo scriptu
 ras vel reuelatōnes sibi vel alijs factas. c Intret autē
 quis infi. vel idi. p̄uin. ab omnib⁹. illis successiue p̄betā
 tibus: inq̄tum on̄ dunt vitam gentiliū irrationabilium
 r sic. d P̄iudicatur ab omnibus. idest p̄demnabilis
 ostenditur. e Occulta enim cordis eius manifesta fi
 unt. inq̄tum et p̄dicatōne tali vel expositiōne tanguntur
 multa p̄tinentia ad fidem r mores: et quozum auditi cō
 uertitur ad cogitandum mala in corde suo latentia: et ad
 penitendum corde r confitendum ore. Potest etiam ali
 ter intelligi: nam in primitiua ecclēsia ad p̄uersionem in
 fidelium fuit pluribus fidelibus diuinitus concessus sc̄

mens aut mea sine fructu
 ē. Quid ē? Orabo spū:
 orabo r mēte. Psallā spū:
 psallā r mēte. Ceterū si b̄n
 dixeris spū: q̄s supplet lo
 cū idiote? Quō dicz amen
 sup tuā b̄ndictiōz? Qm̄ qd̄
 dicas nescit. Mā tu qd̄ b̄n
 d̄cas agis: s̄ alt̄ nō edificat̄
 Gratias ago deo meo qz oim̄
 v̄m linguā loq̄r. S; in ec
 clesia volo q̄nq̄ s̄ba sensu
 meo loq̄: vt r alios instrua
 qz decē milia s̄boz in lingua
 Fratres nolite pueri effi
 ci sensibus: sed malicia puu

li estote: sensibus autē p̄fecti
 estote. In lege ei scriptū ē
 Qm̄ in alijs linguis r i la
 b̄is alijs loq̄r p̄lo huic: r
 nec sic exaudiēt me di d̄ns
 Itaqz lique i signū sūt nō
 fidelib⁹: s̄ infidelib⁹: p̄be
 tie autē nō infidelib⁹: s̄ fide
 lib⁹. Si ē p̄ueniat vniuer
 sa ecclia in vni. r om̄s lin
 guis loquant̄: intrēt autē
 idiote aut infideles: nōne di
 cēt: qd̄ insanit? Si at oēs
 p̄betēt: intret at q̄s infidel
 vl̄ idiota p̄uicāt ab oib⁹: di
 iudicat̄ ab omib⁹ Occulta

lia.
 m Sensibus autē
 p̄fecti est ore. i. ca q̄
 dicitis sic intelligen
 tis p̄fecte vt possi
 tis alios instruerē:
 quod p̄tinet ad p̄
 p̄betiam.
 n In lege. Hic
 p̄sequenter facit su
 am rōnem que ta
 lis est quando aliq̄
 duo ad vni⁹ finem
 ordinant̄ illud est
 melius qd̄ ē effica
 cius ad finē illū cō
 sequendū: tonum
 autē linguaz et vo
 num p̄betie ordi
 nant̄ ad p̄uersionē
 infidelium ad quam
 effica⁹ est tonum
 p̄betie: ergo rē. mi
 norē bur⁹ rōnis p̄
 bat dupliciter: p̄
 mo auctoritate. dī.

n In lege em̄ scriptū est. nō accipit̄ lex hic stricte. s. pro
 q̄nq̄ libris moysi: s̄ p̄ toto ve. te. qz qd̄ bic allegat̄ scribit̄
 Est. xxviii. fm̄ translatoz. lxx. o Qm̄ in alijs rē. loqz
 p̄lo huic. i. p̄lo iudaico qd̄ fuit impletū actū. ij. q̄n̄ iudei
 p̄gregati in ir̄lin de diuersis teris audierūt credentes lo
 quētes in oibus linguis. p Et nec sic exaudiēt me di
 cit d̄ns. l3. n. t̄ic aliqui ad xpm̄ fuerūt p̄uersi: amē plures
 manserūt obstinati: r p̄uersi magis fuerūt p̄ verbū petri
 referant̄ scripturas p̄betiaz: qd̄ p̄tinet ad p̄betiā q̄ ad
 tonū linguaz: v̄z act. ij. r sic p̄ qz tonū p̄betie plus va
 let ad p̄uersionē infidelium q̄ tonū linguaz. q Itaqz
 lingue in signū sunt diuine virtutis. r Mō fidelib⁹. i.
 p̄ fidelib⁹ q̄ iam credūt. s Si infidelib⁹. vt p̄dicato
 res euāgelii intelligi possint ab oibus hoib⁹ singulariū lin
 guaz: r sic p̄uerti ad fidem xpi. t Prop̄betie autē nō
 infidelib⁹. i. gentilib⁹ q̄ nō habuerūt legē nec p̄betas.
 y Si fidelib⁹. i. iudeis vni⁹ deū credētib⁹: de quib⁹ fuerūt
 ap̄lī aliq̄ xpi discipuli r alij credentes primi fere om̄es:
 p̄ quoz p̄dicatores p̄uersi sunt gentiles r sic p̄betia plus
 valuit ad p̄uersionē infidelium q̄ tonū linguaz: sicut ad in
 structōes fidelium plus valet sc̄ia q̄ eloquentia. r Si ē
 Hic sc̄o declarat minore factō. d. Si ē p̄ueniat vniuer
 sa ecclia: cā orōnis vel p̄ceptōnis facti vel aliquid b̄mōi
 y Et omnes. fideles. 3 Linguis loquant̄ rē. idiote.
 i. ignorātes ideoma. a Aut infideles. nōm̄ dicit̄ d̄
 insanitis. qz vos reputabunt̄ insanos: v̄n̄ ap̄lī sic loquer
 tes reputati fuerūt ebrii: act. ij. r sicut tali casu tonum lin
 guaz esset magis ad p̄uersionē fidelium q̄ ad p̄uersionē in
 fidelium: r sic etiā fuisset act. ij. nisi petrus p̄ tonū p̄betie
 on̄ disset p̄trariū interpretando dicē p̄betiaz. b Si at
 om̄es p̄betent. nō simul sed successiue exponendo scriptu
 ras vel reuelatōnes sibi vel alijs factas. c Intret autē
 quis infi. vel idi. p̄uin. ab omnib⁹. illis successiue p̄betā
 tibus: inq̄tum on̄ dunt vitam gentiliū irrationabilium
 r sic. d P̄iudicatur ab omnibus. idest p̄demnabilis
 ostenditur. e Occulta enim cordis eius manifesta fi
 unt. inq̄tum et p̄dicatōne tali vel expositiōne tanguntur
 multa p̄tinentia ad fidem r mores: et quozum auditi cō
 uertitur ad cogitandum mala in corde suo latentia: et ad
 penitendum corde r confitendum ore. Potest etiam ali
 ter intelligi: nam in primitiua ecclēsia ad p̄uersionem in
 fidelium fuit pluribus fidelibus diuinitus concessus sc̄

Epistola Pauli

creta cordium cognoscere: et quo p reuelatione aliq puer-
bant ab infidelitate: sicut mulier samaritana credit in
ipm ex reuelatione sui delicti: Jo. iiii. f Et ita cadens i
facie humilias se coram deo ex dicta p dicatione vel secre-
ti reuelatione. s Adorabit deum. puerus ad ipsum.
b Denuncians
id est ore pfitens.

i **Or** vere tensi
vobis sit. Corde ei
credit ad iusticiam:
ore autē p fessio fit
ad salutē. Ro. x.
k **Quid** s. Dic
on dicit aplus qual-
ter sit vtendūz vo-
nis p betie et lin-
guaz: 7 primo fa-
cit hoc in generali:
scdo mag in spali:
ibi. Siue lingua.
Circa primū dicit.
k **Quid** s. ē frēs.
scz vobis agendū.
scz quod sequitur.
l **Cum** puenitis.
ad ecclesiam.
m **Unus** scz ve.
psalmū bz. vt in se
vel in aliq de pgre-
gatione fidelin: qui
donū sibi datū pot
in alios refundere: qz nō dant singulis oia dona sed diui-
sim: vt dicitur est s. xij. ca. 7 idem intelligendū est de alijs se-
quentibz. p psalmū vō intelligit canticū ad laudandū de-
um. n **Doctrinā** bz. i. sciam p dicationi ad informatio-
nem mox. p **Lingūā** bz. i. donū linguaz. o **Apo-**
calipsim bz. i. reuelatoez. q **Interpretatoez** bz. i. virtu-
tem explanandi obscura. r **Omnia** ad edificationes
fiant. quilibet em debet gra sibi data vti ad edificationē ec-
clesie. s **Siue** lingua. Dic on dicit ppositū mag in spe-
ciali: 7 primo qrtum ad donū linguaz: scdo qrtum ad do-
nū p betie: ibi. Prophete aut. Circa primū dicit qz do-
nū linguaz nō est vtendū a multis: sed sufficit a paucz p-
pter occupatoez corpis: ideo dicit. s **Siue** lin. qz lo-
qm duos aut vt multū tres. i. ad plus fm q dicit deut.
xxij. In ore duoz vel triū testū stat omne verbū. t **Et**
p partes. i. successiue. vel **Per** ptes. i. inter cise post alium
vt post vnā ptem locutionis fiat expositio: 7 post aliam
silit. Et hoc mō fit expositio qm p dicationes p dicationem per
interpretem boibus ignote linguaz: ideo subdit: **Et vnus**
interpretet. v **Si** aut nō fuerit interpretes. i. ille q loq-
tur linguis. x **Taceat** in ecclesia. dum alius interpretat.
y **Sibi** aut loquat 7 deo. orando deus in secreto. In ec-
clesia vō seruat dicta p fectudo de numero loquentiu: in
missa vō repñtat donum linguaz p eplam 7 euangeliuz.
7 sic fm duos actus seruat testimoniu: in matutinis vō
triplex testimoniu representatur per triplicem nocturnū
7 antiquū dicebant diuisim fm tres vigilias noctis.
z **Prophete.** Dic on dicit qualiter sit vtendū tono
p betie: 7 pmo on dicit debet vsus: scdo quibz ē p betie:
ibi. Mulieres. Circa primū sciendū q vsus p betie h ac-
cipitur p pponere verbū exhortationis ad plebem sacras
scripturas exponendo: in primitiuo ecclesia plures ha-
bebant hoc donum: ppter qd ne pfusio fieret: apls ordia-
uit qz exerceat a duobz tm vel tribus ad plus 7 successiue:
7 hoc est quod dicit. z **Prophete** duo aut tres dicāt.
scripturas exponēdo nō simul sed successiue. a **Et ce-**
teri diiudicēt. i. attente audiāt: vt sic possint discernere q
sint melius dicta 7 magis necessaria. b **Quod** si alij
reue. su. sedenti. i. si alicui de auditoribus facta fuerit reue-
latio per spiritum sanctum de aliquo: pro edificatione. tūc
proponendo. c **Quo**z taceat. vando istū locum lo-

em cordis ei maifesta fiunt:
7 ita cadēs i facie adorabit
deū p nūciās q ve xpi vob
sit. **Quid** ergo ē frēs. **Cū**
puenitis: vnusqzqz vestrū
psalmū bz. doctrinā habz
apocalipsiz bz. linguā bz:
interpretatoz bz: oia ad edi-
ficatoz fiāt. **Siue** lingua qz
loqz: fm duos: aut vt mul-
tū tres: 7 p ptes: 7 vnū inter-
pretet. **Si** aut nō fuerit interps
taceat in ecclesia: sibi aut lo-
qur 7 deo. **Prophete** aut
duo vel tres dicāt: 7 ceteri
diiudicent: **Q** si alij reue-
latū fuerit sedenti: pōz tace

quēdi: 7 subdit causa. v **Potestis**. n. oēs reuelatio
nem spūs sancti habentes. e **Per** singulos p betas
re. vnus post aliū p pcenti tempe. f **Et** omnes di-
scant. q audiat: s **Et** omnes exhortent. ad hoc apti.
Seco qz possit aliquis dicere nō est in p tate sic loquen-
tis tacē: qz loq-
tur ex spūs sancti
motōne. hoc re-
mouet dicens.
b **Et** spūs pro-
phetaz p betis
subiectus est. b
est: est in potesta-
te eorum. Circa
qz sciendū q
duo sunt in pro-
phetis. s. illumi-
natio mentis p-
phetez: hoc non
est in p tate eius
qz spūs p betie
nō semp adest. p
phetez: aliud est
illuminatio sibi
bi facte p nunci-
atio: hoc ē in po-
testate p betie:
qz pōt loq 7 ta-
cere. put expedit
bonoz diuinoz
7 sic est in ppo-
sito: qz si plures simul loquerent effect pfusio: 7 vnū alte-
rum impediret: ex quo sequeret diuisio cuius deus nō
est actor: ideo subditur. Non est em diuisionis deus
Sciendū tm q nō semp in p tate pphete est tacere: im-
mo aliq spūs mouet ipm ad loquendū ptra voluntate
suam: sicut p3 de balaam Nu. xxiij. 7. xxiij. q bñ-
dictioz ppli israel tacere nō poterat: hoc em erat ad glo-
riam dei. nō sic aut in pposito: vt patet ex dictis.
k **Mulieres.** Dic on dicit quibz psonis p be-
tandi actus sit. p betie. s. mulieribus: 7 pmo facit qd
dictum est: scdo aliquoz pteruam excludit: ibi. An a
vobis. Circa primū dicit. k **Mulieres** in ecclesia
ceant. s. cessando a doctrina: nō tm ab oratione secreta:
7 subdit ratio. l **Non**. n. p mittit eis loqui. i. docere
qd p tinet ad doctores siue platos 7 supiores: et idō
repugnat serui muliebri: tuz ppter defectū intelligē-
tie: tum quia mulier naturaliter debet esse subiecta vi-
roue: subdit. m **Sed** subditas esse sicut xlii di-
cit: Gen. iij. Sub viri potestate eris. p betia tm qrtuz
ad illuminatoez mentis non repugnat serui muliebri
7 sic legunt multe mulieres prophetasse: nec solum ex-
cluduntur ab actu docendi in ecclesia publice: sed etiā
ab actu querendi ibidē per modū disputationis: ideo
subditur. n **Siquid** aut vō. dif. x. vi. suos interro-
gent. vt de auditis in ecclesia plenus informetur. et
causam dicti silentij tangit cum dicitur. o **Turpe**
est enim mulieri. id est indecens est sibi In ecclesia lo-
qui. et per oppositum deens est eam tacere in loc pu-
blicos: propter quod in iure cautum est ne mulieres ex-
erceant opus aduocandi. p **An** a vobis. Dic con-
sequenter excludit aliquoz pteruam: quia pueri
de gentilitate possent dicere q ordinatio apli nō esset
bona: eo q in templis veneris 7 dyane mulieres forsi-
tan publice docebant: quod repellit apostolus dicens.
p **An** a vobis. gentibus. q **Verbum** dei pcessit.
q. d. nō: sed a iudeis quibus date sunt scripture legis 7
p baz: 7 id modus 7 ordo doctrine magis veruad
a iudeis in gentiles q conuerso. r **Siquis** autēz
videt ppheta esse aut spūalis. q pōt oia indicare: vbi
ctū est s. ij. ca. s **Cognoscat** que scri. vō. qz dñi sūt
mā data ei. poterit cognoscere q ordinatio non solus

fito: qz si plures simul loquerent effect pfusio: 7 vnū alte-
rum impediret: ex quo sequeret diuisio cuius deus nō
est actor: ideo subditur. Non est em diuisionis deus
Sciendū tm q nō semp in p tate pphete est tacere: im-
mo aliq spūs mouet ipm ad loquendū ptra voluntate
suam: sicut p3 de balaam Nu. xxiij. 7. xxiij. q bñ-
dictioz ppli israel tacere nō poterat: hoc em erat ad glo-
riam dei. nō sic aut in pposito: vt patet ex dictis.
k **Mulieres.** Dic on dicit quibz psonis p be-
tandi actus sit. p betie. s. mulieribus: 7 pmo facit qd
dictum est: scdo aliquoz pteruam excludit: ibi. An a
vobis. Circa primū dicit. k **Mulieres** in ecclesia
ceant. s. cessando a doctrina: nō tm ab oratione secreta:
7 subdit ratio. l **Non**. n. p mittit eis loqui. i. docere
qd p tinet ad doctores siue platos 7 supiores: et idō
repugnat serui muliebri: tuz ppter defectū intelligē-
tie: tum quia mulier naturaliter debet esse subiecta vi-
roue: subdit. m **Sed** subditas esse sicut xlii di-
cit: Gen. iij. Sub viri potestate eris. p betia tm qrtuz
ad illuminatoez mentis non repugnat serui muliebri
7 sic legunt multe mulieres prophetasse: nec solum ex-
cluduntur ab actu docendi in ecclesia publice: sed etiā
ab actu querendi ibidē per modū disputationis: ideo
subditur. n **Siquid** aut vō. dif. x. vi. suos interro-
gent. vt de auditis in ecclesia plenus informetur. et
causam dicti silentij tangit cum dicitur. o **Turpe**
est enim mulieri. id est indecens est sibi In ecclesia lo-
qui. et per oppositum deens est eam tacere in loc pu-
blicos: propter quod in iure cautum est ne mulieres ex-
erceant opus aduocandi. p **An** a vobis. Dic con-
sequenter excludit aliquoz pteruam: quia pueri
de gentilitate possent dicere q ordinatio apli nō esset
bona: eo q in templis veneris 7 dyane mulieres forsi-
tan publice docebant: quod repellit apostolus dicens.
p **An** a vobis. gentibus. q **Verbum** dei pcessit.
q. d. nō: sed a iudeis quibus date sunt scripture legis 7
p baz: 7 id modus 7 ordo doctrine magis veruad
a iudeis in gentiles q conuerso. r **Siquis** autēz
videt ppheta esse aut spūalis. q pōt oia indicare: vbi
ctū est s. ij. ca. s **Cognoscat** que scri. vō. qz dñi sūt
mā data ei. poterit cognoscere q ordinatio non solus

Ad corinthios. I.

precessit a me sed a deo. **v** Si quis autem ignorat. ex negligentia vel malicia illa que scire tenet. **r** Ignorabitur. a deo. **y** Itaque. Hic ultimo ponit conclusionem intentam. scilicet quod omnia spiritus sancti sunt appetenda: et quod eis vteremur dum est ordinata: et a personis quas docet vti: ideo dicit.

Itaque fratres emulami propheta re. tanquam melius bonum quam loqui linguis: ut patet ex supradictis: verumtamen quod loqui linguis est quoddam bonum: ideo subditur.

3 Et loqui linguis nolite prohibere. successiue: sed plures simul loquendo. **a** Quia autem honeste. i. pure: de cet viros et mulieres. **b** Et secundum ordinem. ad vitandum confusionem fiant in vobis.

domini sunt mandata. **v** Si quis autem ignorat: ignorabit. **y** Itaque fratres emulamini prophetare: **3** et loqui linguis nolite prohibere. **a** Quia autem honeste: et secundum ordinem fiant in vobis. **rv.**

Notum autem vobis facio fratres euangelium quod predicavi vobis: quod et accepistis: in quo statis: per quod et saluamini: quia ratione predicaveri vobis si tenet nisi frustra credidistis. Tradidi enim vobis in primis quod et accepi: quoniam ipse mortuus est pro peccatis nostris secundum scripturas: et quod sepultus est: et

et miraculis: id subdit. **f** Quia ratione predicaverim vobis si tenet. **q. d.** predicatio mea non precessit ratione humana: sed divina: si divina scdm est quod si fides non sit vacua bonis operibus: sine quibus est mortua: et propter omnia frustra: id subdit. **g** Nisi frustra credideritis. **b** Tradidi enim vobis. **h** Hic notat quid sit tenendum de christi resurrectione: et ponit quatuor de christo. scilicet eius mortem: sepulturam: resurrectionem: et apparitionem: que pertinent ad articulos fidei in incarnatione christi. dicitur igitur. **b** Tradidi enim vobis in primis. i. inter prima credenda: quod articuli fidei sunt principia ex quibus alia credenda deducuntur: tanquam conclusiones ex eis elicitae. **i** Quod et accepi. **q. d.** hoc auctoritate propria non feci: sed auctoritate dei: quod sunt illa scriptura.

qua resurrexit tertia die secundum scripturas: et quod visus est cephe et post hoc undecim. Deinde visus est plusquam quingentis fratribus suis: ex quibus multi manent usque adhuc: quidam autem dormierunt. Deinde visus est iacob: et inde apostolis omnibus. Movissime autem omnium: tanquam abortivo visus est et mihi. Ego enim sum minimus apostolorum: quod non sum dignus vocari apostolus: quoniam persecutor sum ecclesiarum dei. **B**ea autem dei sum id quod sum: et gratia eius in me vacua non fuit: sed abundanti illis omnibus

notat quid sit tenendum de christi resurrectione: et ponit quatuor de christo. scilicet eius mortem: sepulturam: resurrectionem: et apparitionem: que pertinent ad articulos fidei in incarnatione christi. dicitur igitur. **b** Tradidi enim vobis in primis. i. inter prima credenda: quod articuli fidei sunt principia ex quibus alia credenda deducuntur: tanquam conclusiones ex eis elicitae. **i** Quod et accepi. **q. d.** hoc auctoritate propria non feci: sed auctoritate dei: quod sunt illa scriptura.

k Quoniam ipse mortuus est pro peccatis nostris: non suis: **l** Et

Capitulum. xv.

Notum autem vobis facio. Postquam apostolus tractavit de factis et de gratia que offertur in eis: hic postea tractat de gloria resurrectionis ad quam finaliter ordinantur et dividentur in duas: quod primo resurrectionis christi promittit tractatum: secundo probat ex hoc eodem resurrectionem hominum. Si autem christus prima ad huc in duas: quod primo commendat doctrinam evangelicam in cordibus: secundo tenentiam que operet scire circa resurrectionem christi. Tradidi enim. Circa primum dicit. **a** Motum autem vobis. scilicet ad memoriam vobis reduco. **b** Evangelium quod predicavi vobis. i. doctrinam evangelicam cuius excellentiam ostendit ex quatuor: primo ex eo quod predicatum est: quod sunt apostoli excellentes viri: et hoc tangit: cum dicit. **c** Quod predicavi. ego apostoli et alii similes mei: secundo ex auditoribus: quod coeteri ceperunt doctrinam evangelicam proinde: quod est signum veritatis: huius doctrinam secundum quod arguit augustinus. Quia si pro vera miracula sic recepta coeteri: certum est eam esse verissimam et sanctissimam: eo quod dominus non potest esse testis falsitatis: que testificatio sit veris miraculis: **Mar. vi.** Illi autem perfecti predicaverunt vobis: quod domino copante et sermone confirmante sequentibus signis. Si autem dicat quod sine miraculis fuit sic recepta: hoc reputandum est maximum miraculum: quod tam ardua et inaudita: et supra sensum humanum certissima recepta sit tam coeteri: non solum a simplicibus sed etiam a sapientissimis et potentissimis viris: et si arguat contra hoc de lege machometi falsa que tamen a multis est recepta. Dicendum quod non est simile: quia vi armorum primo sibi multitudinem rudem subiungavit et legem dedit: promittens delicias et potentiam observantibus: ad quod boies sunt pueri. Fides autem catholica per christum et apostolos predicata: non contrario est recepta. scilicet a pauperibus etiam predicantibus ad paupertatem et austeritatem et modum contemptum inducentibus: et non fuisset recepta a sapientibus: huiusmodi et potentibus sicut videmus impletum: nisi hoc fuisset virtute signorum: et hec receptio tangit cum dicit: Quod accepistis. vos et alii sapientes huius mundi. tunc enim sapientia maxime videbat in grecia. tertio commendat ex hoc quod elevat ad superna: ubi dicit. **d** In quo statis. scilicet sursum erecti ad deum. quarto ex hoc quod ipsa sola ducit ad beatitudinem: ubi dicit. **e** Per quod et saluamini. ad hunc quod ad beatitudinem: perducit duo reduntur. **Unum** est quod tenet eo modo quod ab apostolis est predicata. scilicet non intendendo principaliter rationibus humanis: sed auctoritati divine

lucii. Propter scelus populi mei percussit eum. id subdit. **m** Secundum scripturas. scilicet esai. et aliorum prophetarum ex spiritu loquentium: et sic mors ista fuit pro peccatis nostris a deo ordinata. **n** Et quod sepultus est. ut veritas mortis eius probaret. **o** Et quod resurrexit tertia die. Ipsi enim dies accipienda sunt per synodo: que quod primum et tertia non fuerunt integri. **p** Et quod visus est post resurrectionem. **q** Cephe. i. petro. **ru. vi.** de apparitionibus autem factis mulieribus non facit apostolos mentionem: quod inducit apparitiones ad confirmationem fidei de resurrectione christi: id enim inducit que facte fuerunt personis magis auctenticis. **r** Et postea undecim. scilicet apostolis que apparitio fuit facta post dies octo sue resurrectionis thoma presentem: **Jo. rr.** prius tamen apparuerat decem apostolis thoma absente: ut dicitur ibidem: dicit. **rx** quod iudas qui fuerat. xii. iam mortuus erat: et matthias non dum erat electus. **s** Deinde visus est plusquam quingentis fratribus suis. Ista apparitio fuit facta in galilea: **Matth. vlt.** in qua apparuit apostolis et multis alijs. **t** Ex quibus multi manent usque adhuc. viventes: hoc dicit ad maiorem assertioem sui dicti. **v** Quidam autem dormierunt. morte corporali que dormitio: quod erant in spe future resurrectionis. **x** Deinde visus est iacob. dicitur aliquid que ista apparitio fuit in die resurrectionis: vocatur enim iacob: se non commensurum panem donec videret christum resurrexisse: et sic illi deinde non importat ordinem apparitionis: alij dicunt quod iacobus post apparitiones predictas habuit spalem apparitionem: propter spalem devotionem et similitudinem ad christum. **y** Deinde apostolis omnibus. scilicet in die ascensionis: **Mar. vlt.** **3** Movissime autem omnium. post ascensionem christi in celum. **a** Tanquam abortivo visus est et mihi. de quo visio dicitur. **ir. ca.** vocat autem se abortivum: quod abortivus dicitur fetus qui nascitur extra tempus debiti: vel qui violentia educitur ab utero: vel qui non producit ad debita quantitates: que tria de se sentit apostolus: quod alij renati fuerunt ante adventum spiritus sancti: ipse autem post. **B**ea alij fuerunt pueri sponte: ipse vero qui violenter in actu persecutionis fidei: act. **ir.** **3** Et quod non reputat se pervenisse ad perfectionem aliorum: et hoc ex humilitate dicitur. **E**go enim sum minimus apostolorum. et quod ex humilitate intendendum non est. ideo verificat deum suum dicens. **b** Qui non sum deus. vo. apo. quoniam persecutor sum. scilicet deus qui non fecerunt: et in huiusmodi fuit apostolis alijs: et dei gratia fuerit valde magna: id subdit: **c** Gratia dei super id quod super. ex meo nihil nisi persecutor et blasphemus. **d** Et gratia eius in me vacua non fuit. i. carere operibus

Epistola Pauli

f miles: qz tunc erit vita vtens voluptatibus carnis sine impedimento. Et persona igitur talia dicentium mouet aplos qz stione. d. t. Sz dicet alijs. male senties de resurrectione y. Quid resurgat mortui. Sz dicet illi qz reputabat illas impossibiles. r. Quali autem corpe venient. vtendo delictis carnalibus sicut nuc aut p aliu modum.

y Inspices. Dic dnter soluit vtran qz qones: r pmo se cundam: scdo primam ibi. Ecce mysteriu. Solutio prime qd nis stat in h qz resurget idem corp? nuro q ad substam: h bebic alias qlitate: et diuidit i duas ptes: qz pzo ondit ppositu: scdo que sit oia qualitarisabi. Semiat prima ad huc in duas: nam intentum declarat dupliciter aplos: pzo p exempla: scdo p rone: ibi. Si est corp? p.

Quo resurgunt mortui? Quali autem corpe venient? Inspices tu: qd semias no viuificat: nisi pa? moriatur. Et qd semias? No corpus qd futurum e semias: h nudu gnu: vtputa triticia: aut alit? ceteroz? De? ar dat illi corp? sic vult: r vniciqz seminu pprium corp? Non ois caro eadez caro: h alia hoim: alia pecoz: alia volucru: alia aut pisciu. Et corpa celestia r corpa terrestria. Sz alia qdez celestiu glia:

ma ad huc in duas: qz pzo inducit exempla eiusde speciei scdo alterius specieiabi. No ois caro. Circa primu ponit exemplum de grano semiato ex qz surgit aliud granu eiusde speciei: no tn code mo ad ornatu: qz primu est nudu: scdu dum palea optum: r p incrementu pullulat. pcedendo dberba ad pfectoz: r hoc e qd dicit: Inspices qd tu seminas r. r p lra. Sciendu qz tn aplos no intendit qz sit sic i resurrectione qm ad h qz fiat virtute nature: sicut dicit a pullulatio: sed in h valet exemplum apli: qz si natura p idem specie reparare r sub alia pditoe: multo fortius deus qz virtutis infinite pot idem nuro reparare qm ad h am mutata qlitate: r qz opus nature e opus dei naturu dirigitis: id subdit de granu pullulatoe. 3. Deus aut dat illi corpus sicut vult. Et h est qz videm? sagitta recte tendere ad signu qz tn caret intellectu: arguimus qz ab aliq intellectu dirigit: ita et h qz natura videm? tendere ad certu finem que no cogit: arguim? qz dirigit a deo cognoscente. Et vniciqz seminu ppriu corp? in qntitate r figura et similib? fm determinata natura spci. b. No ois. Dic dnter declarat ppositu p exempla diuersaz speciez: r pmo ppando corpa terrestria adinuicem: scdo celestia ad terrestria: ibi. Et corpa. tercio celestia adinuicem: ibi. Alia claritas. Circa primu dicit. No ois caro eadez caro. qz sunt diuersaz speciez: vtz de carne bois pecozis r auis: r tn e eadez ma: qz illa eadez materia qz est sub foza pecozis v? auis fit p nutrimentu sub foza bois: r h est qd dicit. c. Sz alia boim r. Et h pdudic qz cu h fiet vtute nature: vtute dei poterit fieri qz caro mouent? r resurgent? erit eadez idetate nature: s alterius glie. d. Et corpa. Dic ex plicat ppando corpa celestia ad terrestria qz ouenit in qntu corpa. qntitas. n. est eiusde ronis in bis r in illis: tn differt in qlitate? suis. r et h pdudic qz eadez crut corpa mouent? r resurgentiu: tn aliaz qualitatuz: r p lra h excepto. e. Alia quide celestiu glia. i. decoz r ornaz corpoz celestiu: alia aut terrestriu. f. Alia claritas. Dic exempli car ppando adinuicem corpa celestia. f. stellas q differit in claritate: r tn oueniunt in h qz oms sunt celest? nature put distinguif? elementare: r snt corpa mouent? et resurgentiu erut eiusde nature: s alterius glie: r p h autem qd dicit. g. Alia claritas solis. intelligit claritas rpi. b. Alia da. lune. i. g. g. marie. i. Et alia da. stellaru. i. alioz scdoz r qz fm diuersa merita varie picipabnt

lumelicio subdit. k. Stella. n. Stella differt i claritate r. Aduertendu tn qz oia ista exempla posita deficiunt a pposito: qz no hnt idetate specificam vel nueralem vtz ex dictis: corp? aut resurges bz idetate nueralem at prius mortuuz: ex pta. n. no ponunt qz ita sunt: s vt

Alia at terrestriu. Alia claritas solis: alia claritas lune: et alia claritas stellarum. Stella eniz a stella differt in claritate: sic r resurrectio mortuoz. Seminatur in corruptione. surget in incorruptione. Seminatur in ignobilitate: surget in gloria. Seminatur in infirmitate: surget in virtute. Seminatur corpus aiiale: surget corpus spuale. Si est corpus aiiale: est r corpus spuale: sic scriptu est. Fact? est

sentiat qz addit: vt per exemplu sibi cognitum manducat ad intelligendu qliter ide corp? numero resurget differens tame fm qualitates.

l. Seminatur. Dic dnter ostendit oiaz corpoz resurgentis r mortui qm ad qz tuoz: vtz corpus spuale. Seminatur in corruptione. i. iter ra sepelit? corp? corruptibile vel Seminatur. i. per naturu generat

m. Surget in incorruptioe. i. corpus resurgens habet incorruptibilitate p dote impassibilitat. n. Seminatur in ignobilitate. i. corp? obscuru r vile. o. Surget in gloria. i. corpus hns dote claritat. p. Semiat in infirmitate. i. corp? ab aia r difficili mobile: qz corpus qd corrupit aggrauat aiam: Sap. it. ca. q. Surget in virtute. i. nobilitate. s. fm voluntate aie per dote agilitat. r. Seminatur corpus aiiale. i. grossuz in potens ee cu alio corpe no glioso. s. Surget corpus spuale. i. potes esse cu alio corpe no glioso: sicut suo mo spūs sil? est cu corpe: r h erit p dote subtilitatis: vt dicit aliq. ali? vo dicit qz hoc no erit p dote subtilitatis: sed p assistentiam diuine vtutis hoc faciētis: qz vo melius dicit qm ad h diffusius bz tractari. iiii. senten. In statu vo resurrectionis cessabit opatōnes aiiales. s. generatio: nutritio: r augmentu: et corp? abiqz fatigatione seruet aie in spualibus opibus: r fm h etiam pot dicit qz corp? qd nuc e aiiale. i. feruēt in opibus aiialibus: tunc erit spuale. i. feruēt in opibus spualibus. Sciendu itaqz qz tuoz vtz dote no insunt corpa glioso ex ppositi one corpa celest? vt dixerit aliq: s ex glia aie in corp? redundate: fm qz dicit Aug. ad didosoz: Et hoc autem qz aia pficit corp? videm? in pnti qtuoz puenire corpa. i. esse r pseruari a corruptōe. Recedete. n. aia corp? expirat r marcescit. j. de aia. pulchritudine seu claritatem r etia motu amittēs: r quanto aia mag? pficit corpus tanto qtuoz bec insunt corpa pfecta? In statu vo te actitudinis aia pficiet corp? in supmo: ppter qd dabit si bi ee spuale dicto mo r in incorruptibilitate claritatem r agilitate. t. Si e corpus. Postqz declarauit aplos idetate corpoz resurgentiu qtuoz ad natura: r vtiaz qm ad qlitates p ex pta: bic dnter ides ondit p rones qz talis e: duo snt pncipia gener? huius: vnu fm vita nature. f. ad aliud fm vita gre. f. rpe. s. igit aialitas r ea pntia q respiciūt vita nature deriuant ad oēs p adam multo fortius spualitas respiciēs vita gre deriuabit ad oēs sufficiēt r pfm q spualitas h inchoat p gras r i futuro psumabit p gras i corp? redūdante p qtuoz: vtz mo pdictoz: h e qd dicit. t. Si e corpus aiiale: r accipit si p qz. v. Est r corpus spuale. qz iam est in xpo q resurget in corpe glioso: r in alijs in futuro erit. r. Sicut scriptu e. Gen. q. y. Fact? e fm? hō adā

Ad corinthios. I.

in aiam uiuentē. l. uita aialem corpori dantem. 3
 Nouissimus adā. i. xpc q̄ dr nouissimus adā: q̄a post
 xpm non erit aliud p̄ncipiū uite b̄ianē. a In sp̄m
 uiuificantē. q̄ sicut ad p̄fectōē p̄fectōē sui ee p̄ ani-
 mā informantē: ita xpc p̄fectōē sui ee in ḡtum bō per
 sp̄s sancti pleni
 tudinez: 7 q̄ aia
 nō uiuificat nisi
 sp̄m corp̄: idō
 adā solū factus
 ē in aiaz uiuen-
 tem: s̄ nō uiuifi-
 cantē alios: xpc
 autē in sp̄m uiuē-
 tem 7 uiuifican-
 tem: q̄ sp̄s est
 q̄ uiuificat cui?
 plenitudo fuit i
 xpo nō solus ad
 sufficiētā p̄ se:
 s̄ etiā p̄ redūdā
 tiā in alios: 7 q̄
 ordo nature est.
 p̄cedere ab im-
 p̄fectō ad p̄fectū
 in natura huma-
 na: idō subdit.

prim⁹ hō adā in aiam uiuē-
 rem: nouissim⁹ adā in sp̄m
 uiuificantē. S; nō prius
 qd̄ sp̄iale ē: s̄ qd̄ aiale: tein
 de qd̄ sp̄iale: prim⁹ hō de
 terra terren⁹: icōus hō de
 celo celestis. Qualis terre-
 nus: tales et terreni: et q̄lis
 celestis: tales 7 celestes. Igi-
 tur sicut portauimus ima-
 ginem terreni: portemus 7
 imaginem celestis. Hoc au-
 tem dico fratres: q̄ caro 7
 sanguis regnum dei possi-

b S; nō prius
 qd̄ sp̄iale est x̄. vñ cōiter in antiq̄s primogeniti fue-
 rit aiales: vtz de Layn: Esau: Ismaele: 7 multis alijs
 Rō guare prim⁹ hō factus ē in aiaz uiuentē tm̄ subdit
 cū dr. c. Prim⁹ hō de ter. supple formatus ē: gen. ij.
 Terrenus. i. aialis. e. Scd̄s hō. i. xpc. e. Dece-
 lo. supple formatus ē: nō q̄ habuerit corpus celeste: vt
 dixit manichei: s̄ q̄ uitas cui uinitū est corpus illō
 de celo uenit p̄ effectū nouuz: et prior ē q̄ corp⁹ xpi. f
 Qualis terrenus ta. 7 ter. i. ab adam carnali deriyati
 sūt carnales s̄ a xpo sp̄iales: uita uo sp̄ialis ē uita ce-
 lestis: p̄ter qd̄ p̄cludit. g. Sicut por. ima. terrefr.
 p̄ pctm̄ qd̄ fecit nos siles adē transgressor. h. Por-
 temus 7 ima. cele. p̄ uita gr̄e xpo nos p̄formant: quia
 aliter nō possumus ad b̄itudinē puenire. p̄ter qd̄ sub-
 ditur. i. Hoc dico fra. q. d. nisi potet / imagines xpi
 p̄ gram q̄ est quedā inchoactō uite celestis nō poteris
 ad regnū gl̄ie puenire. k. Quia caro 7 sanguis.
 i. hoies ueluti uitis 7 delitjs. l. Regnū dei nō pos-
 q̄ nec ad illud intrabūt: apoc. xij. Nō intrabit i ea ali-
 qd̄ coinquinatū x̄. m. Neq̄ corruptō incorru. pos-
 q̄ corpus qd̄ mortale resurget ultra corruptōni non
 subiacebit: Ro. viij. Ipsa creatura liberabit a seruitu-
 te corruptōis x̄. n. Ecce mysteriū. Dic p̄r solui
 scd̄a qd̄. i. de resurctōis ordine 7 mō: 7 diuidit i tres
 ptes: q̄ p̄mo ponit qd̄nis solutio: scd̄o solutiōis p̄fir-
 matio. ibi. Cū aut. tercio vtilis monitio: ibi. Itaq̄. pri-
 ma adhuc in tres: q̄ p̄mo ponit resurgentiuz diuersi-
 tas: scd̄o t̄pis uitas: ibi. In momento. tercio resur-
 ctōis necessitas: ibi. Oportet aut. Circa primū scien-
 dum q̄ l3 resurctō sit cōis oibus: nō tm̄ resurctōis
 modus siue terminus: q̄ soli boni resurget in corpore
 glioso p̄ votes. 7 hoc ē qd̄ dicit apls. n. Ecce myste.
 vo. dico. i. rem grandē 7 difficilē ad capiendū. o
 Om̄s quidē resurgem⁹. tā boni q̄ mali. p. S; nō
 om̄s immuta. de statu aialitatis ad statū sp̄ualitatē: per
 votes corp̄is mō p̄dicto. q. In momento. Dic p̄r
 ponit circa resurctōis t̄pis uitas siue breuitas. Cir-
 ca qd̄ sciendū q̄ momentū dupl̄ accipit: vno mō p̄o-
 nūc inuisibili: aliq̄n p̄ breui t̄pe q̄si impceptibili: 7 idē
 dicit dū de icu oculi: q̄ si accipit p̄ apertōe palpabre
 fit in t̄pe ualde breui: si autē p̄ ipsa uisione fit in instanti
 inuisibili: 7 utrūq̄ p̄curret in resurctōe q̄ collectio
 pulueri q̄ fit in ministerio angelico p̄ motū locale fiet
 in t̄pe q̄si impceptibili: s̄ reformatio corp̄is 7 unio

aie ad ipsuz fiet stute diuina 7 iustitia: 7 hoc ē qd̄ dicit
 q. In momento: in icu oculi. fiet resurctōis dicto mō: p
 s̄ excludit ex: or. Lactatū dicent: resurctōis nō ē futu-
 ram oim̄ sil: s̄ martyres an̄ alios resurget p̄ mille ānos: et
 tūc xps descēdet 7 possidebit cum eis regale regnum iustis
 mille annis.

dere nō possunt: neq̄ cor-
 ruptio incorruptelam pos-
 sidebit. Ecce mysteriū yo-
 bis dico. Omnes quidem
 resurgemus: sed nō omnes
 immutabimur. In momē-
 to: in icu oculi: in nouissi-
 ma tuba. Canet ei tuba et
 mortui resurget in corrupti
 7 nos imutabimur. Opor-
 tet ei corruptibile b̄ induē
 incorruptiones: 7 mortale
 b̄ induē immortalitates: Cū
 autē imortale hoc induerit

r In nouissima
 tuba. i. in uoce xpi
 dicentis: Surgite
 mortui ad iudiciū.
 7 dr̄ b̄ictuba ad si-
 militudinē tube ve.
 testa. cui⁹ uox. erat
 ad q̄tuor. s. ad con-
 uocandū palū: ad
 pugandū: ad solē
 nizandū festū: 7 ad
 castra mouendū.
 ad uocē em̄ xpi tūc
 p̄gregabunt om̄es
 ad iudiciū: creatūē
 imutabunt ad pec-
 catores impugna-
 dū: Sapie. vj. Du-
 gnabit p̄ eo orbis
 terrarū 7 inscifa-
 tos. 7 angeli ad so-
 lenizandum gl̄ie fe-

stum mouebunt tūc castra q̄ mali ibūt in suppliciu et iu-
 sti in gaudiū ad uocē xpi dicent imp̄s. Ite x̄. et iusti.
 Venite x̄. Mat. xxv. uitas tm̄ xpi erit. resurctōis cā
 p̄ncipal: b̄ianitas iustitias: 7 q̄ posita cā sufficiētū ponit
 tur effectus: idō subdit. s. Canet em̄ tu. 7 mor. resur.
 incorrupti. i. sine diminutiōe mēbroz: quicqd̄ em̄ pertinet
 ad integritatē nature oib⁹ dabit: vt cōus dr̄: S; qd̄ p̄-
 net ad gl̄iam dabit tm̄ electis: idō subdit. t. Et nos im-
 mutabimur. de statu. i. miserie ad statū gl̄ie. v. Opor-
 tet em̄. Dic p̄ter on̄d̄ resurctōis necessitas q̄ acapit
 ex tribus: p̄rio ex p̄fectōe nature b̄ianē q̄ nō esset perie-
 ta nisi aia sit corp̄i p̄iecta. p̄ter qd̄ separē est aie p̄ acci-
 dens 7 s̄ ei⁹ naturalē inclinatio: nullū tale aut̄ pōt ee per-
 petuū. scd̄o ex impletōe diuie iusticie. s. vt corp⁹ sil p̄uina
 cū aia 7 p̄m̄et: sic aia peccauit in corp̄e 7 in eo meruit. ter-
 cio ex p̄formitate mēbroz ad caput xpi. s. q̄tm̄ ad electos
 q̄ resurget per iteratāz unione aie ad corp⁹. Nec obstat
 dictū phi. ij. de generatōe. s. q̄ illa quoz substantia corru-
 pitur nō redēit eadez nūero sed solū sp̄e: q̄ loquit̄ de re-
 deuntib⁹ p̄ motū 7 uia nature: s̄ illos q̄ dicebāt eadez nūe-
 ro per naturā posse iterari: deus autē h̄ pōt cui⁹ uirt⁹ eū-
 finitā: 7 pōt agere sine motu: dicit igit apls. v. Opor-
 tet em̄ coru. hoc indu. incorru. i. naturā b̄ianāz resurgere
 incorruptibiles rōnibus dicit: 7 hoc erit oibus cōe. r
 Et mortale hoc induere immortalitatē. i. mutatiōz in me-
 lius: qd̄ erit speciale electis: 7 dicit induere: q̄ sicut vesti-
 mentū aliudē aduenit corp̄i: sic dicta incorruptio in oib⁹
 bus: 7 immortalitas in electis nō erit ex p̄ncipijs nature cau-
 sata: 7 p̄ b̄ solui dicitū phi. x. meta. s. q̄ corruptibile 7 icor-
 ruptibile differt: 7 p̄ p̄ns nō pōt ee idē nūero. uerū em̄ cō-
 cludit quando corruptio 7 incorruptio ad idē principi-
 um reducunt: sed non est inconueniens: q̄ idē numero
 quod p̄ naturā est corruptibile a deo fiet incorruptibile
 sicut idē liber arbitriū qd̄ modo est mutabile tunc erit
 p̄firmatum. Per dicta soluta est q̄stio illoz qui querebāt
 quō resurgent mortui reputātes eam impossibilem. y
 Cū autē. Dic p̄sequenter p̄firmat qd̄ dictum est in solu-
 tiōe de sanctorū immortalitate: 7 hoc per auctoritatē sa-
 cre scripture: Osce. xij. vbi nos habemus: Ero mors tua
 o mors. translatio. lxx. habet: Absorta est mors in victo-
 ria: quod tūc implebitur: vt patet ex p̄dictis: p̄ter quod
 apls congaudens in spiritu p̄ter certam expectatiōem
 illius status quasi insultans morti dicit:

a Ubi est mors victoria tua. qua p̄sternebas om̄s. q. v.

Epistola Pauli

nō apparebit vltra. b Ubi est mors stimulus tuus. i. p̄ctm̄ p̄ qd̄ bñana natura morti addita fuit q̄si p̄ stimulu

Ro. v. Per p̄ctm̄ mors ideo subdit. Stimulus aut̄ mortis p̄ctm̄ est. Sz qz possit aliq̄s dicere p̄ctm̄ p̄ legem fuisse ablatū: hoc renouet. d. c Virtus v̄o peccati lex. q. di. p̄ctm̄ maḡ viguit ex lege nō p̄ se r̄ dī recte: s̄ ex humana malicia p̄ lege occasione accepta: eo q̄ bñana malicia nitit̄ in v̄ctum: sicut pleni fuit de dā ratū Ro. vii. super illud. Occasione at̄ accepta p̄ctm̄ p̄ mādātū opatū ei me oēm occupam. De hac aut̄ victoria p̄ xpm̄ inchoata r̄ in fine mōdi p̄sumā dā: gr̄e sunt agēde: s̄o subdit. Deo aut̄ gr̄as r̄. r̄ ps̄la. d Itaqz. Sic vltimo ponit̄ vtilis monitō ne coribz corūpan̄t a pseudo apostolis refurrectōez negantibz cum dicitur.

imortalitatez: tūc fiet fmo q̄ script̄ ē: Absorpta ē mors in victoria. Ubi est mors victoria tua? Ubi ē mors stimulus tuus? Stimulus aut̄ mortis p̄ctm̄ est: virtus v̄o p̄cti lex. Deo aut̄ gr̄as: qui dedit nobis victoriā p̄ dñz nrm̄ iesum xpm̄. Itaqz fratres mei dilecti stabiles estote r̄ immobiles: abūdantes in oī ope dñi sp̄. sciētes q̄ labor v̄i nō est inanis in dño. **Cap. xvj.**

Collecta aut̄ q̄ fuit in scōs: sic ordinavi i

d Itaqz fratres mei. nō carnali cognatione: sed xp̄iana religione. e Dilecti. caritativa dilectione. f Stabiles estote r̄ immo. in fide refurrectōis future. g Abūdantes in oīni ope dñi semp. qz fides sine opibz mortua ē. Iaco. ii. h Sciētes q̄ la. v̄e. non est inanis in dño: s̄ tūc magnifice remūerat̄ a deo sicut dī Sap. iij. Honoruz laborz gl̄osus ē fructus. In ca. xv. vbi dicit̄ in postilla. Et si arguat̄ p̄tra hoc de lege machometi falsa. **Additio.**

Recceptio leḡi machometi nullo mō est assimilanda receptioni leḡi euāgelice: nam vt dicit postill. Lex machometi vi armozū fuit recepta qd̄ p̄ sūm alchoranū nephandū pōt̄ p̄robari. v̄t em̄ ibi q̄ machometus petiuit a deo q̄ p̄cederet sibi facultatē faciēdi miracula vt gentes crederet̄ ei: ad qd̄ vt asserit fuit sibi r̄sum a deo q̄ nō decebat: nam iam miserat deus moysi cū magnis miraculis r̄ portentis r̄ tñ nō steterūt in fide sua: r̄ postea miserat iesum facientē magna miracula: tñ pauci crediderūt nec extiterūt in fide sua: et iō disposuerat iesus q̄ ipse. f. machomet? solū in potētia gladii daret legē: vt qui nollent eū recipere interficerent: bec sunt in alchorano sententia liter ex q̄ nō p̄nt fingere q̄ p̄ machometū fuerūt facta aliq̄ miracula. Item ē manifestū q̄ machomet? nihil credendū tradidit transcendēs ea q̄ p̄tendi p̄nt p̄ fantasiaz bñanam: dicit de paradiso q̄ sunt ibi delectabilia corporalia in q̄bus p̄mia beatorū ponit̄: ab hoibus modice intellectus fuerūt recepta: secus est de fide catholica in qua qd̄ oculus nō vidit nec auris audiuit nec in cor hois ascendit tradunt credēda q̄ nullo mō fuisent recepta nisi miraculis p̄firmarent̄. faciūt et̄ ad huc alie rōnes q̄ i postilla traduntur r̄. In leo cap. vbi dicit̄ in postilla: At deus omnia fit in omnibus. **Additio.**

Hoc qd̄ d̄r: At deus sit oia in oibus. sic exponit̄ in glo. vt nemo coherentū ei. i. xpo amet aliquid aduersus eū: r̄ tūc manifestū est qd̄ d̄r. Quid babes qd̄ nō accepisti. tūc. n. manifestū erit nihil boni aliq̄e b̄re seu habuisse nisi a xpo r̄. In eo. c. vbi d̄r in postilla. **S̄m̄ hoiem.** **Additio.**

Aper h̄ qd̄ d̄r: Scdm̄ boiem. glo. i. r̄atōnabilē: q̄a boies est credere nō mōz boiez vt bestia: iterum si mortui nō resurgūt h̄ solū restat vt manducemus r̄ bibamus cras moriemur. **Caplin. xvj.**

Collecta aut̄. Postq̄ apl̄s instruit̄ corinthios de bis q̄ p̄tinet̄ ad eccl̄ia sacra: hic p̄n̄r instruit eos de p̄uersione debita r̄ honesta. r̄ prio q̄liter se b̄ant ad extraneos: sc̄o ad seip̄os r̄ vicinos: ubi. Vigilate. sc̄o in fine eple salutat eos: ubi. Salutate vos.

ecclesijs galathie: ita r̄ vos facite p̄vnā sabbati. **Un̄.** q̄sqz v̄rm̄ ap̄d se reponat recondens qd̄ ei bñplacuerit vt n̄ cū venero tūc collecte fiat. Cū at̄ p̄ns fuero: q̄s pbauerit p̄ epl̄as hos mit r̄ā p̄ferre gr̄as v̄raz in irlm̄. **Q**si dignus fuerit vt ego eam: me cū ibūt. Veniam at̄ ad vos: cū macedoniaz p̄trāsire. Nā macedoniaz p̄trāsibo. Ap̄d vos aut̄ forsitan manebo v̄letā h̄yemabo: vt vos me reducat̄is quocūqz iero. **Molo. n. vos**

prima ad huc tres: qz p̄mo instruit eos q̄liter se b̄bant erga collegiū pauperū absentiu: secundo q̄liter ad seip̄m̄: ubi. Veniam aut̄. tercio q̄liter ad aliū xp̄i discipulum: ubi. Si aut̄ venerit. Circa primū sciendū qd̄ in primitiua eccl̄ia i hierusalem p̄gregata: v̄debat̄ oēs possessiones suas r̄ erat ill̄ oia cōia: vt b̄batur actu. iij. r̄ b̄ facta fame i iudeis de qua b̄r actu. xj. fideles q̄ erāt in iherusalem afflictī fuerunt pena et̄

penuria: p̄pter qd̄ apl̄i statuerūt vt fideles in alijs loc̄ exites iuuarent eos: r̄ h̄ nego cū sp̄aliter fuit p̄missus paulo r̄ barnabe: vt b̄r gal. ii. De r̄as dederūt mibz barnabe societate: vt pauperes memores essent: adeo apl̄s corinthios instruit de collatione talis elyze: eius p̄seruatione r̄ missione eius in irlm̄. d. a De collectis aut̄ que fuit in sc̄o. i. p̄pter fideles in irlm̄ habitantes q̄ dicit̄ sancti: quia p̄ ceteris credentibz erāt religiosi abrenunciando bonoz temporalū p̄pretati. b Sicut ordinavi in ecclesijs galathie. nomen est religionis in grecia a gallicis acquisite sub br̄no ducunt qua regione corinthus est metropolis. c Ita et vos facite. collectam elemosyne p̄ fidelibus qui sunt in irlm̄. d Per vnā sabbati. i. prima die hebdomade que vocat̄ sabbatum in pluribus locis scriptura. v̄n Lu. xvij. Ieiunio bis in sabbato. i. in hebdomada. similiter vna accipit̄ p̄ prima B̄n̄. j. Factum est mane r̄ vesper dices vnus. ita em̄ p̄ueuerant fideles cōuenire ad eccl̄ie dominica die: que est hebdomade prima dies: p̄pter quod dicte collecte dabantur magis apte. Consequenter magis instruit de conseruatione huius elemosyne dicens. e Unusquisqz autem vestrum apud se reponat r̄. vt tollatur suspicio infidelis p̄seruationis si p̄mitteretur alteri. f Et nō cūz venero. ad p̄dicandum. g Tunc collecte fiat. quia possent dicere pseudo apostoli q̄ causa questus venisset apl̄s: r̄ sic occasiones acciperent questum querendi. Consequenter instruit eos de mō mittendi. d. g Cū autem p̄sens fuerō. vobiscum. b Quos pbaueritis. fideles r̄ aptos ad hoc opus. i Per epl̄as. vobis a me scriptas. k Hos mittā p̄ferre gr̄as vestram. i. elyā a vobis gratis datā. l In irlm̄ fideles v̄bidē habitātibz. m Qsi dignus fuerit vt ego eam. i. si nego cū hoc requirit̄ r̄ deo placuerit. n Mecum ibunt. vt p̄ meam p̄ntiam de ipsis tollat̄ suspicio: r̄ p̄ eoz p̄ntiam oblocutio p̄tra me a falsis apostolis: q̄ aliter possent dicere mendaciter q̄ illam pecuniam applicare meis v̄sibz. o Veniā autem. Dic p̄nter instruit corinthios qualiter se b̄ant ad seip̄m̄ p̄mittens eis suū aduentū. d. Veniā aut̄ ad vos. b Excusat se de t̄pis dilatōe subdicens. p Cū macedonia p̄trāsiero. p quā b̄bēbat trāsire ex ordinatōe dei pro

Ad corinthios. I.

fideliū salute. cetera patēt in lra vsq; ibi. q. **O**stius em̄ aper. ē m̄. i. a. i. multa cordalioim parata ad audiendū cū ageliū xp̄i. r. Et aduersa. mul. i. infidēles r. pseudo apli q̄ conant̄ impedire. p̄fectū. Et p̄ h̄ ostēdit apls dilatoēs sui aduētus esse necessariā ad tps. s.

Si aut̄. Dic con sequenter ostēdit q̄liter se debeant b̄re ad duplices doctores aliū. pri mus ē timothe⁹. d̄ q̄ scribit eis q̄ si venerit corin thū q̄ recipiant eū amicabile. d. e. Et sine tiorē sit apud vos. r. etiā reuerēter cū v̄. Me q̄s er go illū spernat. r. q̄ p̄ducit i se curitate. De ducite aut̄ illum r. Sed s̄ apollo q̄ recesserat a corinthiis p̄pter p̄sentōnes eoz vadēs ad aplūz quē postea peti erūt ab aplō remitti corinthi: r. q̄ scribit apls q̄ ipsuz rogauerat sup̄ h̄ nō tamen p̄cepit lz possēt. quia māgnis vine nō d̄ defacili p̄ceptū imponi: s̄ maḡ excusat eum. di.

mō in trāsitu videre. **S**pe ro em̄ me aliq̄tulum tēpis manere apud vos: si dñs p̄ miserit. **P**ermanebo autēz ephesi vsq; ad pentecosten. **O**stiu em̄ mihi aptū ē māgnū r. euidēs: r. a duersarij multi. **S**i aut̄ venerit timothe⁹: videte vt sine timore sit apud vos. **S**p̄ ei dñi opat̄ sicut r. ego. **M**e q̄s ḡ illum spernat. **D**educite aut̄ illum in pace: vt veniet ad me. **E**xpecto. n. illū cū fratribus. **D**e apollo aut̄ frē vobis notū facio: qm̄ multuz rogauit eū vt venir̄z ad vos cū fratribus: r. vtiq; non fuit volūtas ei⁹ vt nūc veniret. **V**igilate aut̄ cū ei va cūū fuerit. **V**igilate: state in fide: viriliter agite: r. p̄fortanini oia ei v̄ra i caritate fiant. **O**bscuro aut̄ vos frēs: nosti tomū stephāe. r. fortūati: et

v. **V**eniet aut̄ cū ei vacūū fue. id est op̄: tunū. r. **V**igilate. **D**ic p̄ter eos instruit q̄liter se debeat ad inuicē b̄re: r. primo in cōi. d. **V**igilate. in seruoze orōnis. y. **S**tate in fide. r. resurrectōis future. z. **V**iriliter agite. in exercitio bone opationis. 3. **E**t p̄fortanini in dño. in spe eterne r̄tributōnis. a. **O**mnia em̄ v̄ra. l. opera. h. **I**n caritate fiant. sine qua nullū opus est meritorū vere beatitudinis. c. **O**bscuro vos. **D**ic instruit eos de modo sc̄ b̄ndi ad aliq̄s p̄sonas sp̄ales inter corinthios et isētes q̄ alias p̄cedebat in fide r. deuotōe r. opib⁹ pietatis: p̄pter qd̄ apls monet corinthios vt b̄ant erga illos sp̄cialē amicitia reuerentiā r. honore. d. **O**m̄ sūt primitie achaice. i. primi r. p̄ncipales in fide r. opibus bonis. e. **E**t r. vos subditi sitis ei⁹. debita ipsi reuerentiā exhibēdo. f. **G**audeo in p̄e. stephane r. c. q̄ p̄ntiam eoz vos estis meliorati in fide et morib⁹: ad subdit. g. **O**m̄ id qd̄ vobis t̄erat. ad p̄fectōez boni. h. **I**psi suppleuerūt. r. qd̄ de h̄ p̄fecto gaudebat apls subdit. i. **R**efecerūt. n. r. meū sp̄m. gaudio spiritali. k. **E**t v̄m. ex p̄fecto bonit̄o p̄cludit. l. **C**ognoscite ḡ qui h̄mōi iunt. eos debite venarando. m. **S**alutant. **D**ic vltimo ponit salutatio: r. prio ponit apls alioz salutatioez. d. **S**alutant. vos r. r. patet lra bis exceptis. n. **A**quila r. prisca. recesserant em̄ de corinthe cū apostolo: vt b̄ act. xviii. p̄pter qd̄ in hac salutatioe corinthioz sp̄aliter exprimit. o. **S**alutate inuicē in osculo sancto. exponat sicut s̄. **R**o. vi. sc̄do ponit salutatioez sua. d. p. **S**alutatio mea manu pauli. hoc em̄ ponebat in fine eplaz suaz manu. p̄ p̄na scriptū: ne illi q̄bus scribebat t̄cepit a falsis ap̄

stolis sub noie pauli malā doctrināz scribentib⁹. **A**ltimo imprecatur maledictōez obstinatis in malo. d. q. **S**iqs nō amat dñm iesum sit anathema. i. excoicatus r. a fide libus separatus. r. **M**aranatha. sic em̄ d̄z scribi: sunt em̄ due dictōnes: r. prima valet in latino dñs n̄r. sc̄da idem est qd̄ venit: sed. p̄pter ignorantiam idiomatis r. longitudinē t̄pis duedi cōnes diuice sunt simul: r. vltima lra dictōnis ē submota: est igit̄ sensus. q. **S**iqs nō amat dñm iesum xp̄m. ne gando eum esse verum deū celi r. terre. **S**it anathema. r. subdit cā.

achaici qm̄ s̄ p̄mitie achaitice r. i misterū sc̄oz ordinauerūt seipos: vt r. vos subditi sitis euis mōi: r. oī coooperari r. laborari. **G**audeo aut̄ in p̄ntia stephane r. fortūati r. achaiti. qm̄ id qd̄ vobis t̄erat: ipsi suppleuerunt. **R**efecerūt. n. r. meum sp̄m r. v̄m. **C**ognoscite ḡ q̄ ei⁹ modi sunt. **S**alutant vos om̄s ecclie asie. **S**alutat vos i dño multū a q̄la r. p̄risca cuz to mēstica sua ecclia apud q̄s r. hospitoz. **S**alutant vos oēs frēs. **S**alutate inuicē: i osculo sc̄to. **S**alutatio mea: māu pauli. **S**i q̄s nō amat dñm n̄m iesum xp̄m: sit anathema maranatha. **S**ia tomū n̄r iesu xp̄i vobiscū. **C**aritas mea cuz oībz vobis i xp̄o ihu. **A**mē. **E**xplicit epla Pauli ad corinthios prima.

Maranatha. qz dñs n̄r venit. i. iesus xp̄s venit in mōm q̄ est ver⁹: r. dñs oim̄: r. videt apls h̄ sp̄aliter dicere cōtra iudeos obstinatos: q̄ afferunt verū xp̄m ad bucū venisse. **C**ō quēter apls imprecatur b̄ndictōez to nis dicens. **S**i a dñi n̄r iesu xp̄i sit vobiscuz vsq; in finem.

Caritas mea cū oībz vobis. id est eadem caritate vos inuicē diligite qua diligo vos: et qz bec dilectio non est carnalis s̄ sp̄i

alis et deo: ideo subdit. v. **I**n xp̄o iesu amē. **S**firmatō est dicte b̄ndictōnis in xp̄o: cui est honor r. gloria in secula seculoz. Amen.

In ca. xvj. vbi dicit̄ in postilla. **M**aranatha. sic enim debet scribi. **A**dditio.

Hoc qd̄ d̄r: **M**aranatha. non recte exponit̄ in glo. nostris dicendo q̄ sunt due dictōes in syro significantes idem qd̄ dñs n̄r venit: pur in postilla. **T**el donec veniat dñs. put in glo. tū qz nihil istoz. p̄rie significatur p̄ ista verba: tū qz nō apparet aliqua rō quare apls q̄ semp hoc nomē iesus r. h̄ nomē xp̄e ponit sub p̄ria forma latina quibuscumq; locis: vbi de eo tractat in hoc loco mutaret stilū suū: noia xp̄i ponendo in syro: tū qz nō tene p̄cordat rō b̄ p̄positōnis cālis: cum dicit̄: **S**i dñs nō amat xp̄m sit anathema. qz dñs n̄r iam venit. **H**ō em̄ t̄mōdo ex hoc q̄ xp̄c iam venit sumus obligati ad dilectōez suaz: qz etiā an aduētū suū hoies obligabant ad dilectōez dei: vt in le. vi. vñ ad verā expositōez h̄az dictionū scienduz est q̄ iudei tribus modis exercebat̄ censurā seu sententiā iudicalem cōtra rebelles seu inobedientes fidei vel lege diuine. **P**rimo modo p̄ separatōez a fidelibus sicut inter nos per sententiā excoicatiois: r. hoc est qd̄ dicit̄: **Q**ui n̄ amat christum sit anathema. i. separatus a fidelibus: p̄out in postilla. **S**c̄do modo p̄ destructionē seu p̄ditionē omnium suoz: r. hoc vocat̄ apud eos herem: de quo b̄ **Z**eu. vlti. in lra r. in postilla: r. ille q̄ isto sc̄do mō incurrebat p̄dictā censuram seu sententiā vocabatur macharā: qd̄ ē nomen deriuatū ab ipso herem predicto. **T**ercio modo p̄ maledictionem solennē: in qua ille q̄ hoc incurrebat in r. legēbat̄ solenniter t̄ybis canentibus: sicut inter nos so-